

L E V E N S K U N S T

Marthijn de Groot

Lekker schilderen

L E V E N S K U N S T

Marthijn de Groot

Lekker schilderen

TIRION

*Doe de deur op slot. sluit de ramen. Zet je mobieltje uit.
Begin aan de spannendste reis van je leven!
De reis op het witte doek.*

TIRION

Dit boek is gepubliceerd door

Tirion Uitgevers BV

Postbus 309

3740 AH Baarn

www.tirionuitgevers.nl

www.marthijndegroot.nl

Vormgeving: OKTOBER, Jacqueline Kortink

Omslagfoto: Ron Offermans

Foto's binnenwerk: Aart Dil, Ada van den

Heuvel, Eric Fecken, Evert Broeksma,

Fotégro, Georgette Enthofen, Guus van

Berckel, Kees Taal, Marc Vermeulen,

Ron Offermans, Winsor &

Newton, Yorrick Nube

ISBN 90.213.3703.7

EAN 978.90.213.3703.6

NUR 476

© 2006 Tirion Uitgevers BV, Baarn

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

No part of this book may be reproduced in any form by print, photocopy, microfilm or any other means without prior written permission from the publisher.

Inhoud

- 4 Voorwoord
- 6 Inleiding
- 8 Inspiratie
- 12 Even praktisch
- 16 **Leven als god in Frankrijk**
- 22 Kom maar op met die verf!
- 30 **Het atelier van glas**
- 34 Tekenen, tekenen en nog eens tekenen
- 40 Twee manieren om een doek op te zetten
- 48 **De geboorte van Milan**
- 54 Schilder degene van wie je houdt
- 66 **Mampie**
- 70 Intens schilderen met reliëf
- 78 Naar de winkel
- 82 Je eigen atelier
- 84 Kleuren maken
- 90 **Let's Rembrandt**
- 94 Zien is anders kijken
- 98 Technische foefjes
- 108 **Het groene tegeltje**
- 112 Symboliek
- 116 Maak eens een kunstreis
- 128 **Op zoek naar de waarheid**
- 132 Tips
- 138 **De oude pianoschuur**
- 144 Met dank aan

Voorwoord

Schilderen is niet zo moeilijk als je denkt

Marthijn de Groot vertelt in dit boek op aanstekelijke wijze hoe hij iedere dag tot lekker schilderen komt. Hij neemt je bij de hand en wijst je waar hij naar kijkt, hoe hij daarover denkt en wat hij daarvan gebruikt om het op papier, doek en ieder denkbaar materiaal in beelden te vertalen. Hij blijkt zoveel te vertellen te hebben omdat hij van jongs af bezeten is om zijn werkterrein steeds verder uit te breiden en iedereen te verleiden die daar gevoelig voor is. Dit boek heeft hij geschreven om je te laten delen in zijn ervaring lekker te kunnen schilderen. Daarnaast ontwikkelt hij ook uitzonderlijke soorten van theater; uitzonderlijk omdat hij niet alleen de inhoud bedenkt, maar ook waar het opgevoerd zal worden en hoe zijn hoofdrol daarin zal zijn.

Het is begonnen met zijn werkplek. Normaal zondert een schilder zich af in zijn atelier maar Marthijn heeft zijn atelier zo ingericht dat het tegelijkertijd ook als galerie functioneert. Daar hangen zijn schilderijen en daar staan behalve de keramiek ook een bankstel en een vleugel; het eerste om op uit te kunnen puffen als je bij moet komen van het aanbod en de vleugel omdat Marthijn graag improviseert. Hij heeft geen muziek gestudeerd, leest geen noten maar kan wel even onbeschrijfelijk atmosferen in muziek oproepen als in beelden op papier, doek of in keramiek.

In datzelfde atelier organiseerde hij onlangs een diner. Hij at zelf niet mee, maar had aan het hoofd van de tafel een ezel op laten stellen. Terwijl de gasten van het maal genoten, schilderde hij een doek dat na afloop geveild werd voor een goed doel. Zo laat hij zien hoe uitzonderlijk zijn ambitie is. Door de actie van het schilderen tot performance uit te laten groeien breidt hij het gebruikelijke werkterrein van zijn kunstenaarschap uit en biedt daarmee een andere – nog ongewone – mogelijkheid hem in zijn werk te leren kennen.

Onlangs breidde hij zijn atelier tijdelijk uit, zelfs tot in de gracht voor zijn huis. Daar had hij vier enorme doeken pal boven het water tegen de grachtenwand laten hangen. Vanaf een boot schilderde hij het verhaal van de opera *La Bohème* van Puccini, dat gelijktijdig via luidsprekers te horen was. De bezoekers, die zich op de kaden verdrongen, volgden ademloos het muziek- en schouwspel. Ondertussen konden ze zich te goed doen aan hapjes en drankjes. De spanning in het publiek liep hoog op en ontladde zich na ieder bedrijf in daverend applaus en gejuich. De euforie werd zo sterk dat nog tijdens de uitvoering een enthousiaste toeschouwer besloot de hele serie schilderijen aan te kopen.

Als je intussen nieuwsgierig geworden bent om het ongebruikelijk theater van Marthijn eens mee te maken, dan is en blijft het atelier de vaste plek, maar wie ook wel eens een van zijn spectaculaire evenementen wil genieten, adviseer ik hem te volgen.

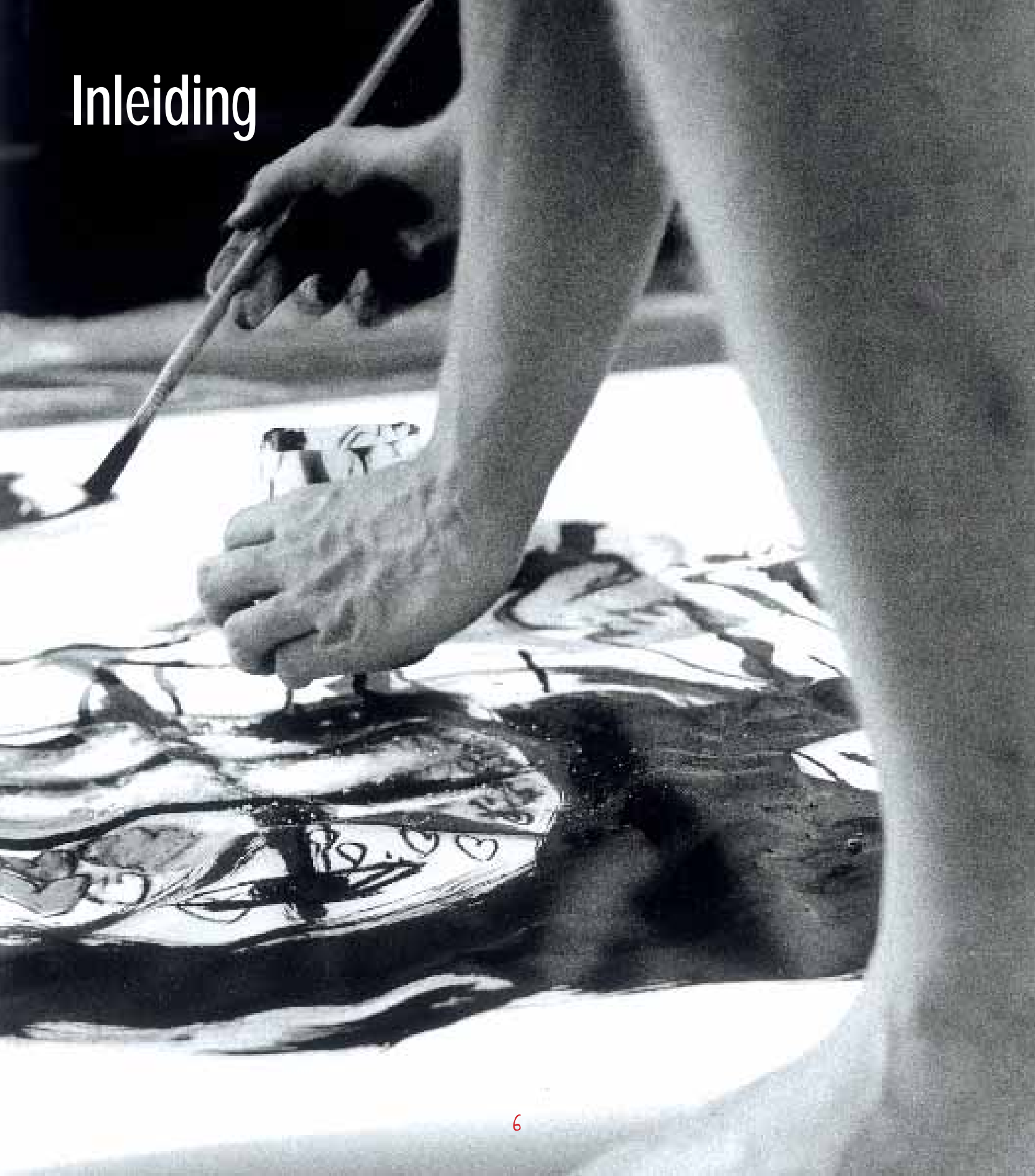
In het Rembrandtjaar heeft Marthijn zijn atelier verplaatst naar het Museumplein in Amsterdam. Dit is tijdelijk zijn openluchtatelier waarin hij zijn visie op het leven en het werk van Rembrandt op een reeks doeken schildert. Bijzonder aan dit evenement is dat je er getuige van bent hoe op een reeks schilderijen een nieuwe biografie van Rembrandt ontstaat.

Zelf beschouwt hij het ook als de generale repetitie voor zijn 'levenswerk' in Drenthe.

Dan zal hij, in het landschap waarin hij is opgegroeid, zijn eigen leven gaan schilderen op een reeks doeken die bij elkaar vier kilometer lang zullen worden. Die serie schilderijen heeft nu al de naam 'Linescape' gekregen om aan te geven dat het zo groot wordt als een lijn landschappen met autobiografische taferelen.

Dat zijn een paar andere evenementen die illustreren dat Marthijn op allerlei gebieden lekker weet te werken. In dit boek kun je zien en lezen hoe hij naast theater maken je ook 'lekker schilderen' kan leren. Lijkt hij hiermee niet op Jamie Oliver die in al zijn boeken en uitzendingen bewijst dat lekker koken niet zo moeilijk is als je denkt?

Inleiding

Doe de deur op slot. Sluit de ramen. Zet je mobieltje uit en begin aan de spannendste reis van je leven! De reis op het witte doek. Hè, hè, eindelijk is het zover, we kunnen aan de slag. Lekker schilderen. Kleuren, vormen, emoties, rare verhalen, bedenk het maar, het maakt niet uit. Doe wat je hart je ingeeft en geniet... Dit boek is een reis met bestemming nooitgedacht land.

Ja, maar ik kan helemaal niet schilderen! Ha ha, wat een onzin. Iedereen kan schilderen. Niemand is perfect. Geen enkel schilderij is perfect, al beweren sommige hemelbestormers dat wel en ook dat maakt niet uit. Wat een grap, niets maakt nog uit, wat een vrijheid. Jij en het lege doek: 'carte blanche', heerlijk! Zie je het al voor je? Je eigen expositie, schilderen met je beste vrienden met een lekker glas wijn erbij. Oh zeker, natuurlijk loop je vast. Wie niet? Zei er iemand dat het makkelijk was? Als ik naar mezelf kijk in die twintig jaar dat ik me met de kwast uitleef, ben ik door van alles heen gegaan wat je je maar kunt voorstellen: plezier, frustratie, euforie, wanhoop, maar vooral vrijheid, een oneindige vrijheid waarin ik kan en mag bepalen wat ik schilder of teken, wanneer, waar, met wie en hoe. Met rood, met okergeel, met een doekje, met een brede kwast, met inkt, met mijn vingers of met het favoriete nachthemd van mijn ex-vriendin. Oeps.

Pas op! Als je eenmaal met het schildervirus besmet raakt, geef dan niet de schuld aan mij, maar aan je eigen verborgen talent om je creativiteit in de wereld te brengen. Verbaas jezelf keer op keer door voorstellingen te creëren die vijf minuten daarvoor nog niet bestonden. Het leven is een groot mysterie waarin alles en niets al is gemaakt en jij doet er nog een schepje bovenop.

Verbaas jezelf door alles uit te drukken wat er uit te drukken valt. Alle gevoelens en gedachten zullen samenkomen in de arena van de levenskunstenaar in jou. Een eigen atelier? Why not? Maak een plek voor jezelf waar jij je eigen realiteit kunt scheppen en laat anderen van jouw expressie genieten. En geloof me, mensen zullen smullen van jouw creaties en het zal ze inspireren om ook te gaan schilderen. Of in ieder geval te stoppen met zeuren.

Stap voor stap gaan we deze reis maken. Jij en ik. Mijn ervaringen, evenals mijn persoonlijke verhalen, zal ik met je delen en ik nodig je uit om je te laten vallen in een wereld van kleuren, vormen en symbolen. Genoeg gekletst. We gaan aan de slag! En vooral... heel veel plezier.

Matthijn

Inspiratie

Als je zo geïnspireerd bent dat je het niet meer kunt houden, sla dan in godsnaam dit hoofdstuk over en begin meteen te schilderen. Ik zie je straks dan wel weer op pagina 14, dan ga ik ook los! Ik wil alleen delen wat voor mij inspiratie inhoudt.

Weet je, inspiratie is een beetje een opgeklopt woord, vind je niet? Volgens mij is inspiratie gewoon een ander woord voor leven! Want daar gaat het toch om? Het Leven. Soms voel je je fantastisch en soms voel je minder fantastisch. In het woord inspiratie ligt het woord spirit verscholen. Je hebt een bepaalde spirit, een positieve of een negatieve, soms voel je je vlak, logeer je een beetje in niemandsland. Allemaal verschillende facetten van het leven. Sommige kunstenaars halen inspiratie uit hun verdriet, anderen uit vreugde of nieuwsgierigheid, ook een fijne. In feite kan je dus overal geïnspireerd door zijn. En als je je realiseert dat het leven is wat het is, heb je eigenlijk een oneindig reservoir waar je te allen tijde inspiratie uit kunt halen. En laten we het simpel houden. Als je geen zin hebt om te schilderen, jezelf uit te drukken, ga dan lekker wat anders doen. De was ophangen, een cd branden of met een vriendin bellen. Forceer niets. Dat is niet nodig en daar zit geen mens op te wachten.

De hele clou is dat je plezier en voldoening vindt in het uitdrukken van jezelf in beelden, kleuren, bijzondere lijnen, daar waar je je werkelijk bevindt. Met andere woorden: als je je melancholisch voelt, wees dan ook vooral melancholisch en beleef het bewust. Als het past om op zo'n moment een vel papier te pakken en die gevoelens met een krijtje te verbeelden en al mijmerend over het witte vlak te sjokken, dan is het dat en niets anders wat ik bedoel met inspiratie. Simpelweg daar te zijn met wat je werkelijk ervaart en dan de behoefte hebben soms en misschien wel meestal zonder reden dat vorm te geven. Het leuke is dat dit op de een of andere manier heel vervullend kan zijn, ongeacht het resultaat. Over het resultaat doen we in de regel veel te serieus. Wie zegt dat het mooi moet zijn? Wat is dat eigenlijk, mooi? Iedereen vindt iets anders mooi, of lelijk, of niet bijzonder. En sommigen hoor je dan heel droog zeggen: 'Ja, da's wel geinig!' Ha ha, geinig?! Het zal wel. Het maakt niet uit, voor ieder wat wils.

Je kunt ook een heel circus maken van het woord inspiratie, iets opwekken of ergens naar toeleven. Ook prima. Als dat je voldoening geeft is dat toch ook heerlijk?

Ik was eens een avondje op mijn boot en zette een lekker muziekje op. Tot mijn stomme verbazing kreeg ik opeens zin om een tekeningetje te maken en dat terwijl ik al de hele dag in het atelier had staan ploeteren. Ploeteren hoort er ook bij zo nu en dan. Sommigen ploeteren hun hele leven voort en bij anderen gaat ogenschijnlijk alles van een leien dakje. En wie heeft er nou gelijk, niemand toch zeker? Dus ik pakte mijn tekenblok en een beetje Oost-Indische inkt en opeens voelde ik dat ik een vreemd figuurtje wilde tekenen dat voor een laddertje stond. Nou ja, waar slaat dit op? Inderdaad, nergens op, en dat is nou precies de essentie van creëren, het slaat nergens op en dat hoeft ook niet. In principe zit niemand erop te wachten en tegelijkertijd ook weer iedereen. Ga je alsjeblieft niet bezighouden met dat het ergens over moet gaan. In mijn perceptie gaat het leven hier op deze waanzinnige planeet helemaal nergens over in relatie tot hoe nietig wij met z'n allen in dit voorzover waargenomen heelal zijn.

En waarom? Weet ik veel. Ik deed

Ik ging gewoon door met mijn tekeningetje en inmiddels was het figuurtje een mannetje geworden en frummelde ik er met een lichtblauw krijtje een paar bloemetjes bij. En waarom? Weet ik veel. Ik deed het gewoon. Daar aan die tafel om halfelf 's avonds met een kop thee en dat fijne muziekje op de achtergrond. Dat en niets anders was op dat moment mijn enige werkelijkheid. Ik dacht niet na, ik deed gewoon. Er ontstond een kleine wereld op een vel papier waar ik blij en relaxed van werd zonder enige logische onderbouwing. Dit bedoel ik met het woord inspiratie. Simpel. In het moment, spontaan en weet je... ik werd verliefd op dat onbenullige tekeningetje. Snap jij het? Ik niet. En het was goed zo. Voor hetzelfde geld had ik er nog twee gemaakt, maar de koek was op. De centrale verwarming sloeg af, het was inmiddels middernacht geworden. Mijn ogen werden slaperig en ik kreeg zin om te gaan slapen. En dat deed ik.

De volgende ochtend bij het wakker worden zag ik dat tekeningetje liggen en dacht: goh! Ik pakte het en keek er eens goed naar en voelde me op dat moment tevreden en voldaan. Ik was verwonderd dat ik dit de avond ervoor had gecreëerd en had er weer een kindje bij! Jij, Ik, Wij, de Wereld en Alles en Iedereen 'zijn' inspiratie. Zo simpel is het. Niks meer en niks minder.

het gewoon.

De kleine schilder 2005
Gemengde techniek op papier
35 x 25 cm

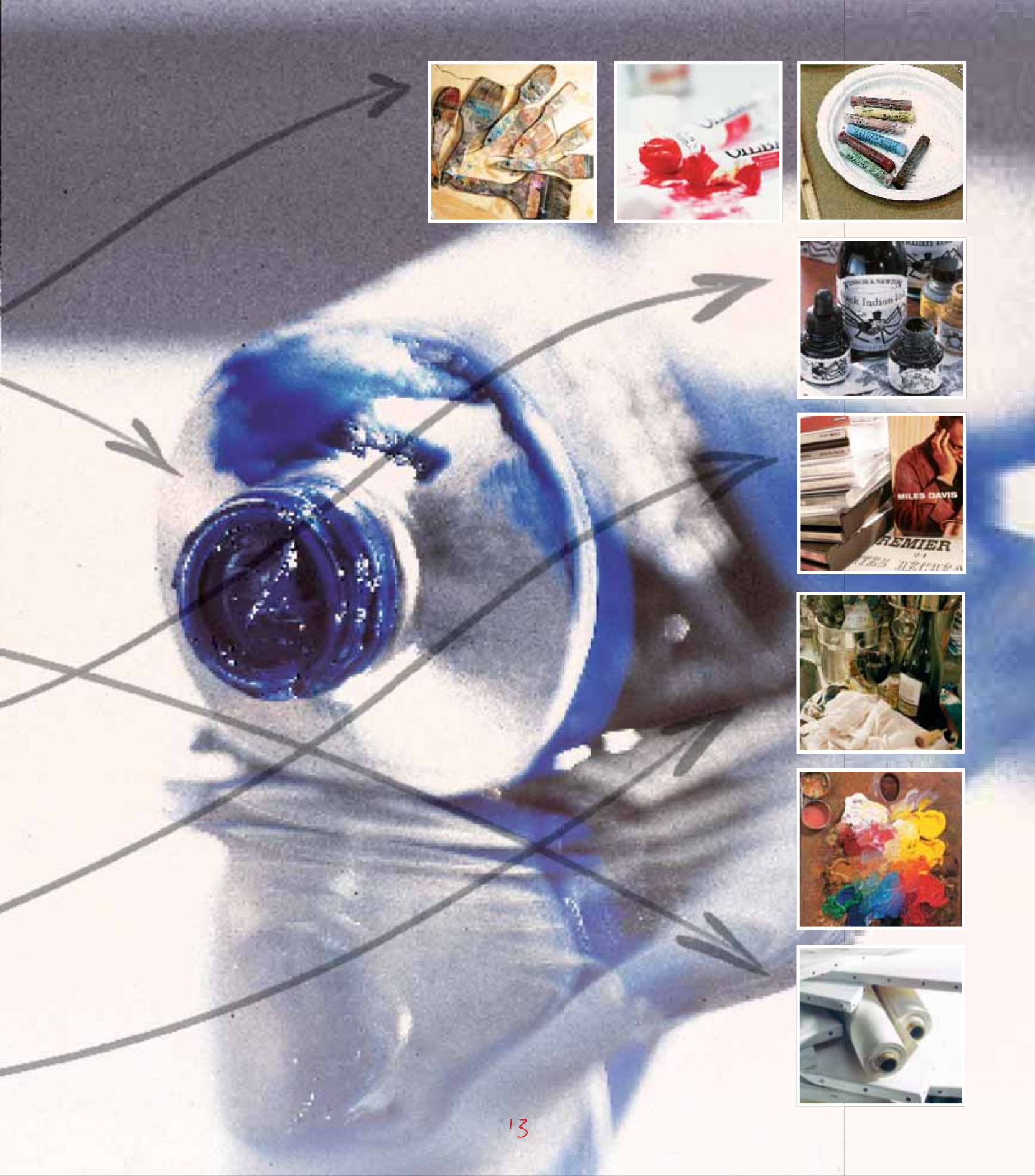
Even praktisch

dit heb je écht wel nodig!

- Acrylverf
- Kwasten
- Papier
- Doeken
- Glaasje wijn
- Oostindische inkt
- Krijtjes
- Oil bars
- Palet
- Oude lappen
- Fijne muziek

Tip: je schoonmoeder heeft misschien nog oude lappen!

*Oude witte T-shirts, katoenen lakens, oude tafelkleden, servetten. Als het maar lekker zacht is en niet ruw. Badstof werkt ook prima! Geen handdoeken, die zijn veel te grof.
Het hoeft niet spiervit te zijn, als het maar niet te bont is.
En probeer lapjes te scheuren van 40 bij 40 centimeter.*

Dit boek is je reisgenoot en vergeet niet:
We gaan vooral plezier maken.
Hoe ging dat ook alweer?

- Genieten
- Durven
- Kletsen
- Loslaten
- Doorgaan
- Verwonderen
- en... doorvertellen!

Tip: Als je, wanneer dan ook, voelt dat het niet lukt of als je je domweg rot voelt, pak dan een leeg A4-tje en maak met een zwart krijtje van oliepastel, een tekeningetje met al je negatieve gedachten. Hoe lelijker hoe beter. Als je boos bent ga je lekker agressief tekeer met dat krijtje. Misschien heb je aan één velletje niet genoeg. Kijk ernaar en oordeel niet. Vervolgens frummel je het wild in elkaar en smijt je het in de afvalbak. Zo, dat lukt op!

Broeierige hitte als ik 's middags, meestal om een uur of drie, onder de patio in de schaduw een nieuw maagdelijk wit doek op de ezel zette. Zuid-Frankrijk. Op de rand van de Cevennes en de Gard. Augustus. De hitte was hoorbaar toen ik met vieze slippers over de bladeren van vorig jaar, de takjes en de kurkdroge rotsgrond naar het geheime spoorlijntje liep om mijn geheime ritueel te doen. Het had al maanden niet geregend op dat ene plekje, ver weg van alle toeristen die voor 30 francs als een kudde buitenlands vee door de druipsteengrot werden gejaagd om stalactieten te zien hangen en stalagmieten te zien staan, onder begeleiding van Sander.

Leven als God in

Want hij was de gids die in drie talen, Frans, Duits en Engels, deze mensen het wonder van baarmoeder-aarde liet zien. 'Bonjour, bienvenu messieurs dames, je m'appelle Sander, gutentag, herzlich Willkommen meine Damen und Herrn, ich heiÙe Zander.' En daarna in belabberd steenkolenengels, want hij spreekt beter Frans dan Nederlands, wat voor een oer-Hollandse jongen wel een beetje vreemd is: 'Hi, welcome ladies and gentlemen, my name is Sender.'

Sander was verliefd geworden toen hij, net als zijn oom Ton, na het druiven plukken naar de druipsteengrot was gegaan. Het Franse meisje Cécile verscheurde de kaartjes bij de ingang en werd smoorverliefd op hem. Het was snel weer uit, maar wat gebeurde er? Godvergemie! Haar moeder adopteerde hem, dus mocht hij in het huis wonen waar haar man was doodgegaan. Het huis: proletische architectuur met stijl, had een paar jaar leeggestaan. En Christianne, zoals zijn nieuwe stiefmoeder heette, wilde er niet meer wonen omdat ze er akelige herinneringen aan had; haar man was nogal een klootzak geweest, geloof ik. En alleen is maar alleen en daarom mocht ik er ook wonen. Zodoende.

Sander wist niet dat ik een geheim plekje had op de 60 hectare prehistorische grond van het landhuis waar wij een klein jaar in luxe mochten bivakkeren. Sander was ooit mijn beste vriend of is, ik heb hem al een paar jaar niet meer gesproken. Best

Frankrijk

wel shit, want ik kon met niemand zo lachen als met hem. 'Als ik homo zou zijn, stuurde ik je met zwangerschapsverlof,' zei ik altijd tegen hem als ik duidelijk wilde maken hoeveel ik van hem hield, of houd, dat weet ik eigenlijk niet, want de tijd doet rare dingen met de liefde.

Bij VPRO's 'Achterwerk in de kast' had ik destijds mijn vertrek landelijk op de Nederlandse televisie aangekondigd: 'Weg met de patatcultuur! Weg met dat intellectuele gewauwel van de Nederlandse kunstscene, louter gebaseerd op subsidies en het belastinggeld van mijn opa, die ik nooit heb gekend maar die wel als enige van onze familie echt heeft gewerkt. Ik, Marthijn de Groot, verklaar bij deze dat ik ga emigreren naar Zuid-Frankrijk, daar waar nog respect is voor echte schilders omdat Van Gogh zich een oor afsneed aldaar.' Ik herinner me dat ik met een stokbrood het gordijntje opendeed. Ik had ook een zwarte schildersbaret opgezet om er als een echte schilder uit te zien.

Toen ik samen met Sander het huis betrok, schrokken we ons kapot. Sander en ik hebben allebei smetvrees in de categorie A1. Als we moesten pissen, maakten we van onze mouw eerst een soort handschoen en deden dan de deur open. De toiletbril deden we omhoog met een wc-papiertje. We wasten eerst onze handen door wederom met een toilet-papiertje de kraan aan te zetten. Handen wassen, kraan met nieuw papiertje dichtdraaien, dan pissen (poepen deden we alleen thuis) en doortrekken door onze rechterschoen op de knop te duwen. Dan met hand weer teruggetrokken in de mouw de deur openen, hem open laten staan (kiertje) en snel weg van de plek van enge ziektes en ander hepatitisachtig onheil.

We maakten het huis in twee dagen schoon. 'Neem jij de kamer met het dakterras maar,' zei hij. 'Echt waar?' vroeg ik verbaasd. 'Ja, jij hebt een goede plek nodig om te werken en ik zit toch de godganse dag vijftig meter onder de grond.' 'Dank je.' 'De rien.'

Sander dook achter zijn elektrische piano en schreef de zoveelste hit. Ik zette sterrenmix-thee. Overdag dronken we thee en 's avonds wijn met een pizza erbij van Antonio, zo'n typisch eigenwijze Italiaan van Franse afkomst, die nog in een echte houtoven pizza's bakte, in een oude camper, Citroën X 211.

Sander, een begenadigd muzikant, heeft een fantastische stem en is een groot componist. Het doet me nog altijd pijn dat hij nooit is doorgebroken. Ik kan het niet uitstaan dat sommige genieën over het hoofd worden gezien. Ik houd zoveel van schoonheid en Sanders muziek is doordrenkt

van schoonheid, maar goed, het universum denkt er kennelijk anders over.

Tijdens het ritueel op het geheime plekje waar vroeger het spoorlijntje liep, had ik een magistraal uitzicht over het dal. Het geluid van eenzame Franse vogeltjes die tsjilpten als ze mij zagen, klonk ongerept en vredig. Bij het hoogtepunt dacht ik altijd aan Trudie.

Trudie is mijn muze. Zonder muze ben je geen echte schilder. Staat in het handboek 'Hoe word ik een echte schilder'. Hoofdstuk 1: Maak schilderijen en heb er een goed verhaal bij, het liefst met een goed glas Merlot uit 1993 om de kijker enigszins te verdoven. 2: Heb zoveel mogelijk seks met zoveel mogelijk vrouwen, of mannen als je in New York woont. 3: Geef te veel geld uit en maak schulden zodat de rijken der aarde je mecenas kunnen worden.

'De Groot!!!!' yelde het door de gangen, 'Hier komen!' Dit gebeurde meerdere malen per avond. 'Luister!' Sander haalde diep adem en sloeg een akkoord aan en nog een, en nog een, en het was prachtig. Toen zijn stem erbij in het Frans. Ik kreeg kippenvel.

'Een hit, man! Dit is godverdomme een hit, absoluut!' zei ik dan meestal. Hij ging staan en deed een peuk in zijn mond. Ik ken niemand die James Dean in het roken kon evenaren, behalve Sander. Hij zou de reïncarnatie van James Dean kunnen zijn. Hij nam een teug en vroeg: 'Nog wat geschilderd?' 'Oui,' zei ik, 'zien?' We liepen naar mijn kamer. 'Jezus, De Groot, wat heb jij het voor elkaar hier!

Vaas 1993
Keramiek
Hoogte 80 cm Ø 40 cm

Kijk nou man, da's toch niet normaal?! Picasso is er niks bij. Mag ik hier roken?' vroeg Sander. 'Sure,' zei ik. Hij was de enige die in mijn slaapkamer mocht roken.

'Die is goed, die met dat blauwe vogeltje, die is echt heel goed.' 'En wat vind je van deze serie?' vroeg ik hem een beetje onzeker. 'Deze gaan zeker over mijn nicht?' zei Sander. Trudie was zijn nicht. 'Ja, zo ongeveer,' zei ik.

Ik tekende avond aan avond aan dat bureautje, mijmerend en wegzinkend in mijn ondoorgroendelijke verlangen bij haar te zijn. Zij was alles voor me. Ik kon haar voelen maar vooral ruiken op afstand, dacht elke zeven seconden aan haar. Het deed zo ontiegelijk veel pijn om niet bij haar te zijn, dat ik niets anders kon doen dan tekenen. Het cassettebandje dat ze ooit voor me had opgenomen, draaide ik eindeloos.

De cassetterecorder en het bandje waren in de loop der tijd als een Siamese tweeling met elkaar vergroeid. Het was verslavend om naar haar te verlangen. Zij gaf me een reden om te bestaan omdat ze de eerste mens en vrouw in mijn leven was van wie ik liefde heb gevoeld. Ik was toen dertien jaar en Trudie acht. Ik woonde bij haar familie, want het ging slecht met me in die periode. Mijn moeder wist er geen raad meer mee en ik mocht voor een paar maanden bij Trudie wonen. Het was de eerste keer in mijn leven dat ik mijn hart voelde kloppen, het gevoel opgetild te worden en me te mogen laten vallen in een bed van warmte, liefde, snoep, bloemetjes en kleine, veilige lieveheersbeestjes. Het heeft me bijna twintig jaar gekost om te beseffen dat ik

dat ook zelf kon ervaren, zonder haar. Boem. Weg muze.

'Ik ga pitten, zie je morgen,' zei Sander. Ik sloot de deur en deed de balkondeuren open om de rook uit mijn kamer te laten verdwijnen. Op blote voeten liep ik naar buiten. Het was zes over half drie 's nachts. De plavuizen van het terras voelden nog warm aan. Het was een snikhete dag geweest. De geuren van de nacht maakten me dronken. Een warme lavendelwind kuste mijn gezicht. Ik verbeeldde me dat Trudie voor me stond en kuste haar met mijn mond van zachtgroen mos. Ik voelde het bloed door mijn aderen stromen, zoals Dom Pérignon de randen van het glas kan raken. Ik keek naar de gitzwarte hemel. Ontelbare diamanten fonkelden. De eenzaamheid was verdoofd door de schoonheid van een groter plan. Ik mocht gaan slapen van mijzelf. En droomde over de ontelbare schilderijen die ik nog ging maken, waarin zij in zou verschijnen.

Pour Manfred 1993
Steen, 31 x 21 x 10 cm

Na meer een schilderij
Een warmte een blij
toch maar voor heel even echt niet lang.
Zullen alleen de gelukken lever
Dreigende stichtes, bij soms zo BANG.
Grote sterke boswachter.
Neem me aan je hand
Tover de mooiste kleuren, en breng me
dan naar het liefste land!
En nog een schilderij, Nu vol met kracht →

Don Quichot 2005
Acryl op linnen
175 x 175 cm

l'Animal 1993
Steen
27 x 16 x 12 cm

Kom maar op met die verf!

Oké, Inge bijt de spits af. Mogen deze kleren vies worden?

'Ben wel een beetje zenuwachtig.' Perfect, dat hoort erbij.

Hebben we alles? Mooi. Voordat we beginnen: schilderen doe je met verf en kwasten, maar vooral met je hart.

Inge start met een doek van 50 bij 60 cm horizontaal.

'Prachtig hè, al die kleuren waar je uit kan kiezen? Ik zou niet met al te veel kleuren beginnen als ik jou was; met zwart, wit en vijf andere kleuren is het prettig om te starten.

Heb je water klaargezet? Oude champagnekoeler is leuk!

En... kwasten, palet en wat oude lappen.

Goed, Inge, daar gaan we... Schilder wat er in je opkomt, maakt niet uit wat het is...'

Inge heeft wel eens een keer eerder geschilderd, maar niet op deze manier.

Nu is het de bedoeling om zonder vooropgezet plan een abstract schilderij te maken.

Nou, dat is behoorlijk spannend! Het leuke is dat na de eerste aanzet de rest eigenlijk vanzelf gaat, let maar op...

Wow! Inge's eerste aanzet is gewaagd; lichtblauwe streken met Powder Blue bovenin.

Drie vegen Burgundy. Kijk eens hoe geconcentreerd ze is. En daar overheen twee ondefinieerbare vormen in Ivory Black met een paletmes. Cadmium Yellow Medium Hue links in het vlak en ook meteen een beetje uitgewreven zonder het zwart te raken. Prima. Wat doet ze nou? Ook nog Copper erbij? Waarom niet?

Oh, die fantastische kleur Green Gold tussen die blauwe vegen is gedurfd.

Nou, de eerste aanzet is geschied!

Ze heeft zwart onderin gezet met Winsor Blue erdoorheen. Die felle rode vorm in het midden maakt het plotseling heel levendig. Ze vindt het heerlijk om met een paletmes te werken. Nadat ze lichtgeel rechts bovenin heeft gecreëerd, strijkt Inge geheel onverwacht donkergroen in dat gebied met de punt van het mes. Dit geeft veel contrast. Die zwarte vlakken van daarnet zijn inmiddels ook met elkaar verbonden. Dat geeft iets meer eenheid.

Wat een superhandige schildersezel is dit toch. Dit type ezels bestaat nog niet zo lang. Je kunt er door de vele laatjes en plateautjes veel op kwijt en allemaal binnen handbereik. Heb ik verdorie jaren met allerlei stomme bijzettafeltjes moeten doen!

Inge zit er helemaal in. 'Ben je lekker aan het schilderen?' vraag ik. 'Yep' zegt ze terug.

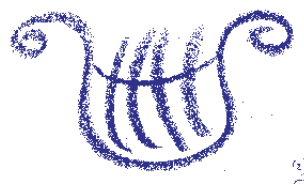
Er is inmiddels alweer veel veranderd in het schilderij. Geel is een dominante kleur geworden en dat felle rood heeft zich niet verder

verspreid. De grillige zwarte vormen (vooral bovenin) zorgen voor dieptewerking. De verf zit er lekker dik op, daar houd ik van.

Hé, ze heeft nog meer Pale Violet (lichtpaars) toegevoegd! Volgens mij is ie bijna af nu, Inge, dus wees voorzichtig. Voor je het weet ga je te ver. Het schilderij oogt nu fris en explosief, vergezeld van een uiterst geconcentreerde opbouw.

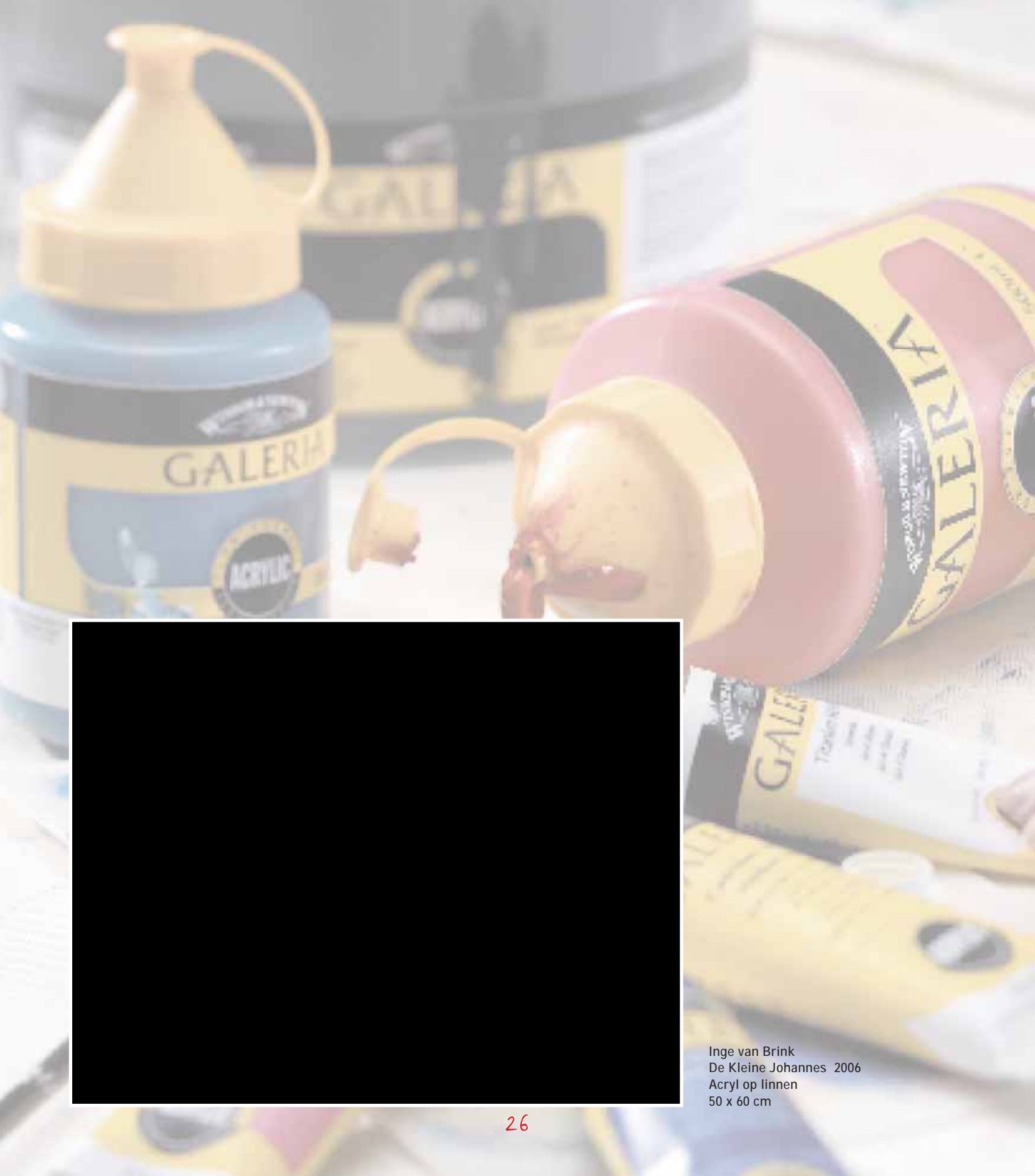
Bovendien vormen de gebruikte kleuren een harmonieus geheel in mijn persoonlijke beleving. Dat is en blijft een kwestie van smaak.

Die lichtblauwe veeg met het paletmes, die ze op het laatst rechts onderin toevoegt met Powder Blue, maakt het helemaal af. De donkere delen verliezen door deze moedige daad hun dominantie en het schilderij wordt er iets zachter van. Dat beetje Copper erbij is helemaal top! Stop nu, Inge (ze weet van geen ophouden). 'Goed, goed, goed...' zegt ze opgewonden. Het is tijd voor PIZZA! Laurens en Rixt zijn inmiddels ook binnengelopen in het Atelier (het is hier af en toe net een clubhuis). Gezellig! Ik ga straks aan Inge vragen hoe ze het vond!

Jeetje, dat gaat snel!

Inge van Brink
De Kleine Johannes 2006
Acryl op linnen
50 x 60 cm

Marthijn: Hoe ging het?

Inge: Ja, heel leuk. Anders dan ik had verwacht, ik had niet gedacht dat het zo zou zijn. Ik vind het het fijnste met een paletmes.

Marthijn: Wat vond je lastig?

Inge: Ehm... Oh ja, om abstract te gaan en toch het geheel te overzien. En om echt felle streken te durven zetten.

Marthijn: Wat vind je van het eindresultaat?

Inge: Heel expressief. Hi hi, ben er wel blij mee. Wervelend. Misschien ben ik ook wel wervelend op dit moment. Er borrelt iets op uit het donker...

Marthijn: Was het spannend?

Inge: Ja! En vooral om te zien dat ik... tja... hoe zeg je dat...? Dat je zin krijgt om door te gaan en dat het vanzelf gaat uiteindelijk. Dat heb ik niet zo vaak als ik dingen doe. Bij de eerste aanzet was ik een beetje onzeker of ik het niet helemaal zou verpesten, maar dat is natuurlijk onzin.

Marthijn: Wil je vaker gaan schilderen?

Inge: Ja, erg graag. Ik denk dat het wel een beetje in me zit.

Marthijn: Heb je al een titel bedacht?

Inge: 'Wederopstanding!' Misschien niet een hele sexy naam. 'Egoïsme' of 'Wervelstorm' zouden ook kunnen.

Marthijn: Welke wordt het?

Inge: Nee, 'De Kleine Johannes'. Ja, dat is het! Uit het boek! Dan wil hij alles leren kennen, al het mooie, maar ook het lelijke. En uiteindelijk komt ie in het reine.

Marthijn: Met wat?

Inge: Met de geest van alles.

Hello God, hello illusion 2005
Keramische linescape
35 x 15 x 90 cm

Het atelier

Vrijdagmiddag. Ik kies voor een glas verse jus d'orange. Het grand café aan het Rembrandtplein is zo goed als leeg, op een enkele toerist na. Eind oktober en Amsterdam maakt zich op voor een lange, natte winter. Ik gruwel bij de gedachte dat ik heel de winter bij Jo op een matrasje in de keuken moet pitten. Dat houdt geen van beiden vol, daar ben ik vrij zeker van. Het is al meer dan fideel mij te adopteren voor een paar weken. Daar heb je vrienden voor. En Jo is een vriend. En hij is ook schilder. Maar ik vind mezelf beter, ha! Hij vindt zichzelf ook beter. Ha ha! Dus wat maakt het uit?

van glas

Mijn jus gooi ik in één keer achterover. Wat moet ik nu in hemelsnaam? Heimwee naar Zuid-Frankrijk. Een klote-rig, eenzaam gevoel. Chet Baker glijdt onopgemerkt uit de speakers. Mijn glas is nog niet leeg of de barman heeft hem in een handomdraai weggehaald, gewassen en gepou-leefd. Een waar olympisch kampioen. Hij heeft alles op orde. De bierkranen glimmen als nat goud. Zijn rok is meer dan glad gestreken en hij ruikt niet naar zweet. Om 17.00 uur zit zijn shift er waarschijnlijk op en eet ie nog een dag-hap mee, of niet, flirt nog wat met die heerlijke meid van de avondploeg en gaat dan op huis aan, dvd'tje kijken met zijn vrienden en vervolgens op jacht. Zaterdag idem dito. En ik ben verdomme heel de dag aan het leuren voor zo'n kutbaantje en word overal vriendelijk doch dringend verzocht het etablissement te verlaten.

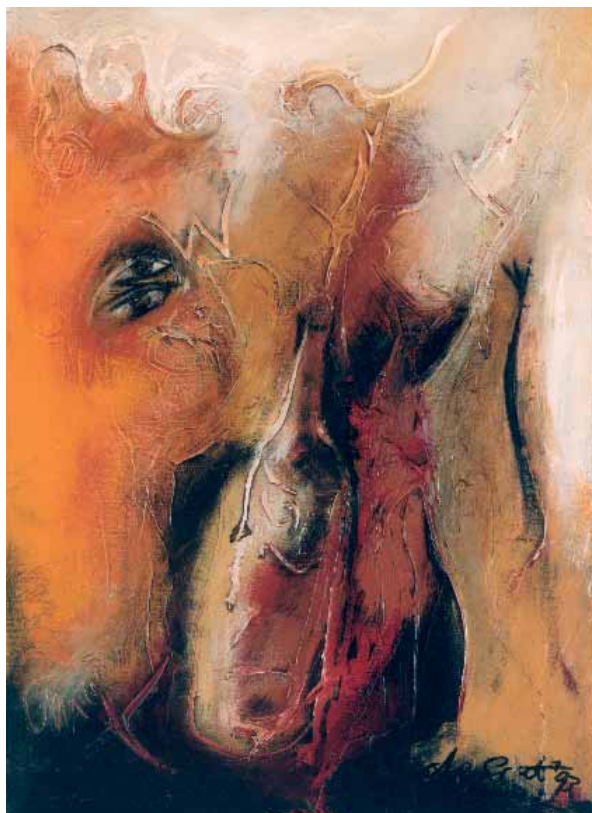
En dan gebeurt het! Het is God zelf deze keer die me iets influistert. Hij heeft geen risico genomen om een of andere suffe bode te sturen die zijn tekst niet kan onthouden, omdat ie wordt afgeleid door een opstandige tekkel of iets van dien aard. Deze keer was ik echt aan de beurt. Deze keer zat ik op het juiste moment op de juiste plaats om een idee te ontvan-gen dat mijn leven in één klap drastisch zou veranderen.

Ik begin te zweten en kijk paranoïde om mij heen. Is het misschien een vergissing? Zitten er nog meer schilders in dit café? Hebben zij zich verstopt onder de leestafel? Is het een val om mij definitief te breken? Voorgoed een stille dood te laten sterven om Jo zijn keuken weer terug te geven? 'Is daar iemand?' denk ik heel luid. Waar is Chet Baker? Waar is ie gebleven? Nee. Niemand. Helemaal niemand. Zelfs de barman is weg. Deze keer weet ik dat het raak is. Met dit idee gaat niemand aan de haal. Dit idee is voor mij, Marthijn. Ik loop de polonaise richting de uitgang en gooi triomfantelijk mijn laatste munten op de bar.

Ik ben bevrijd! Spoedig zal ik weer veel vriendinnetjes hebben, want daar houd ik zo van.

Maar nu oppassen. Blijf erbij. Geen domme dingen doen. Niet nu, in vredesnaam. Concentreer je, man! Nog 50 meter lopen. Ik laat de tram voorgaan en maak met geen enkele passagier oogcontact. Het kunnen allemaal verraders zijn. Nu alleen nog parkeerbeheer omzeilen en ik sta er. De deur staat open. Er is niemand te zien. Ik loop naar binnen als Rocky Bilbao en hoor plots een vriendelijke, warme nichtenstem die aan me vraagt: 'Hai, we zijn nog niet open, of heb je een afspraak?' 'Ja,' zeg ik, 'Ja eh, ik heb een afspraak met Manfred. Nu!' 'Oké, wacht hier maar even.'

De mooie en bijzonder zeldzaam zachte jongen toetst de

code in van de deur die mij gaat leiden naar een nieuw bestaan. Erachteraan! Ik twijfel geen seconde en loop achter de mooie jongen en zijn schaduw aan de trap op. In de verte hoor ik gegiechel van andere mooie, zachte jongens en een donkere schorre stem die zegt: 'Stuur hem maar door.' Ik maak mij los uit de schaduw van de jongen en sta plotsklaps in het hol van de leeuw.

Er is veel te zien. Heel veel. Te veel. Stapels boeken, glamourposters, spiegels, half ontblote, jonge mannen en iets wat ik niet thuis kan brengen en waar ze collectief onmiddellijk geheimzinnig over doen. 'Wat kom je doen?' vraagt de schorre stem. Ik loop recht op hem af, zie uit mijn ooghoek dat er bitse blikken op mij afgevuurd worden naarmate ik dichterbij kom en geef hem een hand. 'Ik ben Marthijn en ik kom net uit mijn landhuis in Zuid-Frankrijk en ik heb een fantastisch idee!' 'Zo zo, ik ben gek op goede ideeën,' zegt hij met een soort vaderlijke stem om me gerust te stellen. De stoeipoezen links en rechts van hem worden onrustiger en maken zich klaar om mij bij de minste of geringste uitglijder te fileren.

Maar dat gaat niet gebeuren, denk ik bij mezelf. Ik heb hier een certificaat van God. Hij is nu in, voor, bij en met mij om deze klus te klaren. Om hier straks de deur uit te lopen met een euforisch gevoel, vergelijkbaar met een symfonie-orkest van louter engelen die allemaal verliefd op mij zijn. 'Ik ben een kunstenaar en ik wil graag schilderen in een atelier van glas op het podium op de dansvloer, 3 weken achter elkaar. Ik maak een stuk of 30 doeken, die exposeren wij en jij krijgt de helft van de opbrengst. Ik denk dat het veel publiciteit oplevert, dus slechter word je er niet van. Ik heb alleen geen woonruimte en ik zou het liefst in het Amstel Hotel logeren in die periode om me optimaal voor te kunnen bereiden op deze performance!' 'En wie gaat dat betalen?' Manfred is iets naar voren gekomen en ik ontdek iets hebberrigs in zijn stem. God staat te juichen en fluistert me in dat ik rustig kan zeggen dat hij dat gaat betalen.

'Jij,' zeg ik, 'Ik heb geen geld en jij wel.' Manfred begint te lachen en roept: 'Jij bent wel een dure jongen, hoor! Hoeveel wil je hebben per avond?' Ik ben stomverbaasd, ik heb er niet op gerekend er ook werkelijk geld voor te krijgen. God heeft inmiddels alle gordijnen van de muur afgerukt, champagne door de kamer gespoten en hij kirt alleen nog maar wartaal. En in een honderdste van een seconde wordt ie op slag tijdelijk nuchter en lispelt in mijn oor: '500 gulden per avond en al het materiaal is voor jouw rekening.'

The Flash 1993
Acryl op linnen, 70 x 50 cm

En roetsj, God duikt weer in het feestgedruis. '500 gulden en al het materiaal is voor jouw rekening,' zeg ik.

'Dat is goed, Rembrandt, ik maak een ster van jou. Jij bent mijn jonge Rembrandt, mijn allerduurste Rembrandt, hè girls?' Hij kijkt innig tevreden naar zijn poezen en geeft me een hand ter bevestiging. Bij de girls lijkt inmiddels stoom uit de oren te komen en hun ogen kunnen gerust doorgaan voor Siamese ninjamoe derpoezen die net jongen hebben geworpen.

'Kom morgen naar mijn huis, dan maken we alles rond en hier heb je vast wat geld, verwen jezelf maar even.' 'Zie je morgen,' zeg ik en zonder de tafeldames aan te kijken verlaat ik zijn kantoor. God is gevlogen. Zijn werk zit erop. Hij heeft geen nummer achtergelaten en ik begrijp dat ik het nu verder zelf mag uitzoeken.

Ik ga terug naar het café en bestel wat sterkers. Van het wisselgeld bel ik met mijn vriend Jo en zeg dat ik atelier-ruimte heb gevonden en dat ik een suite van het Amstel Hotel zal betrekken na komende nacht. Jo is stil. Heel lang is het stil aan de andere kant van de lijn. Het is de eerste keer dat ik Jo stil heb gekregen. Ik kan het vocht van zijn tranen voelen door de telefoon. Hij houdt van me en zegt: 'Het is een wonder, het is gewoon een wonder.'

Tekenen, tekenen en nog eens tekenen

Tekenen is het allerbelangrijkste. Het leert je een handschrift te ontwikkelen. Iedereen heeft een artistiek handschrift, jij ook! Naarmate je meer tekent zul je merken dat jouw handschrift zich razendsnel ontwikkelt. Laten we meteen beginnen:

Mijn favoriete manier van tekenen is 'impulsief tekenen'.

Teken als een kind! Probeer met verschillende technieken en materialen in korte tijd vanuit je intuïtie een voorstelling te creëren.

Verzin een onderwerp en maak het vel papier, waar ik meestal 250 grams voor gebruik, een beetje vochtig.

1: Wrijf met een vochtige lap of een spons, zoals in fig. 1, een of twee keer over het papier. Doop het houten pennetje in Oost-Indische inkt en begin soepel lijnen te trekken. Begin met een simpele voorstelling. Je ziet dat de lijnen op bepaalde plaatsen lichtjes uitvloeien in het vochtige papier.

2: Met een soft pastelkrijtje teken je verder en wrijf het hier en daar uit met je vinger. Pak een kleur die je bevalt en laat je fantasie de vrije loop. Gebruik hoogstens drie kleuren naast zwart en wit.

2

5

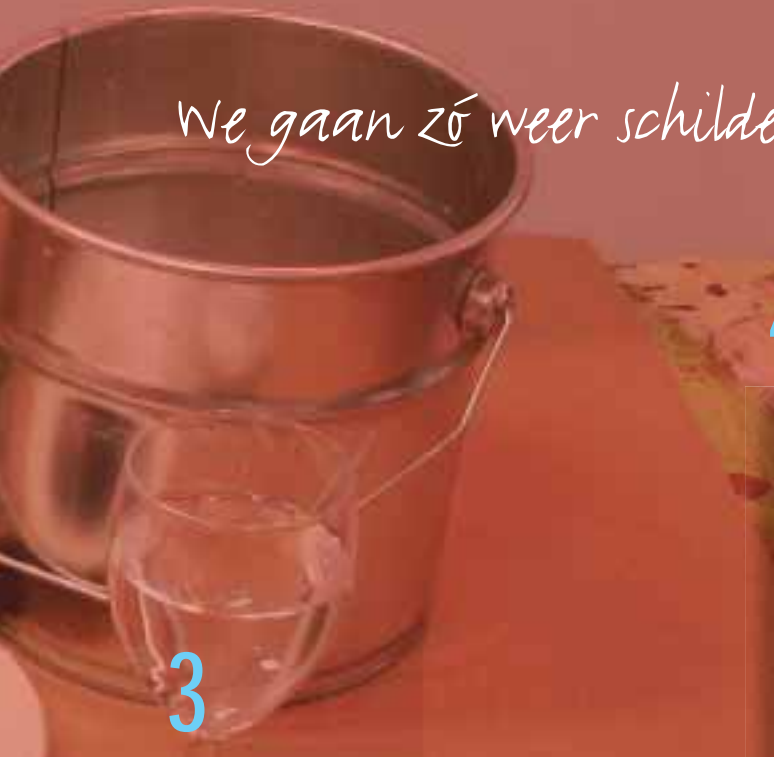

We gaan zó weer schilderen, hoor!

4

3

6

3: Je eerste aanzet is gerealiseerd, super. Speel vervolgens met de rest van het vlak en probeer af te wisselen in je materiaalgebruik. Het werkt stimulerend als je de randen van het vel onberoerd laat. Dat geeft ruimte en zo raakt jouw verhaaltje niet in de verdrukking.

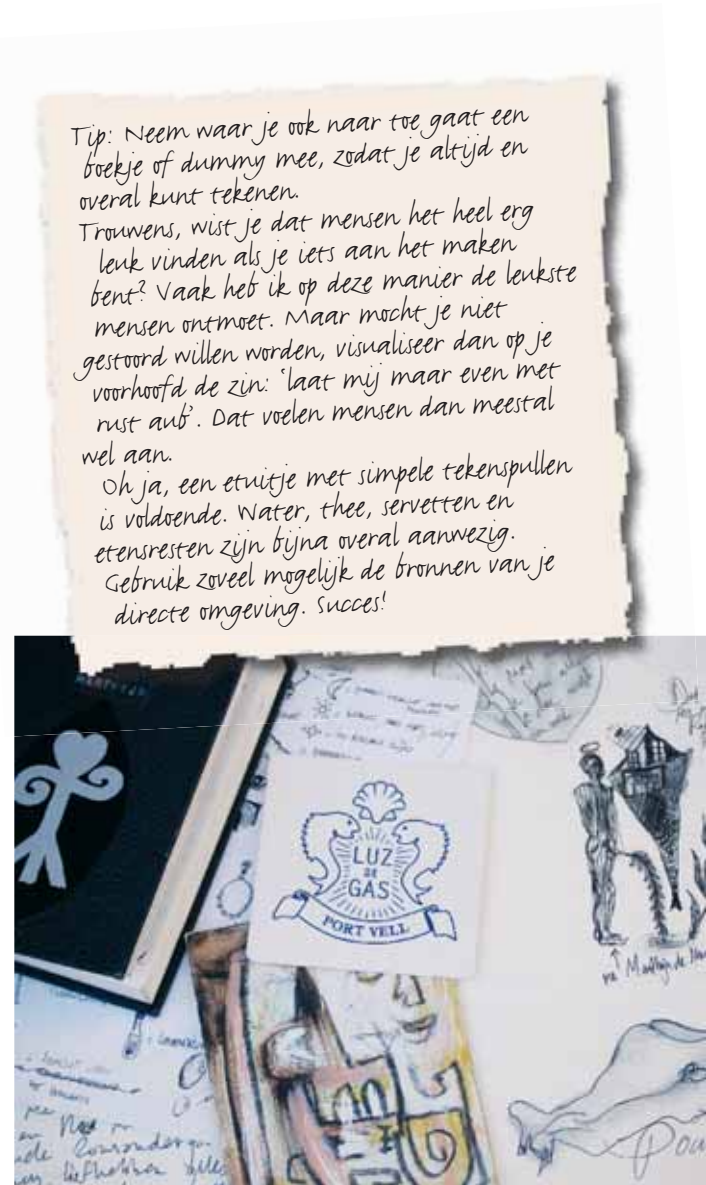
4: Je kunt met stukjes wc-papier, keukenrol of een zacht doekje hier en daar wat vlekjes maken en daar waar het al een beetje is ingedroogd wat gaan poetsen om de verschillende delen van je tekening in elkaar over te laten lopen. Hou wel een paar plekken open. Niets is vervelender dan een totaal dichtgesmeerde tekening.

5: Als je behoefte hebt om iets meer contrast aan te brengen, kan je met een lichtkleurig pastelkrijtje over een zwart of ander donker vlak nog wat lijntjes trekken. Het kan heel mooi zijn om dat in de natte ondergrond te doen. Wrijf dan wel hard! Het is makkelijker om even te wachten tot het droog is.

6: Stop op tijd. Het is net als met praten: 'goede dingen worden in een paar woorden gezegd'. Signeer je meesterwerkje met een subtiele, dunne lijn die overeenstemt met de rest van het handschrift. Subtiele bescheidenheid in je signatuur geeft de juiste finishing touch.

Gebruikte materialen:

- 250 gr. aquarelpapier
- Kleine zachte kwastjes
- Oost-Indische inkt
- Soft pastelkrijtjes
- Houten tekenpen
- Dunne boomtakjes
- Noten bolster

7

De verhuizing van de nachvogelin 2006
Gemengde techniek op papier
35 x 25 cm

Nou, laten we eens kijken wat we hebben gecreëerd:

Een klein blauw huisje met voeten, dat wordt opgetild door een statige vogel. Rechts groeit een vreemde fantasiekamerplant met daar schuin onder een Inca-achtige vorm. Gek hè?

Nu nog een titel...

'De verhuizing van de nachtvogelin'

Tot Slot:

Inkt en krijt hebben de neiging in je poriën te gaan zitten. En als je met je vingertoppen in het tekeningetje aan het wroeten bent, doe je er goed aan je handen van te voren te voorzien van een crèmepje.

En na het handen wassen idem dito.

Twee manieren om een doek op te zetten

Het opzetten van een nieuw doek is reuze spannend.

Je kunt dit op 1001 manieren doen. Ik zal het beperken tot twee.

Ken je de uitdrukking: 'dat kan mijn kleine zusje ook!'?

Nou, dat is helemaal waar. Voor een kind van 5 is het makkelijk om een spontane aanzet op een wit vlak te zetten. Kinderen zijn nog vrij in hun doen en laten en kennen weinig beperkingen van het denken in een creatieproces.

Wij volwassenen zitten stampvol met conditioneringen en hebben eigenlijk de grootste moeite om vanuit intuïtie, het niet-denken, iets te creëren. Dat is logisch, want we hebben geleerd dat het 'goed' moet zijn en dat dingen in het algemeen niet mogen mislukken. Dus als aan ons 'grote mensen' wordt gevraagd: 'Schilder maar wat er in je opkomt, maakt niet uit wat het is', dan blokkeren wij onmiddellijk. Ons denken komt razendsnel met allerlei vragen en meningen zoals:

Daar zit niemand op te wachten

Ik kan dit niet

Wat een kinderachtig gedoe

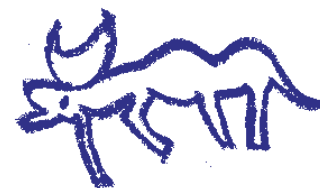
Zonde van de verf

Waar moet ik dan over schilderen?

Ze vinden het vast stom... etc.

Om dit principe (dat we superego-aanval noemen) te tackelen, hoeven wij maar één simpel gegeven te onthouden: niets moet en alles mag.

Als je oordeelt, zeg dan in jezelf: Wauw, ik oordeel! Verder niets. Als je denkt: ik weet echt niet wat ik moet schilderen, denk dan: Wauw, ik weet echt niet wat ik moet schilderen en toch pak ik nu een zwarte oilbar (we zijn begonnen) en begin ik gewoon. We zien wel.

1

De kleuterschoolmanier

1: Maak met een oilbar (een olieverfstick waarmee je kan tekenen of schilderachtige lijnen kan trekken. Door de wrijving van de olieverf op het doek, of papier, wordt de verf zacht en laat zich makkelijk achter op het oppervlak) een simpele tekening in het vlak (fig. 1). Volg de beweging van je hand en laat je leiden door een onderwerp waar je op dat moment aan denkt, ongeacht wat. Maak de tekening niet af en laat ruimte op het doek om interpretaties toe te voegen met andere technieken.

2: Probeer in grote vormen te tekenen en te handelen zodat je de ruimte van het witte vlak opeist (fig. 2), jezelf manifesteert en de vrijheid ervaart om te doen waar je zin in hebt.

3: Kies een kleur (acrylverf) die je om wat voor reden dan ook vindt passen bij het lijnenspel wat je zojuist hebt gecreerd en vul willekeurige tussenruimten in met deze kleur. Doe dit losjes en wrijf met een doekje op sommige plekken de verf in en over de lijnen (fig. 3). De lijnen blijven behoorlijk onaantastbaar omdat de acrylverf een beetje wordt afgestoten door de samenstelling van de oilbar. Dit geeft een spannend complementair effect.

Gebruikte materialen:

- Geprepareerd wit linnen doek van 60 bij 120 cm
- Oilbar zwart of andere donkere kleuren
- 3 Kleuren acrylverf
- Plamuur en paletmes
- Brede kwast (5 cm)

4: Doe dit met nog een kleur, maar kies zorgvuldig en precies de juiste kleur, zodat de onderlinge kleurharmonie gehandhaafd blijft. Als je twijfelt, probeer de combinatie dan eerst even uit op een stukkie papier.

5: Knijp de verf nu rechtstreeks uit de tube (heerlijk) en plaats deze lekker explosief op de plaatsen waar jij voelt dat het nodig is. Zonder reden! Gewoon doen (fig. 4). Ga nu met een paletmes over deze nieuwe dikke laag heen. Hier is het belangrijk dat je de kleur 'schoon' houdt. Schoon betekent in dit geval dat de kleur puur blijft en vrij aanwezig is in de compositie. Maak met maximaal 5 strijkbewegingen de abstracte vorm die je vindt passen in jouw schilderij.

6: Meng een kleur van twee van de drie bestaande kleuren die je interessant vindt voor de voortgang van het schilderij. Ga met een brede kwast (plusminus 5 cm) met deze nieuwe kleur op avontuur en probeer verschillende gebieden in het doek met elkaar te verbinden. Doe dit niet te netjes, anders ziet het er misschien te geforceerd uit.

7: Kijk of je met de zwarte oilbar nog iets toe kan voegen. En vergeet de hoeken en de randen niet. Schuw niet om een bepaalde hoek donker van kleur te maken zodat er diepte en contrast ontstaat.

Oké, even een break! Neem afstand, haal een paar keer diep adem en pak wat te drinken. Kijk naar je zojuist opgezette doek. Kijk en zie wat er gebeurt.

Is de compositie in evenwicht? Hoe verhouden de kleuren zich tot elkaar? Zijn er nog voldoende schone kleurvelden? Is niet alles dichtgesmeerd?

Is er voldoende witruimte (onbeschilderd oppervlak) overgebleven?

Allemaal interessante vragen die je kunt stellen. Dit noemen we 'het lezen' van een schilderij in wording. Het schilderij is nu opgezet en nu sta je er alleen voor. Vanaf hier zul je merken dat het schilderij zelf gaat aangeven wat het verder wil. Volg simpelweg die impulsen en... stop op tijd!

2

De 'ik weet heus wel wat ik doe'-manier

1: Met een zacht aquarelkrijtje teken je gecontroleerd en voorzichtig een voorstelling waar je van te voren goed over nagedacht hebt. In fig. 1 begin ik met een soort horizon die wordt gekruist door een fles waar een boom uit groeit. Rechts daarvan ga ik een kat afbeelden. Ik wil een verhaal vertellen over een kat die zijn geboortestreek gaat verlaten. Ik weet ook niet meer hoe ik er op kwam.

2: Hier heb ik een lichtblauwe kleur gemengd (fig. 2), daar een paar druppels water aan toegevoegd en met een 3 cm brede platte kwast schilder ik in een soepele beweging van links naar rechts vlak onder het zwarte lijntje van de suggestieve horizon. Ik laat de verf hier en daar wat druipen, want dat vind ik mooi en daar waar het te veel druipt, poets ik het vliegensvlug weg met een doekkie.

3: Ik maak het blauw iets donkerder en strijk in een draaiende beweging soepeltjes uit mijn pols een wervelwind, rechtsboven in het vlak.

Ik laat dit gedeelte vervolgens een beetje indrogen en wrijf daarna met een zachte, vochtige doek het merendeel weer weg. Met deze techniek blijven de contouren van het zojuist opgezette vlak behouden en de rest vloeit dan organisch in elkaar over. Dan voeg ik er onderaan wat paars aan toe en wrijf dit terwijl dit nog nat is in de blauwe lucht.

4: Nadat ik de contouren van de fantasiefles een beetje heb vervaagd (met een heel klein doekje, waar ik een lekker zacht en vochtig kussentje van heb gemaakt die ik klem tussen mijn duim en wijsvinger), knijp ik een vette hoeveelheid cadmiumgeel uit de tube! 'Slurrpbb' klinkt het door het atelief.

Met een breed plamuurmes maak ik een groot geel veld door met het mes geconcentreerd met 3 à 4 mm dikte aan verf van boven naar beneden over het doek te strijken (fig. 4 en 5).

4

5

6

5: Met titaniumwit, dat ik een beetje heb laten indikken zodat ie pasteus wordt, zet ik met een paletmes de basisvorm op voor een kat. Met de achterkant van een kleine, dunne kwast heb ik in die pasteuze, witte laag op de horizon een kinderlijke kat gekrast. Dit laat ik echt drogen om de volgende keer dit deel te glaceren, zodat de kat tot leven komt. Miaauwww.com!

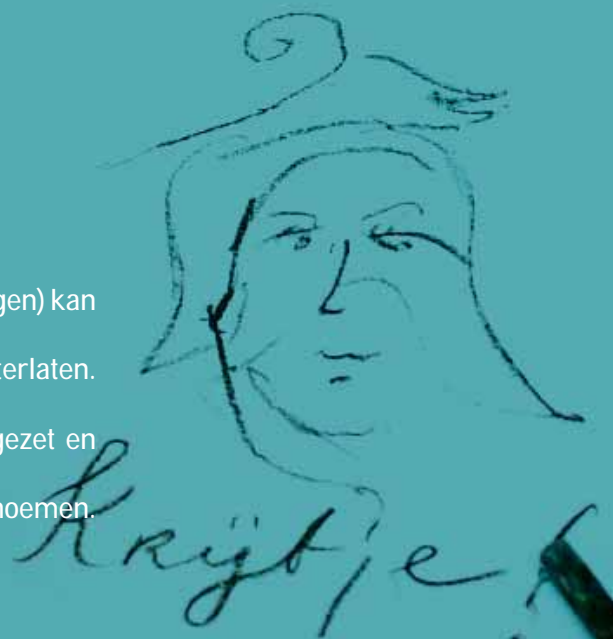
6: Om onder in het schilderij een beetje een stevige basis te creëren heb ik Van Dijkbruin aangebracht en dit lekker spontaan tegen de gele verf aangeduwd. Vervolgens heb ik op een schoon bordje een vloeibaar wit gemaakt met een toefje bruin en geel. Deze heb ik met een zachte, platte kwast (2 cm) door het geel getrokken, het lichtblauwe geschampt en behoorlijk stevig in het Van Dijkbruin laten stranden. Toen het restant van het wit op diezelfde kwast met een schok uit mijn pols explosief onder in het schilderij gesmeten. Yes!

7: Met hetzelfde bruin de boom wat meer body gegeven en de linkertak van de boom links uit het doek laten verdwijnen. Met paars onder diezelfde tak wat vreemde verticale strepen getrokken en ook nog oranje her en der aangebracht. De basis staat en wederom nemen we nu even afstand.

7

Ik laat dit doek nu echt 24 uur met rust. De volgende keer (waarschijnlijk morgen) kan ik dan met dunne, vloeibare, transparante lagen in het reliëf resten verf achterlaten. Hiermee ontstaat er een gelaagdheid in het schilderij. Het doek is nu opgezet en daar ging het om. Ik weet nu al dat ik dit schilderij 'de ongelaarsde kat' ga noemen. Morgen zie ik wel verder waar het schilderij en de kat om gaan vragen...

De geboorte

Het lukte me niet om een huidskleur te mengen. Gek eigenlijk. Een huidskleur is toch ook maar gewoon een kleur. Ik had een raar gevoel in mijn onderbuik toen ik naar het atelier liep. Het was een zachte avond. Het leek ook een stille avond te zijn. Een zachte voorjaarsbries drong zich vriendelijk op in de avondschemer. De lucht was diepblauw. Kobaltblauw. De kerktoeren schitterende met haar gouden klok. Deze kerk had net als alle andere kerken een naam gekregen: de A-kerk! Ooit heeft iemand die naam bedacht voor die kerk. Straten, honden, kerken en mensen krijgen altijd een naam. Behalve zwerfhonden en zwerfkinderen. Kerken en straten kunnen niet zwerven, dus zij zijn gezegend met een naam. Onze zoon zou Milan gaan heten. 'Van Milan Kundera?' vraagt iedereen dan altijd. 'Ja.'

van Milan

Georgette's buik was net een kogel. Een grote huidskleurige kogel. Ik stelde me voor dat Tijn Uilenspiegel op zo'n soort kogel de lucht in werd geschoten. Hoe bizar!

Op de echo kon ik niet echt een vaginaatje of piemeltje ontdekken. Dat wilden we ook niet. Het zou een verrassing zijn. Als de baby een vaginaatje had gehad zou ze Pim gaan heten. Maar het werd een piemeltje, dus heette hij Milan. Vreemd dat in het woord piemel de naam Pim zit verborgen. Dat zie ik eigenlijk nu pas.

Toch wist ik twee maanden voor de geboorte dat Milan zou komen. Hij had zich al lang en breed voorgesteld in een van mijn doeken. Het was een groot schilderij dat Milan had uitgekozen. Het was exact 195 bij 285 cm. Milan is altijd heel precies in die dingen. Uren, dagen, weken had ik gewerkt aan

dit schilderij. Milan had me al die tijd strak aangekeken, want hij was de eerste die gestalte kreeg in het schilderij. Maar wat ik ook probeerde, een huidskleur kreeg ik niet voor elkaar.

Ik heb werkelijk alles geprobeerd. Een deel van mijn huid afgesneden en in de verf laten weken, plakjes ham van de slager door de blender gehaald, okergeel en titanium wit erbij gedaan. Maar nee. Zelfs mijn eigen bindmiddel kon het verschil niet maken, het ging te veel glimmen. En baby's glimmen niet, tenminste niet nadat ze zijn gewassen. Want in het schilderij was Milan reeds gewassen en dan horen baby's een zachte, doffe, roze kleur te hebben. Het was behoorlijk riskant om het schilderij te vernissen toen het af was, want wat als het toch een meisje was geworden?

'De geboorte van Milan', zoals ik het schilderij heb genoemd, heeft mijn personage niet kunnen redden. Op de plek waar ik mijzelf had geschilderd staat nu een abstracte vorm. Een soort levensboom. Georgette is als een versteende godin afgebeeld, nog half stoned van de serotonine die vrijkomt als vrouwen leven schenken, kijkt ze dromerig en triomfantelijk de wereld in, Milan omhooghoudend in haar armen als een gouden palm. Het heeft ook iets weg van een sculptuur van uitgehouwen kalkhardsteen.

Het was pijnlijk om mijzelf uit het schilderij te schilderen. Mijn grote droom om een gezin te vormen, me thuis te voelen, werd uiteengereten door wilde vegen van witte acrylverf met een vleugje gebrande sienna en okergeel. Explosieve bewegingen op de plek waar mijn bestaansrecht

slechts korte tijd gerechtvaardigd was. Ergens links in het schilderij ben ik wel als metafoor te vinden. Een grafzerk met het symbool van stoere jongensliefde.

Het was een voorbode. Onze relatie was intens en twee gewonde zielen zijn niet altijd in staat om tot een compromis te komen. De zeldzame liefde tussen ons heeft niet de vorm gekregen die we voor ogen hadden. Op Milan na. Milan was voorbestemd om geboren te worden in Georgette door mijn toedoen. Op onze beroemde blind date (een ex had ons aan elkaar voorgesteld) wist ik bij het hoofdgerecht dat we een kind zouden krijgen. Ik heb het ook maar gewoon gezegd. Georgette had het ook gevoeld.

Na afloop van ons etentje ergens op de Prinsengracht zijn we linea recta naar haar studentenkamer van 2 bij 3 meter gegaan. Onderweg kussend, vallend en nerveus als twee Jozefs en Maria's van de 20ste eeuw.

Milan had haast, dat was duidelijk. Georgette's zwangerschap was een feit.

Het was inmiddels 02.00 uur 's nachts en Georgette belde me: 'Volgens mij is mijn vlies gebroken, want toen ik ging plassen moest ik helemaal niet plassen! En het was roze.' 'Ik kom er aan,' zei ik op een geruststellende toon en mijn hart ging harder, sneller, wilder kloppen. Fuck! Het gaat gebeuren! Fuck, fuck, fuck! 'Oké, rustig blijven,' dacht ik. Opeens allemaal stemmen in mijn hoofd die mij gingen zeggen wat ik moest doen. Een krankzinnige gewaarwording.

Een stem zei: 'Ga eerst de kwasten afspoelen!' 'Nee,' zei een andere stem, 'neem een slok wijn!' 'Niet te veel,' zei weer een andere stem. Shit, ik begon een beetje te hyperventileren en ook te zweten en ik zweet nooit, zelfs niet als ik sport. Alleen bij seks maar dat is ook geen sport. Honderd gedachten per seconde. Ik stond binnen 5 minuten voor Georgette, allebei hadden we tranen in ons ogen. 'Heb je pijn?' vroeg ik. 'Nee het gaat wel. Ik ga vast in bad zitten, zet jij thee?' Ik was perplex! Georgette was opeens een oermoeder geworden, alsof ze al 15 baby's had geworpen, zoals mijn Tante Lien en Ome Willem, onze voormalige katholieke burens. Milan beviel in een bad van 2 meter doorsnee, gevuld met 12.000 liter water van exact 37 graden. Wij woonden op de bovenste verdieping van een oud pakhuis met een fragiele balkenconstructie.

'Ik zie het hoofdje! Mijn god! Ik zie het hoofdje!' Het was het mooiste wat ik in heel mijn overdreven, dramatische, vaak overgeromantiseerde, zelfkwijnende leven had gezien.

Daar kwam Milan. Vastberaden als hij was, zonder twijfel. Er stond muziek op van Chopin, er brandde wierook, er stond verse thee. Georgette was een heldin en de verlos-

kundige was relaxed. Milan zwom onder water. Het was een bevalling om door een ringetje te halen. Misschien wel een trouwringetje...

De navelstreng brak. De navelstreng brak? Ja! De navelstreng brak! Onze verloskundige was te relaxed en zag het niet. Vader en moeder (zojuist een feit) zagen het ook niet want het water was een beetje rood en ik wist niet beter dan dat een navelstreng een rubberachtig aanhangsel was, waar leven doorheen stroomde en dat het niet eenvoudig was om door te knippen. Ik was immers kunstenaar en geen dokter.

Ik kreeg Milan op schoot en iedereen was blij. Ik had een zwart T-shirt aan en een donkergroene joggingbroek van de Wibra. Mijn onderbroek was lichtgrijs. En toen ik na 10 minuten ging plassen en Milan overhevelde aan de verloskundige, zag ik aan haar gezicht dat ze zich rot schrok. Haar hoofd werd rood, Milan werd paars en mijn onderbroek bleek niet alleen nat te zijn van al dat water, maar vooral rood van het bloed dat Milan had verloren. Georgette was nog steeds een beetje van de wereld en vroeg of alles oké was. 'Alles is oké, schatje' zei ik zacht en mijn tranen begonnen zich te verzamelen. In het geheim hilde ik.

De verloskundige zei dat het allemaal wel mee viel en ik was overtuigd van haar ongelijk.

Milan had inmiddels alle kleuren van de regenboog aangenomen behalve de goede: babyroze! Waar het vandaan kwam weet ik niet, maar mijn vaderlijke instincten als beschermheer van ons kind werden gelanceerd, sneller dan het licht. Ik belde een ambulance, griste Milan uit de armen van onze vroedvrouw en wikkelde hem in zilverfolie.

De geboorte van
Milan 1998

Acryl op linnen
195 x 285 cm

'Afblijven!' zei ik tegen de chauffeurs van de ambulance. Ik hield Milan stevig vast. Stoplicht. 08.00 uur 's ochtends. De ambulance stopt en wacht braaf. 'Waar wacht je verdomme op man!' schreeuwde ik van achteren naar de chauffeur. 'Zet je sirene aan idioot! Mijn zoon ligt hier dood te bloeden.' Ze werden wakker en plots reden we over trottoirs, grasperken en fietspaden. De sirene loeide tot in het ziekenhuis. 'U kunt hier niet verder mijnheer,' zei de dokter. 'U kunt uw kind aan ons overlaten. U mag in de wachtkamer plaatsnemen!' Dus niet. 'Je zult mij hier moeten vermoorden,' zei ik, 'want dat is de enige manier om Milan en mij te scheiden van elkaar.' 'Sorry mijnheer, ik begrijp dat u...'. Ik duwde hem aan de kant en liep de operatiekamer in. 'Ik blijf bij mijn zoon! Punt uit!' riep ik. Iedereen stond klaar en ik kreeg het volledige dokterstenuue aangereikt. 'We gaan hem een bloedtransfusie geven en we zoeken naar een adertje waar we in kunnen prikken voor het infuus.' Milan was pimpelpaars en kermde met zijn laatste energie. Milan kneep stevig in mijn pink. Al die tijd had hij in mijn pink geknepen. Zijn ogen waren wijd opengesperd. Verontwaardigd en in paniek keek hij de wereld in. Ik praatte tegen hem. Zei dat ie meteen aan de slag kon, dat ie moest vechten voor zijn leven en dat als ie dit zou overleven, hij godvergeten stokoud zou worden. Oogcontact hield ik. Alleen maar oogcontact, en ik dacht aan Georgette. 'Waarom lukt het verdomme niet?' zei ik tegen de dokters. 'Uw zoon heeft de helft van zijn bloed verloren en al zijn adertjes zijn daardoor verkramp!' Negen doodsbanige minuten later: 'Daar!' zei ik, 'in zijn hoofdje! Die ader moet je pakken!' 'Mijnheer!' zei de dokter geïrriteerd, 'wij weten heus wel wat wij doen.' 'Dat weet je niet,' zei ik woedend en vroeg hem nogmaals om het op Milans hoofdje te proberen. Godzijdank, het lukte. Milan was ingelogd. De tranen rolden als bange diamanten over mijn wangen en Milan kreeg bloed van een persoon die wij niet kenden. Na twee weken observatie en onderzoek mocht de kleine strijder naar huis. Hij kwam, zag en overwon. Zijn Moeder, Milan & Ik houden van elkaar.

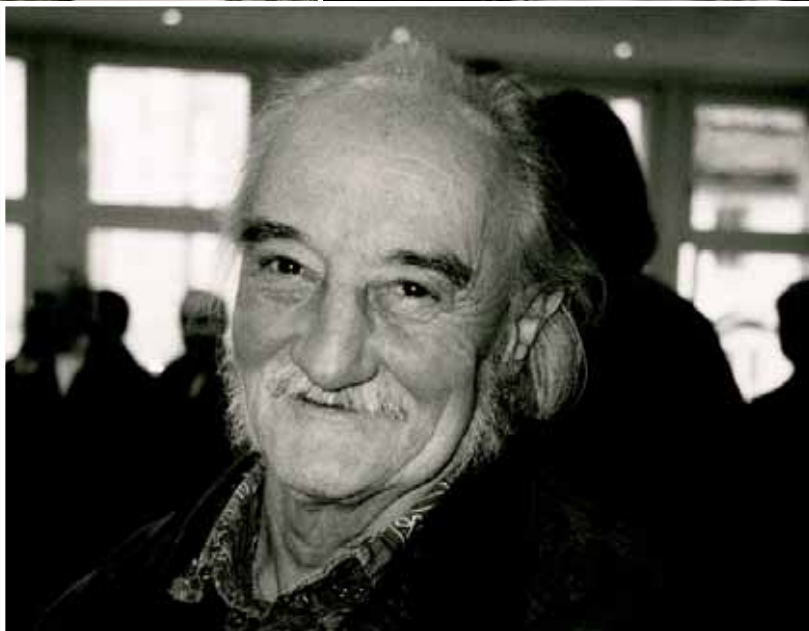
Schilder degene van wie je houdt

Schilderen doe je met je hart. Wat is er fijner dan degene te schilderen van wie je houdt? Het is heel leuk om te doen, je bent gezellig samen en de ander voelt zich speciaal omdat jij hem of haar wilt vereeuwigen. Je kunt dit op verschillende manieren doen. Op de volgende pagina kom ik daarop terug.

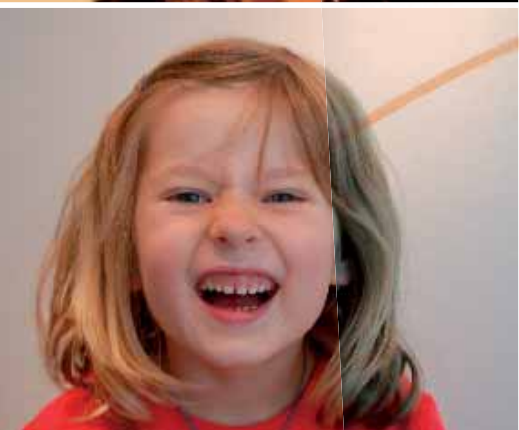
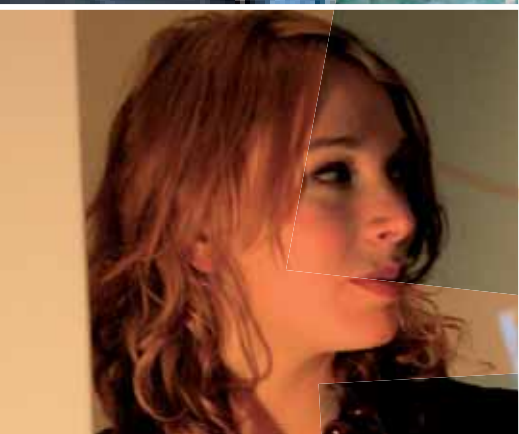
Misschien wil je de buurvrouw schilderen of je poes, je kind of zelfs je geliefde. Alle grote kunstenaars hebben hun geliefde(n) een of meestal meerdere keren vastgelegd op het doek. Je leert je model op een heel andere manier zien. Het is een intieme ontmoeting. Het is ook bijzonder om jezelf te schilderen. In een zelfportret kan je veel over jezelf te weten komen.

Zorg goed voor je model. Verwen hem of haar met lekkere drankjes en hapjes en hun favoriete muziek... Veel plezier!

Drie manieren om een portret te maken

Mag ik even voorstellen?

dit is Renée®

Renée is een heel lief meisje en ze is de dochter van Aart en Krista. Ze is 2 jaar jonger dan Milan. Hij speelt graag met Renée, ook al kunnen ze kattig tegen elkaar doen, want soms vindt Milan Renée een eigenwijs prinsesje. Renée vindt jongens dan stom! Ik hoop dat Renée en Milan nog lang vriendjes zijn. Renée heeft een zusje en zij heet Justine.

Als ik Renée langs het raam van het atelier zie lopen tussen de middag om een boterham thuis te eten, word ik altijd blij en ben ik dankbaar dat er zulke fijne kinderen in de buurt wonen.

→ dit is Ruben[®]

Hij is mijn vriend. Rub, zoals ik hem vaak noem, is een vriend omdat ik hem midden in de nacht kan bellen als het nodig is.

Toen ik eens doodziek in bed lag, kwam Rub om me te verzorgen. Hij is ook niet te beroerd om de waarheid te zeggen. Ook als het pijnlijk voor me is. Ruben denkt in mogelijkheden en meestal niet in beperkingen. Dat vind ik geweldig aan hem. Af en toe ervaar ik Ruben als rusteloos, daar erger ik me soms aan. Het zij zo. Wij houden van elkaar.

→ dit is Rixt[®]

Zij is een geweldige vrouw en ik beschouw Rixt als vriendin.

Een bijzondere vriendin, want we hebben ook een kortstondige romance gehad. Ik ben toen te snel afgehaakt. Jammer. Ik was er niet aan toe en had last van bindingsangst. Nu is ze met Laurens (topgozer). Ik ben heel blij dat we vrienden kunnen blijven en ik kreeg er met Laurens zowaar een vriend bij! Bovendien zijn ze allebei artiesten en treden ze zelfs samen op.

We kunnen veel lol hebben met elkaar. Heerlijk. Dank je, Rixt!

Ruben[®] 1: Explosief en snel.

Vanuit de emotie en bij voorkeur abstract en wild.

Eigenlijk door zo min mogelijk te denken en terwijl je schildert ook gewoon een gesprek te voeren over iets essentieels. Hoogstens 15 minuten. Dan samen kijken en vragen of de ander zich qua gevoel en expressie herkent in het schilderij. Kies wel van tevoren een kleurenpalet dat je vindt passen bij je model! Voeg eventueel passende suggestieve symbolen/vormen toe die jullie relatie symboliseren.

Rixt[®] 2: Expressionistisch.

Zorgvuldig en met de grootste toewijding. Zorg dat je model comfortabel zit of ligt, zodat hij of zij langere tijd in dezelfde pose kan blijven. Gebruik fijne zachte dunne kwasten en probeer vooral met contouren te werken. Als je twijfelt of je de juiste lijn direct goed plaatst, oefen dan even met een dun potloodje. Zoek naar karakteristieke elementen in het gezicht van je model. Het gaat er niet om dat het een anatomische perfecte kopie moet zijn. Waar het om gaat is dat je de gevoeligheid van het gezicht kunt vangen. Picasso was daar een meester in. Voeg in de achtergrond kleurvelden die je vindt passen bij de expressie van het gezicht. Maak het schilderij af als je alleen bent en laat het pas zien als het helemaal klaar is!

Renée[®] 3: Bouwen en smeren.

Zorg dat je een stuk of tien kleine paletmesjes klaar hebt liggen en bereid een palet voor met minstens 20 kleuren. Gebruik geen kwast. Ook geen water en duw steeds een laagje pasteuze verf op het doek.

Een of twee keer raken, strijken en met een schoon paletmesje de volgende laag aanbrengen. Het lijkt bijna op boetseren en na verloop van tijd merk je dat er werkelijk een gezicht ontstaat. Je zal vaak wit nodig hebben om opnieuw de contrasten en lichtplekken te accentueren.

Zwart of andere donkere tinten gebruik je om schaduw en dieptewerking te realiseren. Doe kleine stapjes en vertrouw op je oog-handcoördinatie.

Neem regelmatig afstand en knijp je ogen een beetje dicht, zodat je tussen je oogharen door een focus gaat zien. Ga net zolang door tot je denkt dat er niets meer aan toegevoegd hoeft te worden. Houd de kleuren helder en vergeet niet te ademen!

Tip: Kruip in de huid van je model en treed binnen via de ogen. Als je een vis wilt vangen, word dan de reiger. Als je een portret schildert: word het model! Blijf kijken en laat je nergens door afleiden.
Bereid alles zorgvuldig voor en als je technisch gezien meer bagage voor deze reis wilt, blader en oefen met boeken die sec over portretteren gaan.
Reminder: Alles wat je met je hart doet is levenskunst. Het hoeft dus niet mooi of goed te worden, als het maar echt en puur is. Dat is schoonheid.

Jezus, wat is het koud

Rub. Wij houden van Appel! Lijkt dit op Karel Appel? Nee, het is anders. Had ie een frisblauw Polootje aan met zo'n krokodil. Staat hem goed. Superlekker om zo snel te werken. Roetsj... Ruben, amigo, we did it!

Ik heb Rixt beloofd dat ze het schilderij mag hebben. Ahhh, ik heb spijt. Veel te mooi. Ikke zelf houden. Egoïst! Beloofd is beloofd! Ik hoop echt dat ze het mooi vindt. Rixt, waar zit je? We gaan koffie drinken...

Brrr fris. Even wat frisse lucht opsnuiven. Lekker toch met paletmesjes. Geen gekloot met water. Wat is Renée toch een schatje. Engelengeduld. Misschien had ze er meer van verwacht... Toch lijkt ze er ergens wel op. Maf...

buiten

Kopje koffie

Wow, het is echt fris. Wat is het toch fijn en wat een vrijheid dat ik er gewoon even uit kan lopen om een krantje te lezen met een bakkie koffie.

Ik heb het altijd leuk gevonden dat Picasso zo van duiven hield. Duiven zijn vieze beesten maar ook sierlijk. Ik wil het verhaal over Mampie gaan schrijven. Alles is af, behalve dat. Kom op, man, doe het gewoon! Ga straks van mijn part eerst nog een middagdutje doen ofzo.

Eerst een stuk appeltaart met (verse) slagroom.

Fuck, ik ben dankbaar, echt!

Mijn moeder met de naam Grietje Kramer heeft vier zonen op de wereld gezet. Ik herinner me het liedje: 'Peter, Hans en Guusje, die gingen samen naar Artis. Toen kwam er een olifant met een lange snuit. En die blies het verhaaltje uit.'

'Nog een keer mamma! Nog een keer!'

Mampie

Op een warme zondag in juni hoorde ik 's ochtends om 20 over 7 dat onze moeder (Mampie) het leven liet. Schuldgevoel 1. Het beeld dat ze alleen was gestorven op een kamertje met een systeemplafond op een psychiatrische afdeling van een streekziekenhuis maakte me misselijk.

'Kom je hier gauw naar toe?' vroeg Guus. 'Ik ben in Den Haag bij Carla'. 'Ben je niet in Amsterdam?' 'Nee, dus het duurt wel even voor ik er ben. Is Peter er al?' 'Die is onderweg.'

'Heb je Hans gebeld?' 'Ja, maar die zit in de isoleercel, leg ik je straks allemaal wel uit, kom nou maar snel.'

En zo reed ik in de gloednieuwe Renault Mégane van Carla op een vredige zondagochtend naar het ziekenhuis. In de gang hingen reproducties van Vincent van Gogh.

Mijn moeder was al lang en breed vertrokken. 'Waar is ma?' vroeg ik gespannen en een tikje geïrriteerd aan Guus. 'In het mortuarium,' antwoordde hij. Guus zijn tranen zaten klem tussen sterk zijn en hulpeloosheid. 'Als je wilt kun je er heen,' zei hij met een verzachtende toon als een reisleder die het beste voor had met de gedupeerde toerist wiens vakantie om zeep was geholpen door een aardbeving op de plaats van bestemming met 6.6 op de schaal van Richter. Ik hield Guus stevig vast en huilde niet. Vreemd genoeg had ik een euforisch gevoel gehad op weg hiernaartoe. Opluchting overheerste. Mampie was vrij! Eindelijk rust. Onze moeder was levensmoe. Schuldgevoel 2. Waarom heb ik haar niet vaker opgezocht?

Hoe kon ze op deze verschrikkelijk trieste, oer-Hollandse, uitzichtloze plek doodgaan. Waarom niet gewoon thuis voor de televisie, met een glaasje cassis en een sigaret, bij de All You Need Is Love Show? In de kantine zong Nat King Cole in de zondagochtendmatinee: Get Your Kicks On

Route 66. Een leeftijd waar Mampie trots op kon zijn, gezien haar levensloop.

Geboren in 1931. Kort na haar geboorte verloor ze haar moeder. Oorlog. Misbruikt door haar vader. Weeshuis. Hongerwinter. Een konijn delen met 81 kinderen. Hoezo truien breien voor de Duitse soldaten? Dat vertikte onze moeder. Dat ze vervolgens dagenlang in de kelder, tussen de opgebaarde lijken, in het donker, zonder eten, moest doorbrengen, waren de consequenties die ze voor lief nam.

Evenals de executies van de SS die ze als meisje van 13 verplicht moest aanschouwen op het Weteringcircuit. Ome Co kon zijn handen ook niet van haar afhouden. Hij hing zichzelf op nadat ie had gevochten bij de politionele acties in Indonesië. Schuldgevoel 3.

Ik voelde mijn tranen maar ik kon niet huilen. Guus huilde, Peter huilde, iedereen huilde behalve ik. Mijn tekenpen huilde wel. Zwarte inkt als tranen over het papier, op zoek naar samenhang en vergiffenis. Jaren later kwamen mijn eerste echte tranen met uitzicht op de Grote Oceaan.

Guus had haar voor het laatst gezien. De dag ervoor. Op de terugreis naar Friesland stapte hij uit bij het monument halverwege de Afsluitdijk. Een harde wind met de geur van zout deed zijn geschreeuw over de Zuiderzee verstommen. Guus schreeuwde de longen uit zijn lijf. Ondanks het feit dat hij een aantal jaren daarvoor een ingeklapte long had gehad. Bewonderenswaardig. Op diezelfde plaats raakte mijn vader invalide tijdens het bouwen van de Afsluitdijk. Vaten met teer waren over zijn been gerold. Kreupel en mank voor het vaderland.

Mijn vader Bertus (Elizabertus) werd grootgebracht in een apostolische gemeenschap, nadat zijn moeder, toen hij een peuter was, verongelukte doordat een vrachtwagen met

Ma Mère 1995
Acryl & olie op papier 40 x 60 cm

heipalen door z'n remmen ging voor een zebepad. Boetedoening en schuld, hup Holland hup, hand in hand kameraden. Zijn jeugd speelde zich af in het hart van Rotterdam waar de bommen om zijn oren vlogen. Op de fiets naar Mokum waar hij tijdens een dansavond verliefd werd op Mampie. Zij leefden niet lang en gelukkig. Alhoewel ze een paar fijne jaren hebben gehad. Dat mijn vader nog steeds leeft na overmatig drankgebruik met zware shag, zelfmoordpogingen & de nodige hartinfarct is op zijn minst opmerkelijk te noemen. Pa was anarchist en draafde daar zo nu en dan in door. Soms hield hij Guus en Hans de halve nacht wakker om hen anarchistische normen en waarden bij te brengen. Schuldgevoel 4.

Godzijdank was ik nog niet geboren. Toen het eenmaal wel zover was, smeed mijn Opa (die stierf op de wc na een overdosis afslankpillen omdat ie verliefd werd op de 14 jaar jongere buurvrouw) het meegebrachte bosje fresia's woest en verontwaardigd de wieg in omdat ook ik niet vernoemd was naar hem. Tot mijn grote opluchting, want Engelinus

is niet echt een naam om meisjes mee te versieren op de middelbare school.

Opa Kramer was een stuk milder bij het kraambed: 'Greet, godskolere, wat een lief klein teringlijertje heb je gemaakt meid.' Vervolgens kneep hij Peter, Hans en Guus zo hard mogelijk in hun rechterwang, net zo lang tot er een bloeduitstorting zichtbaar werd. Dit kocht hij vervolgens af met een rijksdaalder per kind. Een sadist pur sang, maar wel goed bedoeld. Ons huishouden had wel iets weg van een anarchistisch strafkamp. Mijn vader hield van klussen, mijn moeder van drinken. Pa was destijds zeer inventief. In het revalidatiecentrum had ie een prachtige speelgoedgarage gebouwd van hout. Maar eenmaal weer thuis deed hij Hans' linker- en Guus' rechterarmpje samen in een stevige kartonnen koker als het echt te gortig werd. Vervolgens monteerde hij er een zelfgemaakte handboei aan vast, zodat zij als een Siamese tweeling verplicht moesten luisteren naar antifascistische liederen op de piano.

Mampie probeerde pa te overreden dit niet te doen. Tevergeefs. Dan maar een glas sherry...

Eigenlijk helemaal niet zo vreemd dat Hans zijn toevlucht zocht in respectievelijk: drank, nederwiet, cocaine & heroïne. En Guus tijdens zijn puberteit totaal bezeten is geraakt van de slag om de Sinaïwoestijn in Egypte (het derde regiment van het leger werd ingesloten). Al zijn zakgeld ging op aan soldaatjes en miniatuurtanks die hij heel creatief liet exploderen met de restanten vuurwerk die hij in het geheim had opgespaard na oud en nieuw. Onze vader was tegen vuurwerk, dus de sancties bij eventuele ontdekking waren dan ook niet voor de poes.

Peter bracht zijn kinderjaren door op straat. Onafscheidelijk met de bal. Straatvoetbal als medicijn om het regime te ontvluchten. Schuldgevoel 5.

Mampie sliep haar leven lang met licht aan. Ooit had ze de wens uitgesproken om thuis opgebaard te worden. Als ze zou komen te overlijden. 24 Uur per dag waken bij haar kist stond ook op haar verlanglijstje. En zo geschiedde. 'Daar zul je d'r hebben,' zei Peter. 'Ze gaan haar toch niet door de hoofdingang... Hé hierheen!' schreeuwden wij door het raam naar de mannen in grijze pakken. Mampies slaapkamerdeur werd opengezet. 'Welkom thuis Ma,'

zei Peter. De ongelakte, meest voordelige, grenen kist zonder enige vorm van opsmuk werd midden in de slaapkamer gezet. Twee schragen en een flinke koelbox eronder. Een donkere, olijfgroene rok werd met klittenband bevestigd aan de rand van de kist. Keurig. Toen de mannen in grijze pakken weg waren haalden Peter, Guus en ik de deksel eraf.

Schuldgevoel 6. Daar lag ze dan. Klein, dood en kwetsbaar. Haar hoofd voelde hard en koud aan. Peters tranen druppelden over haar lievelingsblouse. Guus troostte hem. Ik legde het knuffelbeestje dat ik haar een week daarvoor had gegeven naast haar gezicht. Een konijntje.

Hans zou één dag voor de crematie komen. 'Marthijn! Wat drink jij?' vroeg Peter. 'Cola.' 'En Guus?' 'Biertje.' Peter nam een Famous Grouse zonder ijs. 'Heb je de verf bij je?' vroeg Guus. 'Ja.' Ik stalde de potten verf uit op het nachtkastje. Daar kwam Hans. Volkomen stoned.

Mijn vader had hem opgehaald. Een risicovolle operatie. Hans was onlangs neergestoken met achttien messsteken na een woordenwisseling met zijn drugsdealer. Hij bivakkeerde in een gesloten afdeling en was net drie maanden clean. Mijn vader en Hans. Water en vuur. Beiden claimden ooit dezelfde vriendin. Zij hadden haar ontmoet op de dagrecreatie van Dennenoord waar zij gezamenlijk onder behandeling waren. Dat mijn vader Reina later heeft geholpen zelfmoord te plegen, volgens mijn vader zuiver om humane redenen, deed de stoppen definitief doorslaan bij mijn toch al zo onfortuinlijke broer. Het verbaasde ons dan ook niet dat Hans onderweg naar het afscheid van zijn moeder in staat was geweest mijn vader te dwingen via Amsterdam te rijden om wat heroïne te scoren. Schuldgevoel 7.

Ik kon mij niet heugen dat we ooit allemaal op hetzelfde moment bij elkaar waren, op die ene vakantie in Zandvoort na. Daar stonden we dan. Een zwaar gehavende familie met een opgebaarde moeder. Om nog meer ongelukken te voorkomen vertrok mijn vader weer naar de Veluwe. Peter had nog een vuilniszak met skunk onder de kist gelegd om te drogen. Hans kroop bij Mampie in de kist en riep: 'Ik wil met mijn moeder naar de hemel.' Peter en Guus haalden hem er weer uit. Schermutseling bij de kist. Mijn moeder gaf geen krimp. Ook niet toen tante Sjaan en tante Sien een discussie kregen over haar bril. Wij hadden besloten dat onze moeder gecremeerd zou worden met bril en dat vonden mijn tantes zonde. Ik bestelde een witte limo. Hans was weer gekalmeerd en we lieten hem even alleen met zijn moeder. Toen wij terugkwamen uit de kroeg en via het raam naar binnen klommen omdat de deur niet meer open kon vanwege de kist, zat er een vreemde meneer op de bank. Hans zat naast hem. 'En wie ben jij?' vroeg Peter verbaasd.

'Mijn naam is dominee Zwarthoed, uw broer Hans heeft mij gebeld.' Wij keken naar Hans en hij knikte. 'Een dominee die rookt en bier drinkt?' zei ik. 'Op verzoek van uw broer,' zei hij vriendelijk terug. 'Hans, hoe haal je het in je hoofd

om een dominee in huis te laten, Ma moet niks hebben van de kerk man!' 'Je weet maar nooit waar het goed voor is,' zei Hans. 'Hoe kom je aan die dominee dan?' 'Uit de gouden gids,' zei hij droogjes alsof het de normaalste zaak van de wereld was. Guus, Peter & ik barstten in lachen uit. Proestend stortte Guus zich op de vloer. Hans lachte inmiddels ook mee evenals dominee Zwarthoed. 'U moet nu wel gaan,' zei ik, 'want we gaan de kist beschilderen.' Zwarthoed klom uit het raam. Inmiddels was het na middernacht.

Blues en jazz klonken voor het laatst door Mampies eenkamerwoning. Vier broers werden dronken en beschilderden de kist. 'I love Moeder', schreef Hans met rode verf op de deksel. 'Groeten uit Mokum', met drie Amsterdamse kruisen erbij, vlamvend oranje, dikke klodders, ogen en bloemen, contouren in donkerpaars. Een bonte vertoning van kleuren, die het turbulente leven van onze moeder verried. Morgen zou deze artistieke uitbarsting samen met het lichaam dat ons gebaard had in vlammen opgaan. Hoe vergankelijk is het leven. We huilden, lachten, dronken, zongen en ruzieden tot de zon opkwam. We sliepen op matrasjes rondom de kist.

Ik hoorde het ademen van mijn broers en het brommen van de koelbox. Mampies laatste nacht en zonder licht aan. De volgende dag zong Guus een lied op de gitaar, Hans deed een gedicht, Peter een speech en ik speelde piano. Een afscheid waar Fellini zijn vingers bij af zou likken. De beschilderde kist zakte langzaam met de muziek van Barbara Streisand in de oven. Daar ging de vrouw die alles heeft gegeven wat ze in huis had. Lief en grappig. Grillig en kwetsbaar. Artistiek en opgebrand. Onze moeder. Mijn Mampie.

Detail Compositie met brandend verlangen 2000
Acryl en olieverf op linnen
130 x 110 cm

Intens schilderen met reliëf

Wat heb je nodig?

- 3 Kleuren acrylverf
- Paletmes
- 3 Brede platte kwasten
- Dikke witte acrylverf
- Klein kwastje
- Linnen doek van 40 bij 30 cm
- Lef!

Op de volgende pagina gaan we razendsnel met veel dynamiek een intens schilderijtje maken. Schrik niet. De fase voordat we het laten drogen duurt niet langer dan een half uurtje. En nadat het droog is nog eenzelfde periode.

Kies van tevoren een onderwerp waar je over wilt schilderen en dat je in principe met een paar vormen, figuren en symbolen kunt uitdrukken. Zorg dat je alle benodigde materialen klaar hebt liggen, zodat je geen tijd verspeelt aan praktische onbenulligheden. Oké, daar gaan we...

1

2

3

4

5

1. Alles ligt klaar
2. Pak je verf
3. Prepareer je kwast met je basiskleur
4. Breng de verf willekeurig en wild aan
5. Doe dit ook met een andere kleur
6. Smeer de kleuren door elkaar heen, snel!
7. Laat alles 9 minuten drogen (of 10)
8. Breng met paletmes het wit dik aan
9. Nog meer wit! Toe maar
10. Kras je voorstelling met de steel van je kleine kwast in het wit en denk vooral niet te veel na. Doe het snel en laat los. Super!

Tip: Het schilderijtje 'Ma Mère' (pag 68) heb ik gemaakt omdat ik verlangde naar Mampie. Er zit veel emotie in. Het heeft een grillige vorm waar het kind vastgegroeid is aan de moeder. Het kind dat zich los wil maken. De moeder die het snapt maar eenzaam achterblijft.
 Het werkje heeft eigenlijk maar 1 steunkleur naast de zwart- en wittinten. Het is simpel en direct. Ik ben gehecht aan dit schilderijtje! Intens schilderen maakt de tijd relatief en ondergeschikt. Probeer alle censuur en oordelen te negeren als je iets schildert waar je een intense verbinding mee hebt. Afgesproken?

6

7

8

9

10

Ho! Niet meer aan zitten nu. Lekker laten drogen.

Jongen met vogel 2006
Acryl op linnen
40 x 30 cm

Tip: schilderen met droge kwast is een techniek waarbij de haren van je bij voorkeur platte kwast droog zijn. Daar breng je een klein beetje verf op aan. Strijk eerst een of twee maal over een stuk karton of papier (dat je daarna weg kan gooien) en strijk de verf dan zo plat en zacht en snel mogelijk op de opgedroogde reliëfdelen, zodat op de uitstekende reliëfrandjes een minimale hoeveelheid verf achterblijft, die daardoor afsteekt bij de donkere ondergrond. Herhaal dit eventueel. Beter in 3 keer dan te veel in 1 keer. Oefenen? Zou ik wel doen.

Als het droog is ga je met dunne transparante verf (met water indien nodig) over je opgedroogde reliëf heen. Strijk met een platte kwast deze warme kleur er in en doe dit wederom snel en grondig. Zorg ervoor dat je transparante verf in alle geultjes en kiertjes van het reliëf achterblijft en veeg het dan razendsnel weer weg met een vochtige doek. Poets het na met een droge doek en herhaal dit een paar keer totdat je een gelaagdheid ziet ontstaan in het schilderij. Als bepaalde delen te donker worden of te veel dichtgesmeerd raken, ga dan met een droge kwast (zie het briefje) weer wat wit aanbrengen. Je kunt nu specifieke elementen uit je schilderij benadrukken met een klein kwastje, waar je op een subtiele wijze wat kleuraccenten mee aanbrengt. De fruitmand in dit schilderijtje heb ik voorzien van een klein beetje perzikoranje; dit heb ik ook weer met een zacht doekje ingewreven. Eigenlijk is deze hele fase een beetje aanrommelen en de tijd een duwtje geven door het schilderij razendsnel ouder en tegelijkertijd levendiger te maken. Je mag de randen best een beetje ruw of onaf laten. Het beeld wint aan kracht als je in het centrum de nadruk legt. Dit is een techniek die je zelf het beste kunt uitvogelen.

Het is je eigen artistieke handschrift dat het verschil gaat maken. Daarom heeft het niet zoveel zin als ik dit in beelden laat zien. Dat zou je alleen maar beperken. In feite ontdek je je eigen verborgen methode!

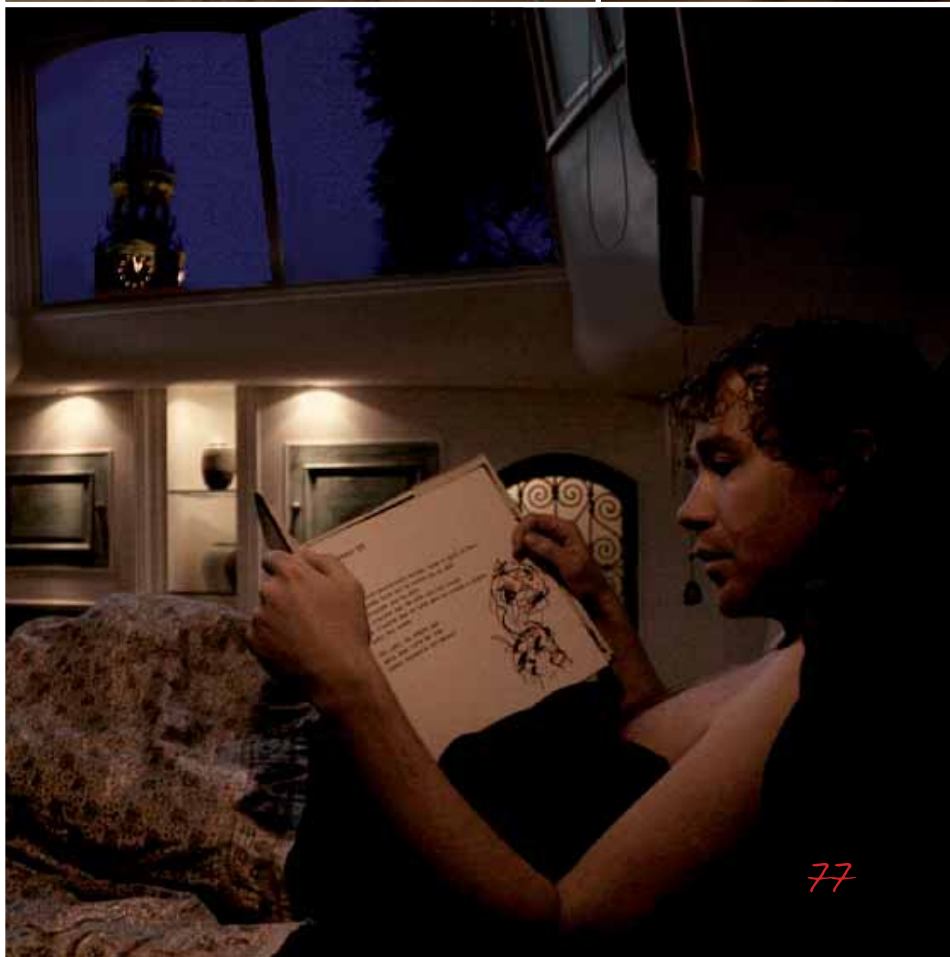
Ik ben benieuwd. Ik ga binnenkort een wekelijks telefonisch spreekuur plannen, zodat je kan bellen als je nog technische vragen hebt.

Het is een lange dag geweest. De muziek van Ramses Shaffy dooft langzaam uit in het atelier en ik ga naar de boot. Ik douche me nog even om de dag af te spoelen. Een kopje thee. Nog wat mijmeren. Misschien wat lezen in bed en dan... Lekker slapen.

Het is vijf uur, vijf uur
't Feest is geweest
De zon stijgt in de straat
Sta voor het raam
En drink nog wat
Mijn hart is vol

Ramses Shaffy

..je wordt er zo hebbertig van

Naar de winkel

Een nieuwe dag. En wat voor een! We gaan naar het paradijs voor kunstenaars: De verfwinkel. Meestal 'winkel voor kunstenaarsbenodigdheden' genoemd. En aangezien wij allemaal levenskunstenaars zijn is het 'the place to be'.

Ik zou je willen adviseren om het volgende basispalet te kiezen: dit aanvangspalet zal je een breed kleurenspectrum bieden met een goede balans tussen de kleurtinten:

- Lemon Yellow
- Cadmium Yellow Deep Hue
- Vermilion Hue
- Permanent Rose
- Crimson
- Ultramarine
- Winsor Blue
- Phtalo Green
- Raw Umber
- Yellow Ochre
- Burnt Sienna
- Titanium White
- Ivory Black

Acrylverf kwam in opkomst in de jaren 50 en was de vernieuwing voor kunstenaars sinds eeuwen.

Acrylverf dankt zijn populariteit vooral aan zijn heldere en krachtige kleuren, korte droogtijd en veelzijdigheid. De verf bestaat uit pigment en acrylbindmiddel.

Nadat het water verdampt is blijft er een heldere toplaag over.

Deze transparante laag, die het licht van het pigment weerkaatst, geeft de kleur een sprankelende helderheid.

Heel belangrijk zijn natuurlijk de kwasten. Verschillende dunne, platte kwasten zijn essentieel. Een aantal fijnere kwasten waar je details mee aanbrengt zijn ook belangrijk. Paletmessen, een houten palet, vernis voor acryl- en olieverf, zwarte en witte oilbars en 3 steunkleuren, 200 grams Fabriano aquarelpapier, een aantal verschillende formaten doeken. Linnen is het mooiste, maar katoen kan ook heel prima.

Ehm... even kijken, Oh ja niet te vergeten: soft- en oliepastelkrijtjes; in ieder geval wit en zwart en verder de kleurtjes die jij het mooiste vindt.

Dan dus ook een (het liefst milieuvriendelijk) spuitbusje met fixeermiddel en tot slot een echte schildersezel.

Dat word genieten straks als we weer thuis zijn.

Wordt het niet tijd voor een eigen atelier?

Neem onderweg naar huis ook een bloemetje mee.

Je eigen atelier

Een atelier is in een handomdraai gerealiseerd. Zet een schildersezel neer en je bent eigenlijk al klaar. Een hoek van de kamer en veel meer dan twee vierkante meter heb je voorlopig niet nodig. Het is helemaal te gek als je een plekje hebt waar je je kan uitleven. Bij Leen Bakker hebben ze voor een habbekrats nog wel een stukje zeil liggen zodat de vloer een beetje schoon blijft. Een paar plankjes of een klein kastje is voldoende om je verfspullen op te zetten.

De schildersezel die Inge gebruikte op pag. 24 is ideaal. Daar kan je ook veel op kwijt.

Zorg dat je muziek kan luisteren in de buurt waar je schildert. Een kandelaar zorgt ook voor een echte ateliersfeer en niet te vergeten: goede, heldere verlichting. Dit kun je op veel manieren realiseren. Bijvoorbeeld een bouwlamp van 500 watt, als je die op de muur schroeft op 1.80 meter hoogte en je richt de lamp naar het plafond dan heb je uitstekend indirect licht om bij te schilderen. Twee van die lampen is helemaal top. Niets is fijner dan thuiskomen van de verfwinkel en je nieuwe spulletjes uitstallen in je 'creatieve hoek'. Zet ook een oude luie stoel (die een beetje vies mag worden) in de buurt zodat je heerlijk je meesterwerken kunt bekijken en aflezen tijdens jouw creatieproces.

Hiernaast zie je enkele voorbeelden van 'atelierplekken'.

Het geeft heel veel sfeer in een woonomgeving. Meestal domineert de televisie in onze huiskamer. Daar moet maar eens verandering in komen, dames en heren! Er is een nieuw tijdperk aangebroken, de grote schilderrevolutie is begonnen...

Tip: als je een logeerkamer hebt, zou je kunnen overwegen om daar je eigen atelier van te maken.
Waarschijnlijk schilder je toch niet als je visite hebt. Gooi het bed eruit en schaf een opblaasmattas aan, die heb je in 3 minuten slaapklaar via een elektrisch pompje op 220 volt. En zeg nou zelf, hoe vaak heb je logés?

Bovendien: wie heeft er de kans om op een atelier te slapen? Jouw gasten dan wel. Probeer het 's een poosje uit...

Ja, nou begint het er op te lijken...

Kleuren maken

Als je kleuren gaat mengen, wat overigens echt een feest is, let dan op drie dingen:

- Kleurtoon (naam van de pure kleur)
- Waarde (licht- of donkergehalte)
- Verzadiging (intensiteit)

Geel, rood en blauw zijn de primaire kleuren.

Als je met deze kleuren gaat mengen, krijg je secundaire kleuren.

Meng je een primaire met een secundaire kleur, dan noemen we dat een tertiaire kleur.

Maak eens een keertje de ring van kleur zoals hiernaast.

Het is een precies karweitje en zeer leerzaam!

Kleur valt en staat met licht.

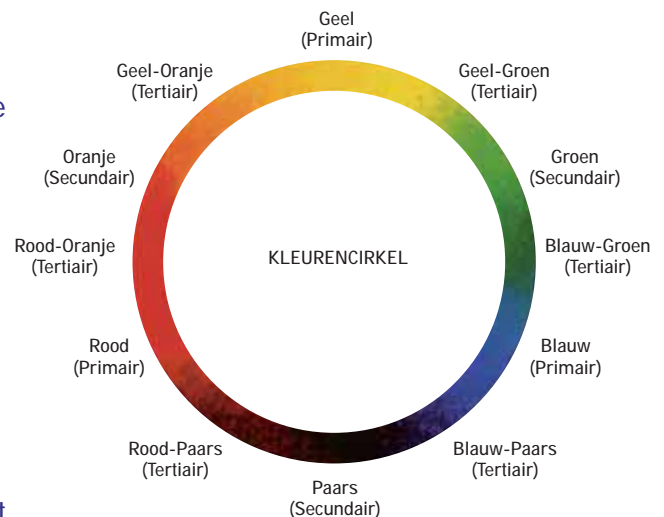
Zonder licht geen kleur.

In de wereld van kleuren hebben we ooit afgesproken dat wit staat voor licht en zwart voor donker. Dus is donker het ontbreken van licht, of beter gezegd, het ontbreken van kleur. Donker kun je in de ecologische wereld niet maken. Je kunt nou eenmaal niet een knopje aandoen zodat het in één keer donker wordt. Maar in een donkere kamer kan je met een lucifer wel licht creëren.

Met verf kunnen we alles: donker, licht, schemer, wat je maar wilt! Je hebt warme kleuren en koele kleuren. In de ring van kleur heb je links warme en rechts de koele kleuren. Trouwens, wist je dat in allerlei oude wijsheden links voor vrouwelijk staat en rechts voor mannelijk?

Dat is vast niet toevallig, denk je niet?

In ieder schilderij is er altijd een dominante kleur (sleutelkleur en soms ook moederkleur genoemd, omdat er van deze kleur in alle andere kleuren van dat schilderij een beetje is toegevoegd zodat er

een eenheid ofwel harmonie ontstaat). En dat is wat moeders van nature doen. Vandaar.

Dan zijn er ook nog talloze theorieën over de psychologie van kleur. Elke kleur kan een emotie verbeelden. Een specifieke kleur kan als aangenaam worden ervaren zoals bijvoorbeeld een lichte zeegroene kleur. Donkerblauw met wilde donkere paarse vegen kan een ander weer als bedreigend ervaren.

Als je het leuk vindt, ga dan eens experimenteren met het mengen van kleuren. Ik vind spontane resultaten van een bepaalde combinatie het leukst. Ook hou ik ervan kleuren rechtstreeks uit de tube te combineren met kleuren die ik zelf al spelenderwijs heb uitgevogeld. Toen ik laatst in de fabriek van Winsor & Newton (al 175 jaar druk in de weer met het maken van kleuren) in Londen was, keek ik mijn ogen uit. Ongelooflijk wat er allemaal aan voorafgaat voordat een kleur uiteindelijk in een tubetje zit. Van de basis (pigment uit bijvoorbeeld mineralen) tot aan de meest geavanceerde kleur- en kwaliteitsproeven (in een supermodern laboratorium). Aan sommige kleuren die ze ontwikkelen hoef ik persoonlijk niets meer te doen. Die verwerk ik graag hapklaar in mijn voorstellingen. Waarom zou ik het wiel opnieuw uitvinden? Maar als je echt heel nauwkeurig iedere kleur wilt leren mengen, dan kan het boekje 'Kleuren mengen' van William F. Powell je een heel eind op weg helpen. Er staan wel meer dan 450 mengrecepten in. Have fun!

Ik vroeg me af of Rembrandt nooit moe van zichzelf werd, toen ik zag dat de zojuist aangezette kwaststreek van gebrande omber met een toefje zwart begon te druipen.

Met mijn linkerhand greep ik naar een wit doekje. Het was het laatste doekje. Nee, hè? Echt het laatste doekje? Shit! Ik ving de druipers op met een draaiende beweging. Sommige liet ik staan. Een druppel huilde zijn weg naar beneden. Ik besloot deze druiper zijn gang te laten gaan, alhoewel ik hoopte dat ie zou stoppen voor ie het nog onberoerde vlak zou binnenrollen. Eigenwijs! Niet luisteren, hè? In een veeg ramde ik hem weg.

Let's Rembrandt

Bruin, beetje wit erbij, spatje vies water. Roeren. Nee. Meer wit, druppie crimson. Ja. De kwast golfde tegen de bijna ingedroogde druipers aan. Een lange, rustige beweging, bijna een ademhaling in een schemerige, vochtige schuur waar oude fotoalbums liggen opgeslagen uit de Eerste Wereldoorlog. Paletmes met donkergeel in de aanslag. Ik wacht tot YoYo Ma zijn cello opnieuw beroert... Ja nu! Met een zwierige slag duw ik de dikke verf van rechts naar links diagonaal over de schemerkleur. Perfect! Waar is die kwast met frisbleek voorjaarsgroen? Ah hier. Bijna droog, net op tijd, halve seconde in het water en met links, nee toch met rechts, een korte schok uit mijn pols, ongeveer 63 spetters vreten zich in de natte verf.

Handwritten text on a surface, possibly a door or wall, including the words "Crawley" and "Holloway".

'Lukt het een beetje?' (ik schrik me kapot) vroeg Joseph die zonder dat ik het gemerkt had de kamer en suite was binnengelopen of geslopen kan je beter zeggen. 'Jezus, man! Je laat me schrikken, kun je niet even kloppen als je binnenkomt?'

'Heb ik gedaan,' zei Joseph. 'Echt waar?' vroeg ik verbaasd. Joseph keek me aan op een manier dat ie toch niet hoefde uit te gaan leggen dat ie hier een potje stond te liegen.

'Never mind. Wil de Meester een vers kopje thee?' vroeg hij. 'Heel erg graag. Heb jij nog oude lappen, lakens, maakt niet uit!' 'Dat heb je gisteren ook al gevraagd, jongen.'

'Weet ik, maar het had toch gekund dat jij juist vanmiddag had besloten om al je witte lakens op te doeken, omdat je bijvoorbeeld een nachtmerrie hebt gehad of omdat je enorme ruzie hebt met wit en dat je tijdens die ruzie hebt geschreeuwd naar de lakens: 'Jullie eruit of ik eruit!' 'Het is goed met je,' grinnikte Joseph.

Ik deed mijn kwasten in de champagnekoeler en liep de trap af naar het souterrain. 'Guisepi, je moet echt wat aan die vloerbedekking doen, hoor, dit kan toch niet, het lijkt hier wel een uitdragerij!' 'Geduld, jongen, geduld! Eerst even wachten tot na oktober. Als jij nou gewoon lekker doorschildert op deze manier, dan komt het he-le-maal goed.'

'Denk je dat we wat gaan verkopen?' vroeg ik een beetje op een zeikerige manier, alsof ik naar de bekende weg vroeg,

want ik wist zelf heus wel dat we 'iets' gingen verkopen.

'Marthijntje, mijn lieve jongen, laat dat nou in godsnaam aan mij over en nogmaals: als jij zo doorgaat zoals je nu bezig bent, word je schatjehemeltje rijk. Neem dat nou maar van deze ouwe zak aan.' Wij namen beiden een slok thee. 'Potje schaken?' vroeg Joseph.

'Hoe laat is het?' 'Wat heeft dat er nou mee te maken?' 'Ik moet nog naar de Valerius Kliniek voordat de linnenkamer dichtgaat, want ik ben door mijn oude vodden heen.'

'Gaan! Nu gaan!' bulderde Joseph, 'Opgerot! Je hebt nog drie minuten.'

Joseph kan zo heerlijk vanuit het niets ontzettend hard gaan schreeuwen alsof de oorlog is uitgebroken. Bulderen om niets. Keihard met zijn platte hand op tafel slaan. 'Fascisten zijn het! Fascisten!' Ook al ging het over zeldzame eekhoortjes die een praatgroepje hadden opgericht. Wat dan ook. De Valerius Kliniek bevond zich schuin tegenover ons atelier.

'Is mevrouw Robijn nog aanwezig?' vroeg ik aan de portier. 'Moment... neem plaats, ik roep haar wel even op de intercom.' Door alle speakers van de psychiatrische inrichting, ik schatte zo'n 144, inclusief de isoleercel, directiekamer en het mortuarium: 'Mevrouw Robijn... centrale ingang! Mevrouw Robijn... centrale ingang alstublieft.' In het trapenhuis hingen op elke verdieping zwarte visnetten om suicidale patiënten op te vangen.

Maar die zijn heus niet gek, want die zien die netten toch zeker wel? En als ze echt suïcidaal zijn kunnen ze beter van het Hilton Hotel afspringen. Dat is maar vijf minuten lopen. Een gezonde wandeling vlak voor het sterven kan zeker geen kwaad. Bovendien hangen daar geen netten. Tenminste, niet toen Herman Brood voor zijn laatste wandeling ging. Wat een lul eigenlijk. Ik moet altijd denken aan zijn dochter Lola. Ik vind dat je, als je een kind hebt, geen zelfmoord mag plegen. Dan moeten ze je hierboven gewoon weer terugsturen met de opdracht een wandeling te maken door een sprookjesbos met je kind of kinderen om te onderzoeken of er geen andere oplossing is. En verplicht pannenkoeken eten! Met stroop.

En daar was mevrouw Robijn. Een keurige dame van rond de vijftig. Wat me opviel was haar lippenstift. Ik vroeg voordat ik het gebouw verliet of ze me een kus wilde geven op mijn afgekeurde doktersjas die ik zojuist had gekregen.

Let's Rembrandt 1995
Acryl op linnen,
50 x 40 cm

Animus 2005
Acryl op linnen,
180 x 50 cm

Anima 2005
Acryl op linnen,
180 x 50 cm

'Pardon?' vroeg ze deftig gepikeerd. 'Ik wil de kleur van uw lippen graag onthouden, het is precies de kleur die ik volgens mij nodig heb in het schilderij waar ik mee bezig ben.' 'Wat voor schilderij?'

'Het is een schilderij van iemand die een val maakt,' zei ik. 'Een man of een vrouw?'

'Een vrouw,' zei ik ietwat onzeker terug. 'Interessant,' zei ze. Ik vroeg me in het geheim af of zij misschien een dubbelfunctie had in deze kliniek, want de manier waarop ze mij ondervroeg leek verdacht veel op de methodiek van een psychiater die ik toevallig kende. Misschien was zij in haar eentje een tweeverdiener. 'Waarom valt die vrouw?' ging ze door. 'Omdat ik wil dat ze valt.' 'Oh, echt waar? Hoezo?' 'Dat kan ik u niet vertellen.' 'Waarom niet?' 'Omdat ik zelf nog niet precies weet waarom, omdat dat deel van het schilderij nog niet af is.' 'Mag ik het schilderij eens komen bekijken?' vroeg ze op een liefdevolle manier. 'Bent u getrouwd?' vroeg ik haar. 'Ik was getrouwd, mijn man is drie jaar geleden overleden.' 'Oh wat naar voor u,' zei ik op een begripvolle manier terug. 'Mijn man was een kunstenaar...'. 'Mevrouw Robijn, linnenkamer! ... Mevrouw Robijn, linnenkamer!' 'Sorry ik moet weer gaan,' zei ze. Ze pakte mijn linkerarm en gaf een zoen op de binnenkant van mijn mouw. 'Succes met het schilderij!' De portier knip-oogde naar me.

'Wat me nou weer is overkomen!' zei ik opgewonden tegen Joseph. 'Wat bleef je lang weg, hadden ze niks meer?' 'Oh jawel, twee zakken vol. Ik had een maf gesprek met dat mens van de linnenkamer, ze wil het schilderij komen bekijken waar ik mee bezig ben.' 'Waar je vanmiddag mee bent begonnen?' 'Ja, die. Er is iets met die vrouw,' zei ik na een lange stilte. Joseph checkte de krant op spelfouten. 'Wat dan?' 'Ach, laat maar, potje schaken?' 'Hoe laat is het?' 'Wat heeft dat er nou mee te maken?' Joseph en ik keken elkaar aan en barstten in lachen uit. De thee kwam door zijn neus naar buiten. 'Jij hebt zwart, want ik had gisteren zwart!' We schaakten, bestelden chinees en we schaakten. Het werd 10 – 8 voor Joseph. 'Welterusten, jongen en schilder ze.' Ik liep naar boven en deed het licht aan. Ik ging zitten en keek naar het schilderij. Ik dacht aan mevrouw Robijn. Misschien was zij de vrouw die viel. Ik zocht contact met Rembrandt in de hoop dat hij me kon zeggen wie het was. Maar Rembrandt sliep, Joseph sliep, Milan sliep. Iedereen van wie ik hield sliep. Ik keek naar de kus op mijn arm. Lippenstiftrood.

Zien is anders kijken

Ogen zijn de spiegel van de ziel maar als we naar 'iets' kijken, zijn we niet altijd in staat om neutraal te kijken. Kijken we naar een bloem in de berm van een oud landweggetje, dan zien we de bloem meestal niet. Wat we zien is onze mening over deze bloem. De bloem ruikt lekker; gadver, wat stinkt die bloem; hé, deze bloem hebben mijn ouders ook in de tuin of 'dit is de allermooiste bloem die ik ooit heb gezien'.

Bij geen van deze voorbeelden zien we de bloem, of beter gezegd het object, werkelijk zoals het is. We kijken door een filter van aannames, gebaseerd op het verleden. Bovendien vraagt die bloem niet naar onze mening. Deze bloem oordeelt ook niet over ons. Deze bloem staat simpelweg te bloeien in de berm zonder reden. Deze bloem bloeit onvoorwaardelijk en is pure expressie van wat is. Een mysterie dat we 'leven' noemen.

Kijken we naar een kunstwerk, dan gebeurt precies hetzelfde. We vinden het mooi of lelijk. Iets bekijken is iets anders dan iets zien. 'Ik voel me echt gezien door jou' klinkt heel anders als 'Ik zie dat je naar me kijkt'.

Zien is je verbinden met het object waar je naar kijkt. Met meningen en oordelen in ons gezichtsveld is het een stuk moeilijker om verbinding te maken. Verbinding kun je ervaren door één te worden met het object en je te realiseren dat jij en de bloem allebei onderdeel zijn van een groter geheel.

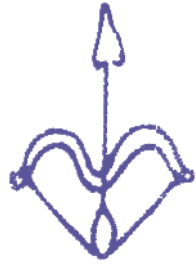
Als je om je heen kijkt, probeer de dingen dan eens te zien zoals ze zijn. Je zult merken dat het ongelooflijk inspirerend is om zo te kijken. Dan blijkt dat de hele wereld verborgen zit in die bloem in de berm van dat oude landweggetje...

Tip: Als je tijdens het schilderen merkt dat je te veel in je hoofd zit en je helemaal suf zit te oordelen over van alles en nog wat, dan kan het zeer verfrissend zijn om met een stuk witte (fijne) klei iets te gaan boetseren. Boetseren zet je vliegensvlug weer met beide voeten op de grond en het geeft rust.

Het is net als met tuinieren.
Effe het hoofd leeg maken!

Ervan uitgaande dat alles expressie is, zul je beseffen dat we dan ook alles als bron kunnen gebruiken voor een schilderij. Een emotie, een vorm, een mens de natuur, de kleuren op een Catalaanse markt of wat dan ook.

Zelfs een okergele deur van een elektriciteitshuisje dat ondergekalkt zit met graffiti is pure expressie. Ik zie altijd overal kunstwerken. Soms word ik er helemaal gek van. Daarom hou ik er ook van om een voetbalwedstrijd te zien op tv, want dan heb ik het niet! Gek hè? Maar ja, als kunstenaar moet je een beetje gek zijn.

Op de volgende pagina zullen we zien dat een simpele aanzet op het witte doek al gigantisch rijk is aan expressie en dat het dan alle kanten op kan gaan. Iedere handeling die daar op volgt heeft enorme consequenties.

Probeer zo'n eerste aanzet te zien als die bloem in de berm.

Alles is expressie, soms word ik er helemaal gek van

Technische foefjes

In fig. 1 en 2 doop je de brede platte (iets dikkere) kwast eerst in helder water.

Dan binnen 1 seconde een doop in zwarte, pasteuze acryl.

Vervolgens meteen een stevige, ongecontroleerde baan trekken van links naar rechts. Sommige klodders laat je druipen, andere schilder je weg met dezelfde kwast. Te veel druipers vang je op en poets je in de omgeving met een zachte doek zoals in fig. 3 en 4.

Leg het schilderij weg om te drogen. Als de verf erg druipt, leg het dan plat.

In fig. 4 laat je de bijna ingedroogde acrylverf uitwaaiëren met een vochtige lap in de omgeving. Poets het eventueel na met een droge, schone doek om de kleur helder in de structuur van het linnen achter te laten.

De zwarte contourvorm met oilbar rechts in het vlak is ook uitgewreven zodat het ouder lijkt en meer geïntegreerd raakt met de omgeving. Laat nog wat fris wit linnen over zoals links van de vorm.

1

2

3

4

Drie aanzetten van een nieuw abstract schilderij.

Hoe zou dit schilderij zijn geworden?

En wat komt hier van terecht?

En dit? Nou let maar eens op!! Zie volgende pagina.

Karel Appels oeuvre is een grote
inspiratiebron voor me.
De Spaanse schilder Antoni Tàpies
en de Franse schilder Marc
Chagall hebben ook invloed op mijn
ontwikkeling gehad.
En Picasso niet te vergeten! Maar
alleen Appel had het lef
om hardop te zeggen:
'ik rotzooi maar wat an...'

Karel, bedankt!

Op een leeg wit doek creëer je je eigen werkelijkheid,
net als het leven zelf.

- 1 Bij deze eerste aanzet op een linnen doek van 100 bij 100 cm met Raw Sienna een diagonale vorm aangebracht. Daarna met zwarte oilbar een harp getekend met een lijn diagonaal naar linksbeneden aflopend.

2

Cadmium Red met beetje Raw Umber gemengd. Wild eromheen. Grijs vlakken erop en ernaast. Onderin Titanium White. Met doek veel uitgewreven. Lijnen met oranje oilbar, oog met Cobalt Blue erbij.

3

Burnt Sienna verdund met water links onderin uitgewreven. Stukje wit opengelaten, grijze veeg er langs. Rechts zwart en uitwrijven. Linksboven vloeibaar zwart. Hier en daar licht Cerulean Blue Hue.

- 4 Cerulean Blue Hue met veel water rechtsboven. Druipers opvangen. Links naast harp met natte blauwe lap vlak gevuld. Links onderin veel rust gecreëerd met wit en Naples Yellow. Oog en zwarte lijn weggepoetst.

- 5 Bovenin speels met vloeibaar wit vage vorm gezet. Bloem met witte oilbar. Schuin onder harp. Mensfiguur met krijtje op links. Witte veeg vlak boven bloem. Meer zwart rechtsonder en dikke laag Vermillion Red aangebracht.

6

Het eindresultaat. Harp- en mensfiguur weg.
Meer donkerblauw en rust. Minder geel.

Links waterpartij en met lichtblauw krijtje veel lijnen erbij. Beetje rood
linksboven voor balans. Liefdestafereel in het hart van het vlak.

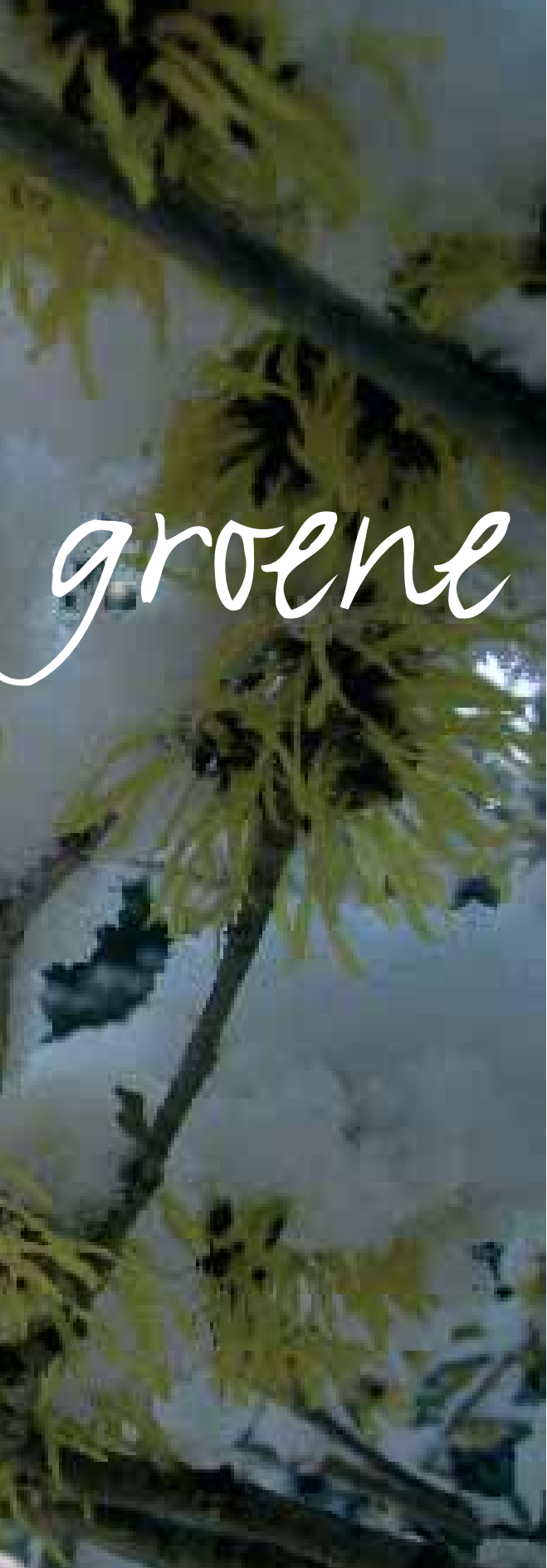
Het aanzoek 2006
Acryl op linnen 100 x 100 cm

Het

groene

Donderdagochtend half negen.

'Ja hallo, met Grietje Kramer, de moeder van Marthijn de Groot. Marthijn is niet zo lekker.' Een korte stilte... 'Ik denk dat het verstandig is om hem thuis te laten.'... Weer een korte stilte... 'Ja hoor.'... 'Dat is goed.'... 'Ja.'... 'Goed hoor.'... 'Ja, zal ik doen.'... 'Dag meneer.'

tegeltje

Toen mijn moeder de hoorn erop had gelegd, sprong ik op de bank, maakte een dubbele koprol en riep en zong tegelijk: 'Yo Mampie! Yo Mampie.' Ik rende de trap op en gleeed langs de leuning weer naar beneden. Dit deed ik vier keer. 'Schahat,' riep mijn moeder, 'Even rustig nu!'

'Ik ben rustig,' zei ik terug, buiten adem. 'Ga je spullen bij elkaar zoeken lieverd, we nemen de bus van drie voor half elf.' 'Goed Mam!' Stiften, Donald Duck, brandweerauto.

We gingen naar Cilla en Emmy. Het kinderparadijs. Cilla was kunstenaar en Emmy lezeres. Hun broer Harrie woonde bij hun in huis. Harrie lag altijd de hele dag in bed. Zijn gezicht leek een beetje op de dood en hij droeg altijd een zwarte, leren broek.

Cilla en Emmy woonden in de tuin van een aardappelmeelfabriek. Het stonk er altijd.

Daar kwam de bus. Een gele bus met een witte voorkant en een chroomkleurig rooster tussen de koplampen. Deze bus was mijn vriend, omdat hij altijd vriendelijk keek met zijn busvoorkantgezicht. Bovendien keek hij altijd hetzelfde. Dat vond ik fijn, want dan wist ik wat ik aan hem had. Grote mensen zijn vaak onberekenbaar. Soms zijn ze je vriend of je vader en dan weer niet. Mijn vriend de bus had nummer 50. Wat een machtig getal is dat! Ik ging voorin zitten. Mampie de rij erachter. In mijn kinderhoofd waar m'n hersens woonden noemde ik mijn moeder Mampie. Als ik haar riep, zei ik 'mam' en als ik kwaad was zei ik 'rotmamma'. 'Is het druk op de weg?' vroeg ik aan de buschauffeur.

Don Quichot 2005
Keramisch bord ø 40 cm

De meeste buschauffeurs antwoordden nooit. Maar dat vond ik niet erg, want ik snapte heus wel dat ze op de weg moesten letten. 'U bent vast heel vroeg opgestaan, hè? Heeft u wel eens een ongeluk meegemaakt? Mag u het geld van de kaartjes zelf houden? Koopt u straks een bosje bloemen voor uw vrouw of houdt ze niet van chocola? Hoe hard rijden we nu?' 'Lieverd! Niet met de chauffeur praten, wil je een pakje sinaasappelsap?'

'Jaahh!' schreeuwde ik. Ik kreeg ook een rolletje topdrop, mijn lievelingssnoep in de bus.

We reden langs mijn school en ik bukte zodat de kinderen uit mijn klas me niet konden zien. Het was pauze en zij moesten nog de hele dag en ik mocht op reis. Ik voelde vrolijke dingen in mijn buik. Ik telde alle witte, rode, blauwe, groene en zwarte auto's.

Grijs telde ik bij wit en alle donkere kleuren bij zwart. De busreis duurde 1 uur en 57 minuten, inclusief een keer overstappen. Ik noteerde 34 witte, 41 rode, 6 groene, 12 blauwe en 29 zwarte auto's in mijn autoboeboekje.

Ik stapte uit en mijn gezicht was spierwit. Mampie stak een sigaret op. Ik rook de stank van de aardappelmeelfabriek en kotste alle topdropjes op straat. 'Och, lieverdje toch,' zei Mampie en ze maakte mijn mond schoon met een lauwwarm, nat washandje. Geluksmoment. 'Hi Griet,' zei Cilla tegen Mampie. 'Cil, mag ik naar zolder?' vroeg ik ongeduldig. 'Ja hoor, schatje, al je spulletjes liggen klaar op de grote tafel, wil je een lekker glas ranja?' 'Ja, graag!' riep ik terug vanaf de bovenste trede van de steile trap.

Ik zag het tegeltje al liggen. Ik tikte er met de achterkant van de glazuurkwast tegen aan. Het was gebakken. Ik roerde in het witte, plastic koffiebekertje. Er zat een papieren plakbandje opgeplakt waar met zwarte letters ROOD op stond geschreven. Er stonden acht kleuren: rood, blauw, zwart, groen, wit, paars, bruin en oker. 'Ciiiil!' blèrde ik naar beneden. 'Ja?' riep ze terug. 'Welke kleur is oker ook al weer?' 'Welke?' 'OKER!' riep ik iets harder. 'Tussen ORANJE en DONKERGEEL in,' zei Cilla. 'Oké!' riep ik terug. Wij communiceerden dwars door de houten vloer heen. Dat was wel zo gemakkelijk.

De grote-mensenwereld beneden en het kinderparadijs boven werden slechts gescheiden door een twee centimeter dikke grenen vloer. Terwijl ik mijn tegeltje aan het glazuren was hoorde ik onder me de gesprekken die Mampie had met Cilla: 'Ik voel me wel een beetje schuldig dat ik hem twee dagen van school haal.' 'Ben je mal, Griet,' zei Cilla, 'hij kan z'n leven lang nog naar school. Nog een wijntje?' 'Lekker!' 'Nog wat van Bertus gehoord? Zit ie nog op Dennenoord?'

(Mijn vader woonde in een Pisiatrise inrichting) 'Ja, geloof van wel, Hans is laatst bij 'm geweest.' 'Hoe is het met Hans?' 'Ja, nog hetzelfde, hou op schei uit!' 'Nog een wijntje?' 'Lekker.' (Tweede fles.) 'Blijf je tot zondag?' 'Ja gezellig.' 'Tijnio (zo noemde Cilla mij) vermaakt zich prima hier.' 'Wat is het toch een scheet, hè? Hij doet niets liever dan tekenen.' 'Heeft ie van jou, Griet.' 'Maak me wel een beetje zorgen om hem.' 'Waarom?' 'Hij is vaak verdrietig en wil niet naar school.' 'Plast ie nog in bed?' 'Ja, nog steeds.' 'Gaat vanzelf over, Griet. No problem, don't worry!'

'Ik zal hem even een glaasje ranja brengen, trek jij nog een flesje open?' (Nummer drie!)

'Kijk,' zei ik tegen Cilla, 'af!' 'Mooi, Tijnio, leg hier maar te drogen op deze krant.'

'Mag ik nu schilderen?' 'Tuurlijk. Deze vellen mag je gebruiken.' 'Oké,' zei ik.

'Mag ik chips?' 'Ja, zo meteen.' 'Oké.' Ik mengde een lichtgroene kleur. Ik schilderde een fantasieboom met oranje appels. Onder de boom schilderde ik een wit huis, want mijn vader woonde in het witte huis. De lucht werd grijs en de wolken donkerblauw.

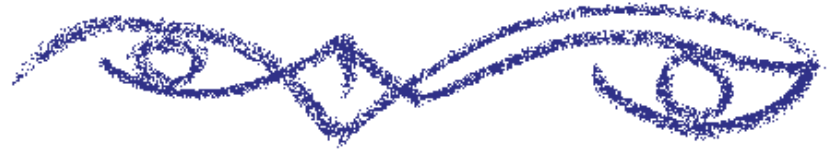
Oh! Wacht, de zon vergeten. Ehmm, nou hier de zon. Hé, de zon lacht! Met een nieuwe kwast schilderde ik met paars een supersonische glijbaan waar duizend kinderen tegelijk vanaf konden. Ik stond boven op de glijbaan om de kaartjes te knippen. Hoe moest ik dat nou schilderen? Oh ja! Eerst nog een poes schilderen die bij mijn vader op bezoek ging. De poes werd rood met witte ogen. Ik stopte. Nieuw vel. Ik hoorde muziek in de grote-mensenkamer. Ik schilderde een orkest van zwervers. Hoe tekende je eigenlijk een viool?

Ik bad tot de kunstgod dat het nooit zondag zou worden.

Het groene tegeltje 1976
Keramiek ware grootte

Symboliek

Symbolen hebben van oudsher betekenis voor mensen. Ze dienden voorheen als communicatiemiddel omdat er nog geen moderne taal was. Delen van ons alfabet zijn ontleend aan de symbolen van vroeger.

We communiceren nog steeds met elkaar via symbolen. 'Een plaatje zegt meer dan duizend woorden'. En dat klopt! Beelden zijn enorm krachtig.

Het is makkelijker om een symbool te onthouden dan een hele zin.

Verkeersborden zijn daar een goed voorbeeld van. Stel je voor dat er een verkeersbord zou bestaan met de tekst: 'dit is een voetpad, het is verboden hier te fietsen of met een brommer te rijden anders krijg je een prent'. Dat schiet dus niet op.

In de kunst draait alles om symboliek. De meeste schilders hebben een groot arsenaal aan symbolen die dienen als bron voor hun creaties. Symbolen kunnen ondersteunend werken in een schilderij. Je kunt er veel mee uitdrukken op een zeer directe manier. Ik hou zelf van oogsymbolen. Als ik voor de zoveelste keer een oog teken, kras of schilder in een van mijn scheppingen, dan

ben ik altijd weer blij omdat het mijn creatieve gevoelens en impulsen bekrachtigt. Symbolen geven betekenis.

In het verhaal van het groene tegeltje gebruikte ik als kind symbolen van een huis, een boom en een wolk. In mijn groene tegeltje gebruikte ik ze allemaal. Zij staan voor geborgenheid en het kleine hekje rechts naast het huisje (pag. 111) staat symbool voor een eigen territorium. De boom in het keramische bord (pag. 110) dat ik 30 jaar later (de tijd vliegt) heb gemaakt, staat voor levenskracht. Don Quichot kijkt naar die boom. In dat bord is met een paar symbolen een verhaal verteld. Dat is de kracht van symboliek!

De vraag is: Wat is jouw groene tegeltje?

Wat zijn voor jou belangrijke symbolen in je leven?

Kijk eens goed in je omgeving en zie dat je hoogstwaarschijnlijk al dan niet bewust vaak dezelfde symbolen om je heen hebt verzameld. In mijn persoonlijke beleving zijn de symbolen als kinderen voor me, een eigen familie. Soms komt er eentje bij en soms sterft er eentje af.

Tip:

Als je zit te bellen, krabbel dan met een zwarte pen of stift in je boekje of op een bierviltje. Terwijl je linkerhersenhelft zich bezighoudt met praten, creëer jij ondertussen nieuwe ontwerpen.

Werk er eentje uit als je klaar bent met bellen!
Niet weggooien, hoor...

Het is heerlijk om in de natte verf een van mijn symbolen te kras-sen. Vaak doe ik dat met wit, laat ik het even drogen en poets ik de verf in het reliëf zoals we hebben gezien bij 'intens schilderen'. Op die manier komt het symbool tot leven. Het is ook leuk dat iedereen een eigen interpretatie geeft aan een symbool, ongeacht wat jij er persoonlijk mee wil uitdrukken.

Het oogsymbool staat bij mij voor bewustzijn, maar een ander zou het kunnen associëren met spion, wakend oog of aankijken.

Probeer eens je eigen familie van symbolen in kaart te brengen. Hang een groot vel 300 grams ivoorkarton op en elke keer als je een nieuw symbool ontdekt waar je iets mee hebt, teken of schilder het dan bij de rest. Op deze manier ontstaat jouw symboolfamilie als vanzelf.

De vraag is: Wat is jouw groene tegeltje?

Dit is de moeder van mijn symbolen en ik noem het 'LIFE'.

Deze vorm draag ik al meer dan 20 jaar met me mee! Het is opgebouwd uit een kruisvorm en het hart zit op de plek van het hoofd (bewustzijn). De 'linkerarm' krult naar binnen, wat staat voor de spiraal naar binnen, verdieping en meditatie. De 'rechterarm' krult naar buiten en symboliseert kracht (spierballen). De spiraal die naar buiten gaat staat voor expressie, de wereld in.

De basis is een driepoot (wortels van een boom) en deze staat voor: met beide benen op de grond. Sommigen zien er een soort mannetje of poppetje in. Ik ben blij dat dit symbool ooit in me op is gekomen en ik gebruik het in vele uitingen van het Levenskunstenaarschap.

Op de rechterpagina zien we 11 kunstwerken en een oude lap.

Het wemelt van de symboliek. Hieronder heb ik een aantal van diezelfde symbolen getekend met een krijtje. Zie je dat, ondanks dat het dezelfde vormen zijn, de symbolen door de materiaalkeuze (krijt) toch weer een andere uitstraling hebben?

Het is leuk om symboliek te lezen uit een schilderij. Je kunt dit doen bij je favoriete meesterwerken in een museum, uit een boek of waar dan ook.

Maak eens een kunstreis

Hola! We zijn in Barcelona. Een machtige stad. Prachtige kunst, lekker weer, tapas en een heerlijk strand. In het hart van de stad, vlakbij de Ramblas waart de geest van Picasso en zijn vrienden nog rond. Salvador Dalí en Gaudí hebben hier ook niet stilgezeten. Nou, wij gaan hier ook niet stilzitten...

We gaan lekker schilderen!

We kunnen ook de hele week van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat aan het strand liggen bakken, maar dat kan altijd nog.

Een kunstreis maken we om inspiratie op te doen. Een kunstreis is bedoeld om te genieten, cultuur op te snuiven en anders te leren kijken.

Geef expressief aan wat je ervaart tijdens een kunstreis. Schets, schrijf, teken, schilder en fotografeer de indrukken die je opdoet. Maak contact met de mensen. Proef het eten alsof het je laatste maal is. Ontspan en go with the flow!

1

2

3

4

Probeer niet alles te willen zien en ervaren. Dat is onmogelijk. We kunnen beter één ding goed doen dan tien dingen half. Kijk om je heen alsof je een jaar lang blind bent geweest en vandaag weer voor het eerst je ogen kunt openen. Onderweg naar het Picasso Museum loop ik over een putdeksel.

Ik voel het aan mijn gypies. Ik kijk naar beneden en wat zie ik?

Een prachtige bronzen putdeksel barstensvol met symbolen! Ik stop en verwonder me over de rijkdom aan vormen van deze ordinaire putdeksel waar duizenden mensen dagelijks overheen lopen. Hoeveel mensen zien het?

Als we ze op twee handen kunnen tellen zijn het er veel.

Wij zien het wel, omdat we verslaafd zijn geraakt aan schoonheid. Overal is schoonheid te zien en het is zo prettig om daar iets mee te doen.

Kies een mooi plein uit en neem de tijd om daar een hele middag te zitten.

Verwonder je over al het leven om je heen. De ongelofelijke rijkdom van de architectuur van bepaalde mondiale steden doen mij vaak vanzelf naar mijn tekenspullen grijpen. Een lekker glas cava met een bordje calamares erbij en je hebt geen kind meer aan me. En zo zit ik hier op Plaça Reial een tekening te maken. Ik raak geïnspireerd door een gietijzeren lantaarn die hangt aan de gewelven van een patio. Uiteindelijk wordt het een klein schilderijtje. Dit is puur genieten. Intussen heeft mijn reisgenoot zijn favoriete boek opengeslagen en zijn we alle besef van tijd verloren. Af en toe kletsen we wat, bestellen we nog iets en

ergeren we ons plotseling ook aan het tafeltje naast ons waar ze na de nodige hoeveelheid alcohol wel heel erg luidruchtig worden. No problem, that's life. Het is inmiddels ook al bijna acht uur!

We gaan terug naar Pension Dalí. Even relaxen en dan lekker een hapje eten. Morgen gaan we naar Parc Güell van Gaudí. Voordat we gaan slapen hang ik met een plakbandje het schilderijtje van vanmiddag boven mijn bed. Ik noem het: 'De tafel met het lege bord'.

Gelukkig snurkt geen van ons beiden...

Tip: Maak de afwassers in het restaurant eens blij door een kunstwerkje te maken van de etensresten.

- 1 Maak je bord schoon met een restje citroen.
- 2 Doe een kwastje in de zwarte inkt van de inktvisrisotto.
- 3 Schilder een portret van de ober met een paar lijnen.
- 4 Toon je meesterwerk aan de ober en bedank hem voor de waardeloze of fantastische bediening.

Vergeet niet foto's te maken...

Ik ga op reis en ik neem mee...

Natuurlijk je schilder- en tekenspullen

Bezoek niet meer dan 1 museum per dag

Zit in een park of op een plein en creëer

Kijk naar zogenaamd onopvallende plekken

Fotografeer de symbolen in je omgeving

Drink voldoende water overdag (min. 2 liter)

Haarlak kan je ook gebruiken om te fixeren

Heb je fijne muziek bij je? (I-pod ofzo)

Bewaar kaartjes, relikwieën, bierviltjes...

Probeer je zintuigen extra sterk te ervaren

Werk ideeën van je reis uit als je thuis bent

Een museum is niet saai!

Weet je wat saai is? Veertien dagen lang de hele dag op de camping oeverloos ouwehoeren over de prijs van je vouwcaravan, elke middag om dezelfde tijd de frituurpan aanzetten, de buren naast je vertellen dat je de vin de table nu rechtstreeks van de boer haalt en 's avonds tijdens de barbecue elkaar gaan uitleggen hoe de wereld in elkaar zit!

Begrijp me niet verkeerd, kamperen is helemaal te gek en barbecueën is ook lekker op zijn tijd. Maar een weloverwogen bezoek aan een museum maakt ons leven rijker. Artistieke rijkdom.

Het verhaal weten achter de kunstenaars die zich met heel hun hart en ziel op het leven storten om dit te vangen in beelden, om zichzelf te bevrijden, zichzelf uit te dagen om verder te kijken dan op de geijkte paden. In een museum kan je genieten van schoonheid, kan je geprikkeld worden en je smaak ontwikkelen. In ons geval kunnen we er waanzinnig door geïnspireerd raken. Het is wel belangrijk hoe je een museum bezoekt.

Do's

- Kies een moment van de dag waarop je de meeste energie hebt.
- Doe makkelijke schoenen aan en ga je eigen gang. Spreek een tijd en een plaats af waar je elkaar weer treft als je met zijn tweeën bent.
- Maximaal 1,5 uur, dan een pauze (na ongeveer 1,5 uur neemt ons concentratie- en opnamevermogen af en trekken onze hersenen het niet meer en verbleken de beelden).
- Meer door minder: doe eerst een snelle ronde per zaal en kies een beperkt aantal kunstwerken uit om echt nader te bekijken.
- Maak schetsjes en tekeningen als je de behoefte voelt.
- Sluit je zoveel mogelijk af van andere bezoekers (behalve in de kantine).

Don'ts

- Ga niet verplicht de hele route samen bewandelen als je met z'n tweeën bent.
- Ga niet met tassen, zware truien etc. lopen sjouwen.
- Raak de schilderijen niet aan (het zuur van je handen tast de verf aan).
- Loop niet tussen een kijkende bezoeker en het kunstwerk (loop er omheen).
- Ga niet alles bekijken en lezen, daar word je doodmoe van.
- Probeer niet te oordelen in mooi of niet mooi, maar ervaar het kunstwerk zoals het is.

Resultaten van een kunstreis

Het is geweldig als je je laat inspireren door het werk van andere kunstenaars.

Wie is jouw favoriete kunstenaar? Heb je al een boek in huis van je favoriete kunstenaar? Wat spreekt je daar zo in aan? Leg eens uit aan iemand anders waarom jij een bepaald schilderij zo bijzonder vindt. Respecteer het als de ander jouw observatie niet deelt. Ieder heeft zijn eigen smaak. Probeer je stiekem eens voor te stellen hoe jouw schilderijen in een museum zouden staan.

Alle indrukken en creaties die je tijdens je kunstreis hebt vervaardigd neem je mee naar huis. Maak een collectie van je foto's, wees streng en kies alleen de beste er uit.

Ditzelfde doe je bij je schetsen en tekeningen. Werk nog een aantal dingen uit en zet een of twee grotere doeken op, waarbij je de highlights samenvat in het schilderij.

Kies de juiste muziek erbij en als je alles (of bijna alles) af hebt, nodig dan je vrienden uit voor een leuke avond bij jou thuis. Presenteer de resultaten van jouw kunstreis. Lijst je beste werken in en richt een echte expositie in. Zorg voor een paar hapjes en drankjes in de stijl van je bezochte bestemming. Muziek idem dito.

Laat ze maar komen! Ben je niet supertrots op wat je hebt gecreëerd? Deel het met de rest, laat hen er ook van genieten. Misschien verkoop je zelfs wel iets...

Het mensenpaard van Parc Guelle 2006
Gemengde techniek op papier 30 x 40 cm

De tafel met het lege bord 2006
Acryl & olie op papier 40 x 30 cm

Jean Paul's droom 2006
Aquarel & krijt op papier 30 x 40 cm

Michelangelo 2005
Keramisch bord ø 40 cm

Toen Marlies en ik bij het boeddhistische klooster arriveerden, was ik eerlijk gezegd een beetje teleurgesteld. Ik had het me heel anders voorgesteld. Had ik misschien toch beter naar Tibet kunnen gaan? dacht ik. Maar goed, we waren niet in Tibet maar in Californië, in the middle of fucking nowhere.

Op zoek naar de

Tering, wat had ik een pijn in mijn nek. Ik had kou gevat na mijn duik in de San Francisco Bay. Na mijn bezoek aan de chiropractor in L.A. was het alleen maar erger geworden, en dat voor maar 145 dollar. Ik droeg een wit pak, witte zonnebril, een rode stropdas met een roze zweem en hippe halfhoge gympen van Hugo Boss. Ik zou meer thuishoren op een Hollywoodset dan in een boeddhistisch klooster. Maar voor een boeddhist maakt dat allemaal niets uit dus ik hoefde me geen zorgen te maken. Silent retreat. Vijf dagen niet praten. Geen mobiele telefoon, geen tv, geen seks, geen alcohol, geen vlees, geen junks, geen gezeur aan mijn hoofd, geen belastingaanslagen, deurwaarders, collectanten, hondenpoep.

Ik trok een dichtgevouwen briefje uit een koperen klankschaal. 'Potten en Pannen' stond erop. Dit was het enige wat ik hoefde te doen de komende vijf dagen. Iedere dag om dezelfde tijd op dezelfde plaats. Ik was tevreden met mijn klus. Vanaf nu werd er niet meer gesproken. Ik liet Marlies mijn briefje zien. Ze lachte. Ze liet haar briefje ook zien: 'Toiletten.' Ik lachte nog harder. We omhelsden elkaar. Allemachtig wat hield ik toch veel van haar. Ook al had ze me 16 jaar geleden gedumpt, op oudejaarsavond nota bene! En dat terwijl ik de Amerikaanse griep had en de godganse dag in bed lag in een groot, maar wel vies, appartement, ergens bij Central Park in New York. Er hing wel veel schilderijen van Marc Chagall aan de muur, dat maakte een hoop goed. Na al die jaren nog steeds vrienden. Onze relatie hield niet lang stand, want ondanks haar betoverende achternaam, Cocheret de la Morinière,

was Marlies eigenlijk meer als een moeder voor me en dat is vooral tijdens de seks erg onhandig.

Alles draaide hier om stilte en om Adya Shanti (voorheen Steven Gray).

Adya was zogezegd 'verlicht'. Een verlicht iemand is een persoon die zich niet meer identificeert met het denken, het superego. Iemand die dag en nacht een is met het complete universum. Bestaat er ook een incompleet universum? Of 51% liefde? Bijna geboren? Een beetje waterpas?

Adya werkte vroeger in de ijzerwinkel van zijn vader. Hij verkocht schroefjes, spijkers en moertjes. Een niet te onderschatten bezigheid. Stel, dat hij je het verkeerde moertje zou meegeven? Dan ben je mooi in de aap geloogerd. Want met een verkeerd moertje begin je niks. Helemaal niks. Adya had zenboeddhisme als hobby. Hij zat jaren achtereen, twee à drie keer per ochtend in een kleine zelfgemaakte zendo in zijn achtertuin in San Jose een minuut of veertig te mediteren (zijn met wat er is).

'Is er wat?' 'Ja!' 'Wat is er dan?' 'Alles!' 'Hoe alles?' 'Alles is!' 'Mafkees!'

Samen met alle andere mensen die hier waren neergestreken en op zoek waren naar de waarheid, zat ik in de eetzaal van het klooster. Iedereen schepte zelf zijn bordje op.

Niemand maakte oogcontact met elkaar. Dit was niet uit onbeleefdheid maar uit respect voor de ander zodat iemand niet afgeleid kon raken door nieuwsgierige blikken, zaadvragende ogen, of iedere andere intentie zoals: je verrotschelden, hun levensverhaal over je uitstorten of met een verveelde klagerige blik over het weer beginnen.

A cluster of white flowers, possibly cherry blossoms, is the central focus of the image. The flowers are in various stages of bloom, with some fully open and others as buds. They are surrounded by vibrant green leaves. The background is a clear, bright blue sky, which is partially obscured by the dark green foliage of the tree. The overall scene is bright and natural, suggesting a sunny day in spring.

waarheid

Nee!, hier was iedereen de komende dagen op zichzelf. Jij, jezelf, mij, me, ik. Je kunt hier goed maf van worden als je niet oppast! Het eten was 100% veganistisch. Ik voelde de vitaminen door mijn lichaam gieren. Nog nooit zo gezond gegeten. Verheug me nu alweer op lamskoteletjes met verse tijm en olijfolie, uurtje in de oven gaar stoven, rode portsaus erbij, Saint Emilion Cru Bourgeois La Roche 1995. Crème brûlée, tongzoenen, vrijen, eerst op zijn hondjes dan missionaris, klaarkomen (tegelijk), slapen.

Ping... Pingg... (Iemand die gisteren zeer waarschijnlijk het briefje had getrokken met 'Wekken' liep door het bos om half zes in de ochtend. Ik had echt strontmazzel gehad met mijn twee pannen en een halve pot).

Het was nog donker. Marlies en ik deelden dezelfde cabin (klein, primitief houten huisje). 'Lekker geslapen?' schreef ze op een briefje. Ik knikte en schreef terug: 'te kort.' Ze glimlachte. Eigenlijk mag dit niet, communiceren via briefjes, 'beetje ondeugend van ons', schreef ik op nog een briefje. Ze stak haar tong naar me uit. Ik deed een her-tengewei met mijn duimen tegen mijn slaap. Omhelzing. Plassen. Tandenvoetsen.

Met mijn slaperige hoofd en mijn stijve nek liep ik voorzichtig het bergpad af naar de meditatiezaal en ik vroeg me af wat ik mijzelf aandeed. Ik ging zitten en precies om zes uur klonk er een reusachtige gong, als in een film van Ben Hur. Booiiing!

Uur mediteren. Booiiing! Uur voorbij. Ontbijt. Warme pap met kaneel en honing. Douchen, bed opmaken, poepen, kopje kruidenthee. Ja, wat dacht je dan? Koffie? Ha!

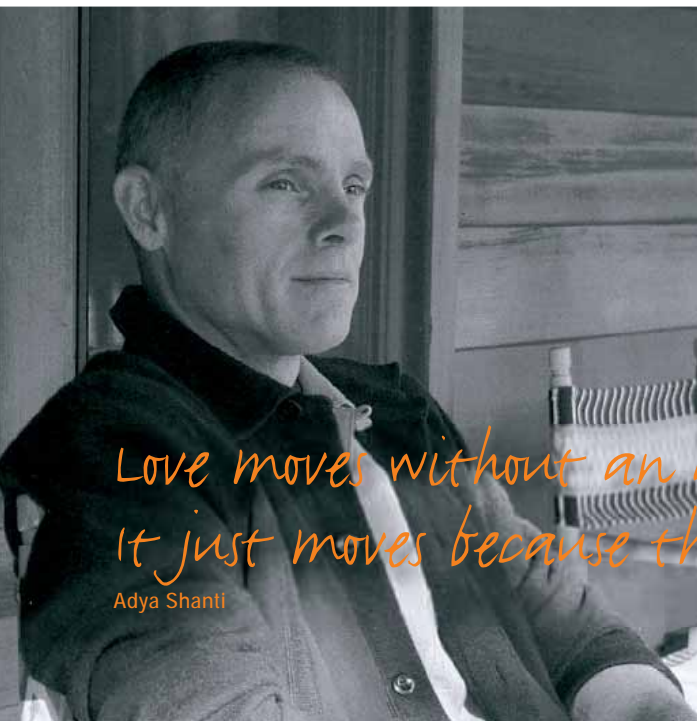
Om half negen begon mijn favoriete onderdeel van de dag:

Satsang. Tijdens Satsang kon er alleen gesproken worden indien je werd uitgekozen om je vraag te stellen, als je die had. De meer geoefenden onder ons hadden weinig tot geen vragen meer en waren simpelweg vijf dagen in stilte. Adya zat tijdens Satsang op een speciale stoel met een rond tafeltje ernaast met daarop een bosje vergeet-mij-nietjes, potje thee en een glas water. Links van het tafeltje stond een stoel waar niemand op zat. Nog niet! Satsang begon met 10 minuten stilte met gesloten ogen. 'Good morning everybody,' zei Adya.

Dit was het moment dat hij begon te praten. Meestal praatte hij dan zo'n drie kwartier over een willekeurig onderwerp. Ieder woord dat uit zijn mond kwam sloeg bij mij in als een klusterbom van waarachtigheid. Onvoorstelbaar! Zoveel helderheid als hij in de ether smeet. Aha-erlebnis na aha-erlebnis. Adya deed zich niet echt voor als goeroe (semi-verlichte persoonlijkheid op briljante wijze vercommercialiseerd). Hij houdt niet van die opsmuk. Hij is ook maar een gewone jongen. De eenvoud van zijn woorden, vergezeld van een intellectuele rijkdom, scheurden al mijn illusies aan flarden. Het tweede deel van Satsang kreeg het publiek de gelegenheid om vragen te stellen. Als je werd uitgekozen mocht je op de stoel naast hem plaatsnemen en ontstond er een conversatie over het onderwerp dat werd ingebracht door de persoon die zijn of haar hand had opgestoken.

Dit was beter dan tv. Heftiger dan een bokswedstrijd. Alles behalve soft gelul. Elke slag was raak, alles werd in de fik gezet. Mensen, willekeurige mensen werden op onorthodoxe wijze wakker geschud. Er werd gelachen, gehuild en zo nu en dan die oorverdovende stilte als Adya even zijn ogen sloot. Booiiing! Satsang voorbij. Althans voor deze ochtend. Vanavond was er weer een Satsang. Overdag mediteren tot je er dood (ego) bij neer viel. In de pauze nam ik 1000 milligram Ibuprofen om de pijn in mijn nek enigszins te verzachten. Inmiddels had ik al twee dagen niet meer gesproken. Een record.

Na de maaltijd met pompoen, tofu, zonnebloempitten, wilde rijst, veldsla en droog brood stak ik bij de avond-Satsang mijn hand omhoog. 'Yes! Come on up!' zei Adya.

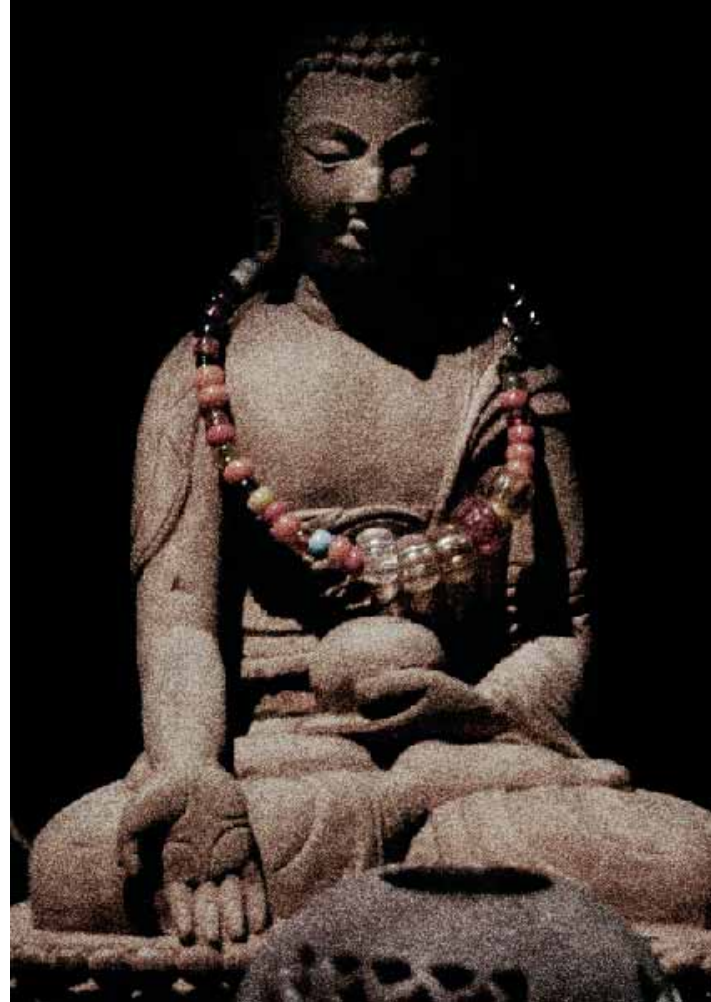
*Love moves without an agenda.
It just moves because that is its nature to move*

Adya Shanti

Ik nam plaats op de lege stoel. 'Hello my friend,' zei hij vriendelijk. 'Hi Adya,' zei ik zachtjes terug. 'Wat kan ik voor je doen?' 'Ik heb een vraag.' 'Kom maar op met die vraag!' Het publiek begint een beetje te lachen. 'Now I am on the hot seat,' zei ik met mijn, voor het publiek, kennelijk grappige Hollandse accent. 'Yes you are!' zei hij uitdagend terug. Het publiek lacht zich een ongeluk. 'Ik ben waarschijnlijk de enige idioot die 9000 kilometer heeft afgelegd om vijf dagen mijn bek te houden,' zei ik.

Het publiek komt niet meer bij en Adya schiet in de lach. 'Je had je geld inderdaad ook op een andere manier kunnen uitgeven.' Het publiek begint te schudden en een iemand valt van z'n stoel. Mijn handen zweten, mijn hartslag heeft haast. Ik voel een rare golf van unheimlichkeit door mijn lichaam stromen. 'Dit is wat ik altijd doe,' zei ik op een zelfverwijtende, verdrietige manier. Iedereen was stil. Adya ook en hij keek mij aan en zweeg. Mijn hart ging nog meer tekeer. Ik slikte. 'Mijn leven is een grote performance.' 'Wat is daar mis mee?' 'Weet ik niet.' 'Wie weet dat niet?' 'Hoe bedoel je?' 'Wie of wat in jou, weet dat niet!?' 'Ik denk mijn ego.' 'Precies! Je denken of ego, hoe het ook heten mag, ben jij je denken?' Ik denk na en zeg: 'Neel!' 'Wie zegt dat?' 'Ik!' 'Wie is ik?' 'Marthijn!' zeg ik geïrriteerd. 'Wie is Marthijn?' Hij schroefde het tempo iets omhoog. 'Een kunstenaar uit Amsterdam die twijfelt over de kwaliteit van zijn werk en die zijn hele leven wanhopig op zoek is naar erkenning, in de hoop dat mensen dan van mij houden. Met andere woorden, als ik speciaal ben dan houden mensen van me dus doe ik bijzonder, maak ik schilderijen, grapjes, speel ik piano, schrijf ik een boek, dan ga ik dood en is het einde oefening. Zo dat is er uit!' zeg ik. 'Zeg dat well!' antwoord Adya. Het publiek grinnikt weer een beetje. 'Laten we terug gaan naar de vraag: Wat wil je?' nodigde Adya me uit. 'Ik wil dat mensen van me houden!' 'Ja dat snap ik, wie niet?' 'Eigenlijk wil ik van mijzelf houden!' zeg ik er snel achteraan. 'Precies! Als je 9000 kilometer reist en de moed hebt om hier te gaan zitten in het bijzijn van al deze andere gelukzoekers die naar precies hetzelfde op zoek zijn, noem je dat geen houden van? Dat noem ik het zoeken naar de waarheid, je eigen waarheid, de waarheid dat jij je denken niet bent, begrijp me niet verkeerd, maar wat ik eigenlijk probeer te zeggen is dat die zogenaamde waarheid een grote illusie is.'

'Jij bent de waarheid, hoe kun je in vredesnaam zoeken naar iets wat je al bent? Het is als iemand die naar zijn zonnebril zoekt en hem nergens kan vinden en radeloos aan zijn vrouw vraagt of zij hem heeft gezien en dat zij dan zegt: 'Hij zit op je hoofd sukkel!'

Dus, het maakt niet uit wat je doet, of wat je vindt. Het menselijk lichaam is perfect ontworpen voor de waarheid. Je voelt onmiddellijk of je je waarheid leeft of niet.

Het maakt geen reet (sorry for my language) uit wat je schildert. Alles is een expressie van het grotere geheel. Als je een grap wilt maken, maak dan een grap. Als je piano wilt spelen, speel piano! En als je ziet dat je een performance doet, zie dan dat je een performance doet. Meer hoeft je niet te doen. Als je oordeelt, zie dan dat je oordeelt.

Het zijn je gedachten, je conditioneringen, je aannames die maken dat je gelooft dat je dat bent. Jij bent de waarheid, schilder wat je wilt, het maakt niet uit! De waarheid, je hart maakt het niets uit wat je doet. In het mysterie van het grotere geheel ben jij helemaal precies goed zoals je bent en daarom houden mensen van je!

Mensen houden van de waarheid en iedereen voelt precies of iemand zijn waarheid leeft of niet. De waarheid is niet altijd gemakkelijk, dat zeg ik niet. Waarheid is een ander woord voor liefde. Liefde kun je niet afdwingen. Liefde is. Jij, wij, zijn liefde, alleen vergeten we het elke keer, dat is niet erg want de waarheid is geduldig. Ongelofelijk geduldig.'

Tips

1: Probeer in je schilderij altijd een 1/3–2/3-vlakverdeling te creëren. Voorstellingen die vanuit het middenperspectief zijn geschilderd kunnen saai en voorspelbaar overkomen. Als je een bepaald tafereel of vorm wilt benadrukken, kies dan een plek uit die op precies 1/3 of 2/3 van het vlak staat.

Dit benadert de 'Gulden snede'. Als je meer over de 'Gulden snede' wilt weten (wat ik je aanraad), google dan even, dat gaat het snelst.

2: Herhaal een dominante, felle kleur in je schilderij altijd aan de 'overzijde' van het vlak door van dezelfde kleur een klein accentje aan te brengen. Dit geeft balans in je schilderij.

3: Wees niet bang voor donkere kleuren. Heel veel mensen houden van Rembrandts werk terwijl zijn schilderijen veel donkere vlakken bevatten. Rembrandt compenseerde dit door heel sterke lichtaccenten aan te brengen. Dit kan je ook doen in expressionistische of abstracte schilderijen. Streef naar een optimale licht-donkerverhouding. Houd hierbij de volgende formule aan: hoe donkerder, des te intenser het licht en hoe lichter het schilderij, hoe subtieler de donkere lijnen/partijen.

4: Werk in grote vlakken en schuw niet om grote aanzetten op te laten komen vanuit de randen van je oppervlak. Werk altijd van licht naar donker. Durf grote delen zwart te gebruiken. Op een donkere ondergrond steken felle primaire kleuren heel mooi af.

5: Plaats in rood altijd nog een beetje lichter rood en maak het af met een toefje oranje. Een lichtere schakering van een bepalende hoofdkleur op dezelfde plek maakt dat specifieke deel levendiger en driedimensionaler. Dit geldt niet voor pasteltinten.

Tip: Dit is lekkere muziek om op te schilderen:

The Köln Concert: Keith Jarrett
Sarangi: Buddha Bar 7
Baby Breeze: Chet Baker
Soul Shadows: Sonny Griffin
In Between Dreams: Jack Johnson
Giant Steps: John Coltrane
Beethoven: John Lill
Confessions On A Dance Floor: Madonna
Bagagedrager: Spinvis
Voumen Ocho: Café Del Mar
Mozart: Alfred Brendel, piano!

6: Collagetechnieken met oude muziek-partituredes kun je met transparante gesso op je aquarelpapier plakken en integreren in je werken op papier. Er zijn ook prachtige soorten vezelpapier verkrijgbaar die je op een collageachtige wijze kunt verwerken. Schilder er wel overheen zodat je deze 'aanvullingen' integreert met de omgeving.

7: Oude gekleurde stukjes glas zijn als scherven interessant om in dik opgezette verf te duwen. Je kunt op deze manier kleine velden mozaïek-elementen toevoegen in je schilderij.

8: Schilder op muziek en probeer het ritme te volgen met je kwast of paletmes. Maak je schilderij onderdeel van de muzikale compositie door er in op te gaan. Zie het als een dans van twee verschillende mediums die elkaar ontmoeten vanuit de ontroering en/of passie.

9: Verdiep je in een specifiek onderwerp en onderzoek het tot in detail. Belicht het van verschillende invalshoeken en verzin een verhaal dat je wilt uitbeelden. Maak een serie van minimaal 5 en maximaal 9 (bij voorkeur oneven

aantallen) schilderijen of tekeningen van je onderwerp.

10: Lijst je werken in als je ze echt te gek vind. Let op! Bij passe-partouts zorg je dat de bovenkant en de zijkanten gelijk zijn. De onderzijde van het passe-partout is altijd 15 % groter. Lijstenmakers kunnen je er alles over vertellen. Investeer in mooi lijstwerk!

11: Zet je kwasten eens in de zoveel tijd in een pot met groene zeep. Hier worden ze weer zacht en flexibel van. Spoel ze wel heel zorgvuldig af daarna, anders hecht je verf niet goed meer aan de heerlijk gewassen haren.

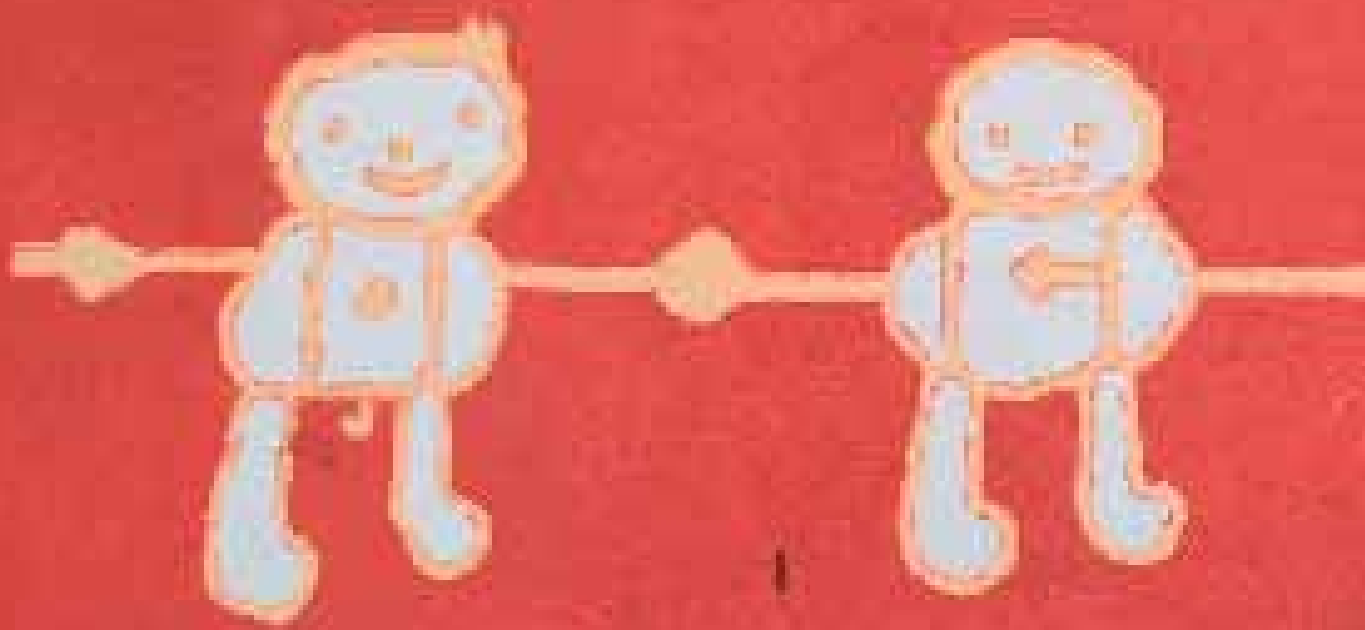
12: Een mooie najaarsdag in de herfst is het moment om buiten in de natuur te schilderen. Dit is de ultieme ontspanning. De geuren, kleuren, maar ook de temperatuur van de buitenlucht zullen je zintuigen prikkelen. De gezonde buitenlucht kan je artistieke gaven vleugels geven. Als het echt fris begint te worden, neem dan wel een kruidenbittertje mee!

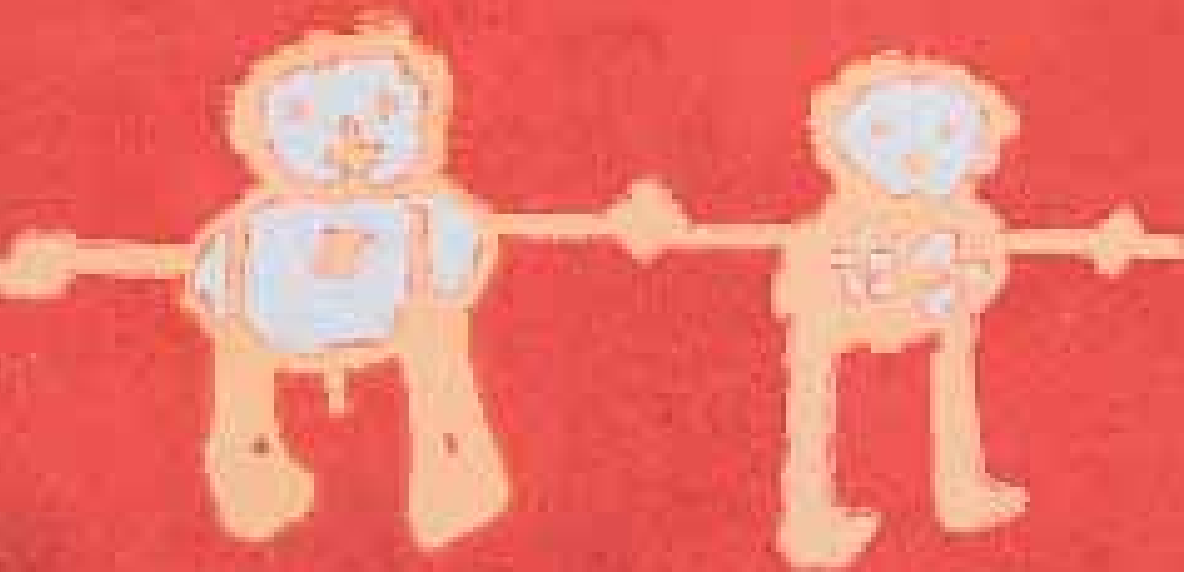
Boeken die je technisch kunnen ondersteunen:

- 'Het nieuwe acryl', Rheni Tauchid
- 'Alles over portrettekenen', Simone Robbers
- 'Model tekenen & schilderen', Lucy Watson
- 'Anatomie', Sarah Simblet
- 'Handboek voor de kunstenaar', Ray Smith
- 'Kleuren mengen', William F. Powell

Het Mysterie 2006
Acryl en olie op linnen
175 x 175 cm

A young man with curly blonde hair is shown in profile, focused on playing a black piano. He is wearing a dark jacket. The background is a room with a bookshelf filled with colorful books and a wooden easel. The lighting is warm and indoor.

De oude

pianoschuur

Mijnheer Blomberg had een baard. Een grijze baard en pret-oogjes. Hij was twee meter lang en paste precies door de deur, tenzij hij tegelijkertijd moest niezen, dan stootte ie z'n hoofd aan de deurpost. Ik moest dan altijd vreselijk lachen, ik vond dat zo grappig!

Hij was een jaar lang een soort vaderfiguur voor me geweest net als de meneer van de verfwinkel, wiens naam ik eigenlijk niet eens weet. Dat is stom van mezelf en ik kneep mijn ogen eventjes heel strak dicht, ik kreeg er zelfs een beetje hoofdpijn van, heel kort. Een elektrisch schokje in mijn hoofd. Net als wanneer ik bang was, dan had ik ook schokjes in mijn hoofd. Ik was vaak bang maar niet als ik bij mijnheer Blomberg was. Ik ging altijd op de fiets naar de voormalige varkensschuur van mijnheer Blomberg. Op een dag, toen het keihard regende, fietste ik om exact 3 minuten voor half negen het terrein van De Driesprong af. De eerste 4 minuten van de tocht die meestal tussen de 31 en 33 minuten duurde, reed ik door een woonwijk met alleen rijtjeshuizen. Allemaal blokken van 7 huizen met dezelfde tuin en de tv rechts voorin bij het raam, op één huis na, want die hadden altijd de gordijnen dicht en er lag oud kinderspeelgoed in de tuin dat onder de modder zat. Daarna moest ik een verschrikkelijke, levensgevaarlijke weg oversteken waar een aantal mensen dood zijn geplet door een vrachtwagen met suikerbieten. Die wagens kunnen niet remmen, want ze zijn altijd te zwaar beladen. Als het dan toch gebeurde, knepen ze hun ogen eventjes heel stijf dicht, net zoals ik als ik iets stoms deed. Ik had een regenpak aan en dat kwam goed van pas, want nu fietste ik door een industriegebied. Het fietspad naast de autosloperij zat vol met gaten waardoor de plassen, waar ook olieresten op dreven, hevig opspatten. Ik probeerde zo hoog mogelijk te spatten door mijn voorwiel met een kleine ruk in zo'n regenkuil te

beuken. Splash! En dan dacht ik aan Samir, dat hij zeiknat werd. Ik was bang voor hem. Toen hij het slagersmes door de deur heen stak ben ik uit het raam gesprongen (tweede verdieping) en brak ik mijn enkel. Hij heeft sorry gezegd. Gelukkig. Mijn enkel is al lang weer beter. 'Ik heb wel een litteken, wil je het zien?'

Het was al over twaalfen. Ik lag in bed en kon moeilijk in slaap vallen, omdat ik dacht aan een zeldzame postzegel die ik dolgraag wilde toevoegen aan mijn verzameling. Hij kostte 350 gulden volgens de cataloguswaarde. Dat is 29,1666666667 weken zakgeld of drie en halve maand kleidinggeld. Dat mocht waarschijnlijk niet. Hmm. Samir, die de kamer rechts van mij had, deed een oproep in morsetaal door met de achterkant van een stilettoes op de muur te tikken: Tok, tok, TOK, tok tok tok, TOK TOK.

Dit betekende: ik kom er aan. Ik sprong uit bed en opende geruisloos de deur. De nachtwaker mocht ons niet horen anders kregen we morgen vast en zeker strafcorvee; van die vieze grote oude aangekoekte pannen waar aardappels in waren gekookt en vaak een beetje waren aangebrand, gadver. Samir had een gestolen joggingbroek aan van het merk Kappa.

'Murrtij, ' zei hij dan op zijn Marokkaans, 'Murrtij, ze gaan me fucken man die kankerlijders, ze gaan me fucken. Ik ga ze steke! Ik ga die honde steke!'

'Wie dan?' vroeg ik op zo'n stoer mogelijke manier terwijl ik jammer genoeg best wist dat Samir doorhad dat ik bang was en dat ik helemaal niet stoer was.

Samir zei wel altijd dat ik slim was. 'Murrtij, jij kan leren man, jij kan schrijven, jij gaat wel studeren Murrtij.'

'Ik ga pas terug naar Marokko als ik een Merrccedes heb. Net als mijn broer, als ie vrij komt. Hier,' zei ie, en haalde uit zijn Kappa-joggingbroek (bij zijn kruis) een pak papier te voorschijn. 'Voor mij?' vroeg ik. 'Ja, maar bek dicht hè? Anders jij dood Murrtij, anders jij dood! Mazzel.' Hij stompte met zijn bokshand tegen mijn vuist en verdween naar zijn kamer. Hij ramde zijn eigen deur keihard dicht en ik hoorde hem heel luid 'kankerlijders' roepen. Ik deed snel mijn deur dicht, licht uit en schoof het pakje onder het matras. Ik lag onder de dekens en mijn hart klopte in mijn keel. Ik hoorde de nachtwaker de trap op komen en alle deuren een voor een open doen met zijn sleutel. Geroezemoes, mijn kamer bevond zich bijna helemaal aan het einde van de gang. Ik hoorde Samirs deur open gaan en de nachtwaker vroeg of hij diegene was die zojuist had geschreeuwd. 'Rot op ik lig te pitten man,' zei hij op een slaperige geïrriteerde manier alsof ie al uren had liggen slapen. Zijn deur werd weer op slot gedaan. Drie voetstappen, ik hoorde het geritsel van de sleutelbos. Mijn slot werd opengedraaid en de deur ging open. Ik deed net of ik sliep. Deze drie seconden leken een eeuwigheid te duren. De deur ging weer dicht en het slot werd dichtgedraaid. Nu klonk het als een bevrijding.

Ik wachtte nog minstens een half uur en deed mijn geheime junglezaklantaarn aan die ik van mijn broer Guus had gekregen.

Ik trok het pakje heel zachtjes zonder geluid te maken met mijn linkerarm onder het matras vandaan. Ik vouwde het bruine papier open. Het waren allemaal vellen postzegels van 45 cent, wel 30 vellen ofzo. Op ieder vel zaten 100 postzegels. Hé, nog iets?! Een pak strippenkaarten van 15 strippen. Ik telde er achttien. Ik was erg opgewonden van wat ik zojuist had gekregen. Is zeker van die overval op het postkantoor van vorige week. Zou Samir dat gedaan hebben, vast wel, hoe kwam hij er anders aan? Ik keek op de wekker en zag dat het al bijna 02.00 uur was. Ik pakte mijn geheime zakmes dat ik van mijn broer Peter had gekregen. Van broer Hans had ik niets gekregen. Hij was verslaafd aan de cocaine, dus kon hij zich waarschijnlijk geen cadeautjes veroorloven. Ik wipte met het puntje van het mes de tegel van de vensterbank los. Als ik hem er heel voorzichtig uitschoof kwam er een geheime ruimte

tevoorschijn tussen de buiten- en de binnenmuur. Ik liet de weer zorgvuldig ingepakte postzegels er voorzichtig in glijden. Ik boog het pakje een beetje anders ging het niet. Ik wilde de postzegels niet beschadigen, ze moesten postfris blijven. De strippenkaarten deed ik links onder de vensterbank. Ik schoof de tegel er weer tussen, net zoals in Alcatraz, want zo was ik er opgekomen. Mijn mes deed ik weer in het kussen en om zestien over half drie viel ik in slaap. Ik was vergeten de zaklantaarn uit te doen dus die was de volgende dag leeg.

Het laatste stuk van mijn dagelijkse fietstocht ging dwars door het Friese boerenlandschap. Het waaide altijd behalve op zondag, maar dan was ik vrij.

De donkerblauwe BMW stond er al. Blomberg was dus in de schuur. Ik zette mijn fiets met wel 3 versnellingen (!) tegen de muur en kwam drijfnat binnen. De geur van pruttelende koffie, gemengd met sigaren sloeg tegen mijn natte gezicht. Blomberg rookte heel de dag sigaren, ook als ie sliep. 'Morge!' zei ik. 'Morgen menneke,' zei hij dan op zijn plat Fries, 'Bist een bitski nat gewurde?' 'Joh, een bitske,' zei ik terug. Ik zette thee want ik hield niet van koffie. Dat vond Blomberg maar raar, dus kneep ik weer even mijn ogen stijf dicht omdat het misschien ook wel stom van me was dat ik geen koffie dronk.

Blomberg tuurde door zijn baard en zag dat ik mijn mond een beetje verbrandde.

Hij nam een lange diepe haal van zijn sigaar en terwyl

Vrijheid 2005
Piëzografie (oplage 50), 55 x 55 cm

hij de rook uitblies vroeg hij vanuit een mistgordijn: 'Wol je een paar weken op de zaak passen?' 'Wat blief?' zei ik terug, een beetje geschrokken. 'Ik moet naar Engeland om piano's in te kopen.'

'Oh?' zei ik. 'Ja wat oh?' zei hij terug. Ik verslikte me in de thee en proestte en stamelde: 'Gewoon oh!' 'Ohhhh', zei Blomberg en we moesten allebei lachen.

'Kest mooi in mien huske slaepe nou?' 'Als het mag van De Driesprong dan wil ik het graag!' zei ik. Op de terugweg dacht ik de hele tijd aan Blombergs voorstel. Stel je voor! Twee weken weg uit dat rot tehuis. Een golf van verlichting rilde door mijn lichaam. De regen voelde ik niet meer. 'Yeahhh!' schreeuwde ik oerhard toen ik vlak langs een koe fietste. De koe keek mij aan en riep iets terug, maar ik verstond hem niet want ik spreek geen koeis.

Het mocht. Blomberg gaf me heel duidelijke instructies: 'Als er klanten komen, zet dan koffie voor ze.' Er kwamen bijna nooit klanten dus dat viel mee. 'Hier mogen nieuwe snaren op.' hij wees naar een oude Steinway-piano, waar ik de zwarte toetsen al van had gepolijst. 'Ook de bassnaren?' vroeg ik. 'Ook de bassnaren?' vroeg ik nog een keer. Blomberg had een lange lijst met klusjes samengesteld. Genoeg werk voor 4 weken.

Hij gaf me de sleutels en zei: 'Nou vort maar en voorzichtig met vjuur! Tot sjens.'

Ik liep terug naar de schuur en keek om mij heen. Oude vleugels, half ontmantelde piano's. De geur van hout, bijenwas en bisonkit. Door de ramen die onder de spinrag zaten scheen een zonnestraal op het briefje met de klusjes, die ik precies in zes dagen, elf uur en acht minuten af had. Ik werkte dag en nacht door, verbeterde het wereldrecord ham/kaastosti's eten en was zo blij dat ik verlost was van Samir, Rene, Egbert, Ruud, Henk, Billy en alle anderen. Ook al was het maar voor veertien dagen. Mijn mentor, Wim, die 59 jaar was, belde elke dag om te vragen of alles goed ging. Gelukkig kwam hij maar één keer per week langs. Ik werd altijd een beetje kriegelig van Wim. Ik wist nooit waarom. Pas later, toen ik allang niet meer in het tehuis woonde, hoorde ik van Josje, mijn Driesprong-psycholoog, waar ik bevriend mee bleef, dat Wim verliefd op me was en dat ie daardoor overspannen was geraakt.

Blomberg had in de showroom een aparte geacclimatiseerde kamer gebouwd. De kamer had glazen wanden. Er stond een 270 cm lange, antieke, geheel gerenoveerde Bechstein-concertvleugel, die ooit was beroerd door de beroemdste pianisten van de 19de eeuw. Deze vleugel pronkte in een ver verleden in het concertgebouw van Wenen.

Door waterschade naar aanleiding van een akelige brand werd de vleugel, die Blomberg steevast zijn baby noemde, voor 90 procent afgekeurd. Het was Blombergs meesterwerk. Jaren had ie er over gedaan om hem te restaureren. Ooit zou ie piano leren spelen. Ooit. Op de deur van de geacclimatiseerde kamer zaten twee sloten. Ik zocht in alle hoeken, gaten en kistjes naar de sleutels. Ik vond een kopie van het bovenste slot. Het andere slot kreeg ik na een klein uur open, doordat ik inmiddels veel ervaring had opgedaan met sloten, omdat ik van mijn 13de tot mijn 15de jaar met enige regelmaat had ingebroken. Dit slot stelde niks voor in vergelijking met beveiligde sloten, laat staan de complexe volgorde van brandkastsloten. Nachten aan een zwierf ik door gebouwen op zoek naar kluizen, samen

met Vincent en soms alleen. Na twee jaar heb ik mijzelf aangegeven bij de politie. Ze geloofden me eerst niet, dat beschouwde ik maar als een compliment.

Toen ik de kamer betrad nam ik de ruimte, de positie van de kruk en al het andere zorgvuldig in mij op. Als Blomberg terugkwam zou alles er precies zo uitzien als voor hij was vertrokken. Inclusief een licht stofzweem op het zwarte leer van de kruk. Alhoewel ik nog niet wist hoe ik dat zou gaan reproduceren. Maar ja, je kunt ook niet alles weten! Voorzichtig ging ik zitten, haalde het beschermkleedje van de toetsen en sloot mijn beide ogen. Ik hoorde hoe stil het was en dacht aan vroeger, toen ik een jaar of zes was, hoe we thuis een witte piano hadden waar ik niet aan mocht zitten van mijn vader omdat mijn moeder hoofdpijn had. Mijn vader was pianostemmer geworden, nadat hij invalide was geraakt toen een vat teer zijn been verbrijzelde terwijl hij de Afsluiddijk aan het bouwen was. Niet alleen natuurlijk! Of het hete teer was? Geen idee eigenlijk.

Ik had nog 7 dagen om piano te leren spelen. Als ik niet ging slapen en één keer per dag naar de wc zou gaan, zou ik 168 uur en 25 minuten kunnen spelen. Ik zat nog steeds met mijn ogen dicht en beeldde mij in dat ik in het concertgebouw van Wenen was.

Ik koos het jaartal 1871. Uitverkocht. Mijn ademhaling werd kalmer. Ik duwde het rechterpedaal in. Mijn rechterhand maakte zich los van mijn rechterdij en kwam langzaam omhoog. Mijn wijsvinger landde op de middelste C-toets en bleef daar zeven seconden liggen.

De hemel brak open. 16 duiven, voor elk van mijn levensjaren een, vlogen uit de mond van een naakte jonkvrouw op de eerste rij. Alle mannen en vrouwen smolten in elkaar. Violen andante in C-mineur, bellissimo. Cello-aanval van donsveertjes op hete lucht de ether ingezonden. Hobo's, pauken, een gouden triangel gedragen door vlinders die huilden omdat de zon zich vermenigvuldigde. Lauwarme klanken als in maagden. Tongzoenende ridders strooiden vergulde diamanten. Nog meer violen! Uit de kroonluchters druppelde champagne, wat eigenlijk tranen waren. Tranen van de verloren tijd. Het vacuüm van eenzaamheid werd doorboord met pijlen van vergiffenis. Nooit zou ik meer eenzaam zijn. Deze klank, deze ene ogenschijnlijk simpele toon deed mijn leven voorgoed veranderen. Het geluid dat als een dansende rivier heen en weer rolde langs de snaren van mijn ziel kondigde een nieuwe episode aan. Een manifest. De symfonie der symfonieën. Ik deed mijn ogen open en kneep in mijn arm. Auw! Zachtjes.

Na zeven dagen te hebben doorgebracht in de geacclimatiseerde kamer was mijn symfonie voltooid. Het was zaterdagmiddag. Ik hoorde aan het geluid van de motor dat Blomberg het erf opreed. De koffie stond klaar. Hij liep onmiddellijk naar de showroom en keek om zich heen. Vervolgens liep hij naar de geacclimatiseerde kamer en vroeg aan me of er nog klanten waren geweest. 'Nee,' zei ik. 'Tiet voor koffie,' zei Blomberg en liep de werkplaats in. Hij stak een sigaar op en vroeg of er nog iets bijzonders gebeurd was.

'Ehh, nee, niet echt,' zei ik heel nonchalant. 'Heeft u nog wat tweedehands piano's kunnen kopen?' vroeg ik. 'Drie containers,' zei hij tevreden en nam een slok koffie. 'Lekker bakske menneke,' zei hij tegen me. 'Hest noe al koffie lerre trinke?' 'Nog njet,' zei ik terug.

Toen gebeurde er iets heel merkwaardigs. Pling plong. Er stonden klanten in de showroom. Blomberg en ik liepen naar de showroom. Waarom waren er in die 14 dagen geen klanten geweest en nu opeens wel? Of waren ze toch geweest en had ik het niet gehoord of gezien omdat ik in Wenen was? Had ik het bord aan het begin van de oprit over het hoofd gezien waarop stond geschreven: 'Wegens familieomstandigheden gesloten,' nou?

De mijnheer en de wat jongere dame hadden interesse voor een tweedehands Schimmel-piano van 5000 gulden. Ik haalde koffie. 'Kunt u een stukje voorspelen?' Vvroeg de dame aan Blomberg. 'Ik ken net spiele,' verontschuldigde Blomberg zich. Het stel keek mij met een vragende blik

aan. 'Hij ken ook net spiele,' zei Blomberg inmiddels wanhopig. 'Maar hoe weten we dan hoe die klinkt?' zei de dame enigszins verbaasd en misschien zelfs wel een beetje verontwaardigd. Blomberg boog voorover en sloeg met zijn worstenvingers willekeurig een paar toetsen aan. Ik zag de vogels die op het dakgootje zaten verschrikt wegvliegen. Ik zei heel voorzichtig dat ik misschien een liedje kon spelen dat ik zogenaamd vroeger van mijn vader had geleerd. 'Kom anders morgen even terug,' zei Blomberg, 'want dan is Anne, onze pianostemmer weer terug van vakantie en hij speelt als de beste.' De dame zei: 'Laat hem nou even spelen,' en ze keek weer naar mij. Blomberg deed een stap naar achteren en gaf me een quasi-goedkeurend knikje. Hij kwam schuin achter mij staan. Mijn vingers trilden en ik sloot mijn ogen zonder dat ik hoopte dat ze dat zouden zien. Ik sloeg de C-toets aan, wachtte 7 seconden en speelde mijn symfonie. Het duurde ongeveer 4 minuten, maar het leek of het maar twee tellen duurde. Toen zag ik uit mijn rechterooghoek dat die mijnheer zijn arm om de schouder van de dame had gelegd. Er rolde een traan over haar linkerwang.

Het was heel even muisstil. 'We nemen 'm,' zei de mijnheer. 'Mooi!' zei Blomberg, 'Nog koffie?'

Blomberg liep achter mij langs en gaf me een ferme schouderklop op mijn rechterschouder. Dat had hij nog nooit gedaan. Ik voelde me gelukkig en zou deze schouderklop als een triomf voor de rest van mijn leven meedragen.

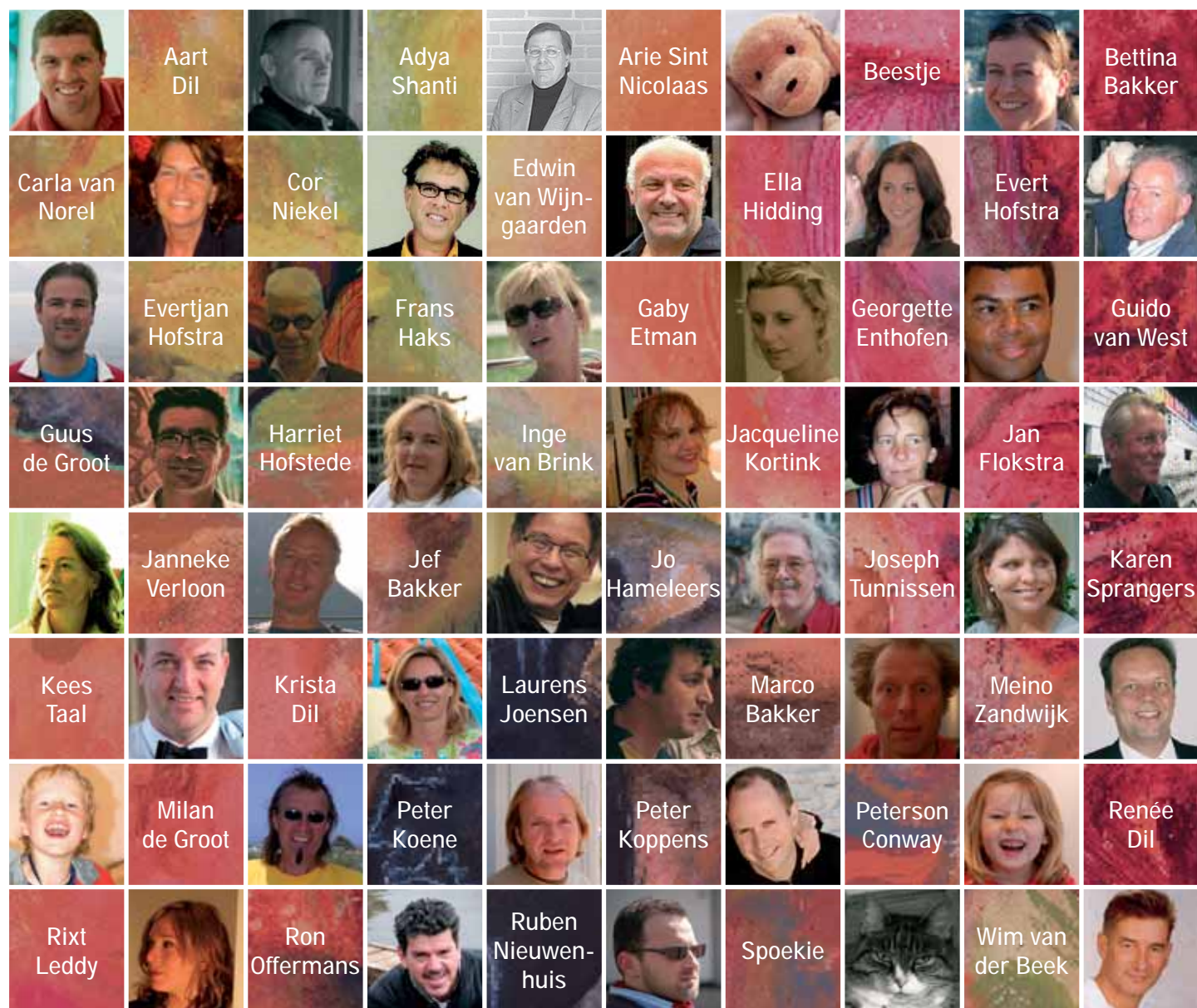
Vreemd verhaal I 2006
Acryl op linnen, 100 x 100 cm

Vreemd verhaal II 2006
Acryl op linnen, 100 x 100 cm

Met dank aan

‘Doe de deur op slot. sluit de ramen. Zet je mobieltje uit en begin aan de spannendste reis van je leven! De reis op het witte doek. Hè hè, eindelijk is het zover, we kunnen aan de slag.’

Zo begint (levens)kunstenaar Marthijn de Groot dit wervelende boek waarin hij iedereen enthousiasmeert om te gaan schilderen. Marthijn laat op speelse wijze zien en ervaren wat eigen stijl is en hoe je met behulp daarvan jezelf kunt ontdekken. Vanuit zijn eigen geschiedenis, ervaringen en omstandigheden neemt hij de lezer mee op zijn creatieve reis naar zelfexpressie.

‘Lekker schilderen’ is schitterend gevisualiseerd en bevat veel praktische raadgevingen over teken- en schildertechnieken en het creëren van de optimale omstandigheden om te schilderen.

‘Je kunt niet schilderen? Onzin: iedereen kan schilderen, zolang je maar niet denkt in termen van goed of fout.’

MARTHIJN DE GROOT is een veelzijdig kunstenaar die over de hele wereld heeft gewerkt. Dankzij het schilderen wist hij zijn moeilijke jeugdsituatie te overwinnen. Dit inspireert hem bij zijn activiteiten om creatieve jongeren met een turbulente achtergrond te leren zich artistiek uit te drukken.

Schilderen als levenskunst met een boek dat bruist van levenslust!

90.213.3703.7